

Nemzeti Adó-
és Vámhivatal

*Gazdasági folyamatok alakulása
Nógrád vármegyében
2024. évben*

2025. október 31.

I. Bevezetés

A vállalkozásokat bonyolult tevékenységi és szervezeti struktúrák jellemzik, és a mindenkori gazdasági–társadalmi–természeti környezetben működnek, amely tértől és időtől nem függetleníthető, így elemzésük sem történhet azok figyelembevétele nélkül. A vármegyei gazdálkodók területi és szerkezeti sajátosságainak feltárása értékes bepillantást enged a helyi gazdaság aktuális állapotába, valamint a vállalati teljesítmény mögött meghúzódó tényezőkbe. Emellett a gazdaság szereplői számára is hasznos információkat tartalmaz az elemzés, hiszen az érintett vállalkozások jelentős hatással vannak a gazdaság egészére. A prezentált adatok segítenek feltérképezni az iparági trendeket és azonosítani a versenyképességet befolyásoló tényezőket, illetve ezen cégek működésének megértése hozzájárulhat a hatékony gazdaságpolitikai döntések megalapozottságához. A kutatás alapvetően két módszertani bázison alapult, egyrészt a cégek társaságiadó-bevallási adatain, másrészt pedig az ebből képzett mutatószámokon.

Az elmúlt években sajnálatos módon több fékező hatás is érte keresleti oldalról a magyar gazdaságot. A gyengülő lakossági fogyasztási dinamika, az európai és kínai felvevőpiac gyengülése, a járműgyártás strukturális problémái és a beruházások jelentős visszaesése voltak a fő okai ennek a jelenségnek. Nógrádban a tárgyévi beruházási érték az előző évi 76,9 százalékra esett vissza.

Ennek tükrében kell tehát minősíteni és értékelni a vármegyében végbemenő gazdasági folyamatokat. Tájékoztatónk a 2024-es társaságiadó-bevallásokból összeállított Gyorsjelentés adataira épült, amely részben az éves beszámoló információtartalmán alapul, részben pedig a társaságiadó-kötelezettség levezetését tartalmazza, kiegészülve néhány származtatott mutatószámmal, összehasonlítva azokat a bázisidőszakként felhasznált 2023. évi értékekkel.

Az elemzés alapállományának megképzése a korábbi évek gyakorlatának megfelelően rögzített elvek mentén történt. Az adatállomány legnagyobb részét a naptári évvel azonos üzleti évet választó társasági adóalanyok tették ki (3 385 darab), esetükben a 2024. évi társasági adó összegéről 2025. május 31-ig kellett számot adni. Számuk nagyjából 50-nel bővült a vizsgált időszakok között. Ezen túl számosságában ugyan nem jelentős, de gazdasági teljesítményében annál inkább az a 8 gazdálkodó, amelyek beszámolójuk elkészítéséhez eltérő üzleti évet választottak. Vonatkozásukban azonban mindenképpen meg kell jegyezni, hogy a Gyorsjelentés lezárásáig (2025. július 31.) a 2024. évi bevallási adataik még nem állnak rendelkezésre, így esetükben tárgyidőszakként a 2023. év, míg annak bázisául a 2022. év került az elemzés adatbázisába. Ez azonban megnehezíti az adatok valós összehasonlíthatóságát. A vármegyében olyan adózó is működik, amely csoportos társaságiadó-alanyként végzi tevékenységét. Esetében azt kell tudni, hogy csoportképviseelő útján, csoportazonosító szám alatt teljesíti a társasági adóhoz kapcsolódó adókötelezettségeit. Bevallási adataik kézi korrekcióval kerültek be az alapállományba. Hasonló módszert alkalmaztunk annak a két adóalanynak az esetében is, amelyek a korábbi években rendszerint tagjai voltak a TOP50 valamely rangsorának, ám az idén késve, a Gyorsjelentés lezárását követően nyújtották be társaságiadó-bevallásaikat. További egy adózó pedig a 2329EUD bevallásával szerepel a tárgyidőszaki adatok között, mivel 2023-ban váltott normálról eltérő üzleti évre, és a bázisidőszakban még a 2229-es bevallásával szerepelt. Így mindösszesen **3 397** a gazdasági teljesítmény szempontjából meghatározó, naptári évvel azonosan, vagy attól eltérően működő kettős könyvvizetésű **társas vállalkozás** feldolgozott adatát tartalmazza a jelen elemzés.

A kiadvány szerkezeti felépítéséről tömören annyit, hogy a rövid általános bevezetőt követően a **vármegye gazdasági helyzetének bemutatása** következik nemzetgazdasági adatokkal összehasonlítva. A tájékoztató további részében az **ágazati**, továbbá a **méret nagyság szerinti sajátosságokról** olvashatunk. Előbbi vonatkozásában fontos kihangsúlyozni, hogy a vármegye gazdálkodóinak ágazati besorolása a Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszerének 2008-as (továbbiakban: TEÁOR '08) struktúrája alapján történt. Valamennyi fejezet érinti a fontosabb teljesítménymutatókon (nettó árbevétel, hozzáadott érték) túl a vagyoni és pénzügyi helyzet, a jövedelmezőség és hatékonyság témaköreit is. Az utolsó részben pedig – tekintettel arra, hogy TOP50 rendezvényre készült az anyag – az **50 legnagyobb nettó árbevételt** realizáló, valamint az **50 legtöbb munkavállalót alkalmazó** vállalkozás gazdasági jellemzőit találjuk, külön kiemelve a vármegyében betöltött szerepüket, illetve ágazati differenciáltságukat. Ez utóbbi fejezethez kapcsolódóan a kiadvány az imént említett paraméterek szerinti rangsorokat is tartalmazza – hozzájáruló nyilatkozat esetén – a vonatkozó bevallási adatokkal.

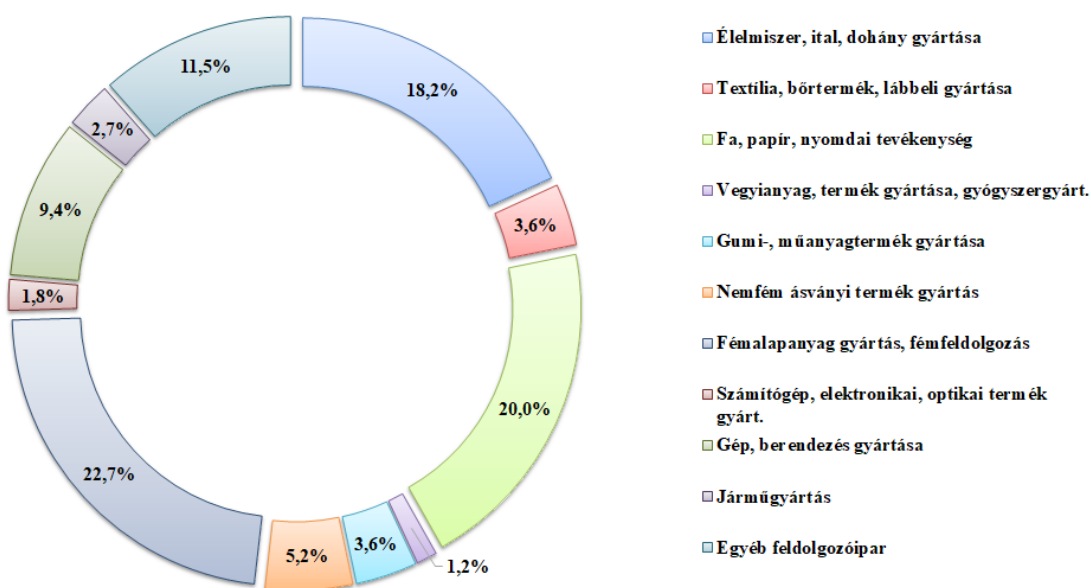
A bevallások számának alakulása ágazatok szerint

Ágazat	2023		2024		Index
	darab	megoszlás %	darab	megoszlás %	2024/2023
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	149	4,5%	156	4,6%	104,7%
Bányászat, kőfejtés	3	0,1%	2	0,1%	66,7%
Feldolgozóipar összesen	318	9,5%	330	9,7%	103,8%
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	1	0,0%	9	0,3%	900,0%
Vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás	21	0,6%	22	0,6%	104,8%
Építőipar	514	15,4%	518	15,2%	100,8%
Kereskedelem, gépjárműjavítás	658	19,7%	652	19,2%	99,1%
Szállítás, raktározás	120	3,6%	114	3,4%	95,0%
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	177	5,3%	179	5,3%	101,1%
Információ, kommunikáció	154	4,6%	150	4,4%	97,4%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	72	2,2%	73	2,1%	101,4%
Ingatlanügyletek	164	4,9%	174	5,1%	106,1%
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	419	12,5%	425	12,5%	101,4%
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	161	4,8%	161	4,7%	100,0%
Egyéb	415	12,4%	432	12,7%	104,1%
Vármegye összesen	3 346	100,0%	3 397	100,0%	101,5%
Nemzetgazdaság összesen	320 963		321 549		100,2%
Vármegye / Nemzetgazdaság		1,0%		1,1%	

A vizsgált időszakok között érdemben nem változott az elemzés alapállományául szolgáló feldolgozott társaságiadó-bevallások száma. Az egyéb kategóriát leszámítva 10-nél nagyobb eltérés egyik ágazatnál sem mutatkozott. A nemzetgazdaságban regisztrált gazdálkodó szervezetek 1 százaléka működött Nógrád vármegyében, számuk megközelítette a 3 400-at.

Amennyiben az egyéb kategóriát figyelmen kívül hagynánk, a legtöbb vállalkozást a **kereskedelem, gépjárműjavítás, az építőipar** és a **szakmai, tudományos, műszaki tevékenység** ágazatok tömörítették. Részarányuk a vármegyén belül külön-külön meghaladta a 10 százalékot. Érdekesség, hogy a feldolgozóipari vállalkozások részesedése (9,7 százalék) nem érte el az imént említett határértéket, ám ettől függetlenül a vármegye gazdasági teljesítményének alakulásában meghatározó szerepet vállaltak. Számuk 3,8 százalékkal bővült a megelőző időszakhoz képest.

Bevállások számának feldolgozóiparon belüli megoszlása (százalék)

A **feldolgozóipar** szerteágazó jellege miatt érdemes egy pillantást vetni a belső arányok alakulására. A mindössze 330 gazdálkodót tömörítő nemzetgazdasági ágban számosságuk alapján a **fémalapanyag-gyártást, fémfeldolgozást** (22,7 százalék), a **fa-, papír-, nyomdaipart** (20,0 százalék), valamint az **élelmiszeripart** (18,2 százalék) lehet kiemelni. Nemcsak a feldolgozóiparon belül, hanem az egész vármegyére nézve meghatározó a járműgyártás szerepe annak ellenére, hogy mindössze 9 cég tartozott ide. Ám ezek a cégek a nettó árbevétel 17,7 százalékát (export: 37,8 százalék) vagy éppen a hozzáadott érték 8,7 százalékát realizálták.

Ha már említésre került a **hozzáadott érték** mutatója, fontos megemlíteni, hogy egy olyan komplex közgazdasági fogalomról van szó, amely nemzetgazdasági szinten alkalmas a bruttó hazai termék (továbbiakban: GDP) és a termelőfogyasztás különbségét szemléltetni, míg mikroszinten az árbevétel és a vásárolt anyagok, szolgáltatások költsége közötti különbséget mutatja. Leegyszerűsítve arról informál, hogy a termék és szolgáltatás előállítása során mekkora többletérték keletkezik. Tekintettel arra, hogy egy származtatott mutatóról beszélünk, fontos pontosítani, hogy a társaságiadó-bevallásokból kinyerhető adatok alapján hogyan is történik az indikátor meghatározása. Egyrészt kiszámítható az értékesítés nettó árbevételének, az aktivált saját teljesítménnyel és a földbérleti díjjal megnövelt, valamint az anyagjellegű ráfordítással csökkentett összesített értékéből. Másrészt pedig az egyéb bevételekkel és ráfordításokkal korrigált üzleti eredményből kiindulva, megnövelve azt a földbérleti díj, az értékcsökkenési leírás és a személyi jellegű ráfordítások összegével.

Egy gondolat erejéig visszatérve még a vármegye ágazati szerkezetére, már itt a bevezetőben fontos kihangsúlyozni, hogy nemcsak a fentebb említett teljesítménymutatók vonatkozásában, hanem a foglalkoztatásban, a vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzet alakulásában is olyan mértékben meghatározó a **feldolgozóipar** mellett az **építőipar** és a **kereskedelem**, hogy joggal tekinthetők a továbbiakban a vármegye **húzóágazatainak**.

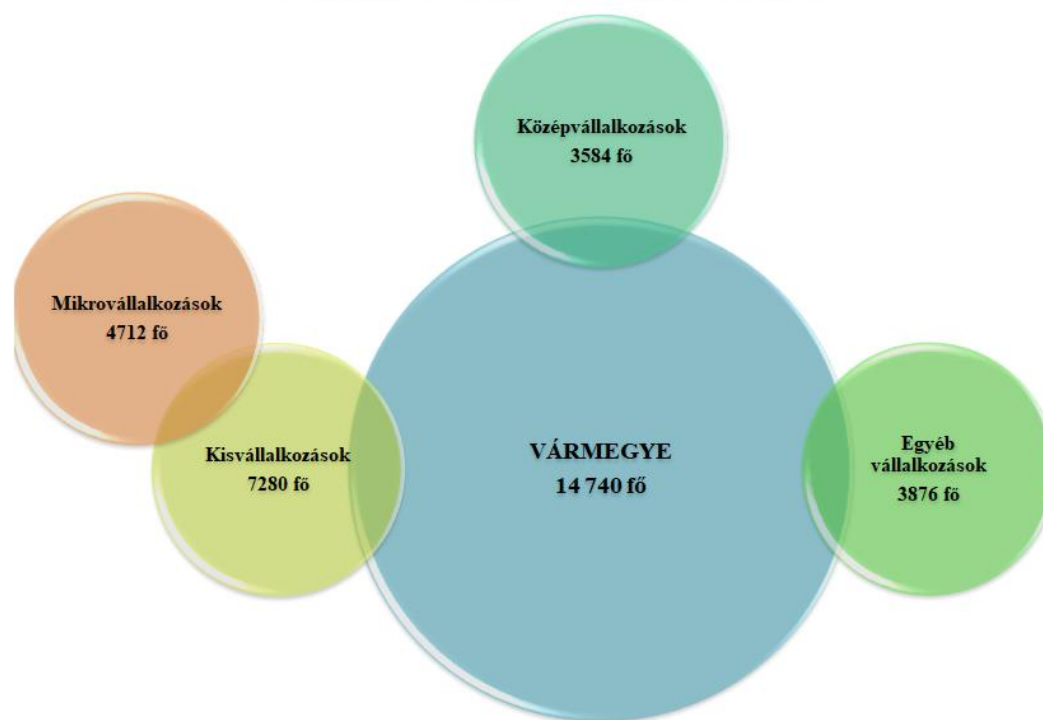
Az ágazati sajátosságokhoz hasonlóan fajsúlyos része az elemzésnek a vármegye gazdaságának **méret nagyság szerint kategorizált** bemutatása. Hazánkban a vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján kis- és középvállalkozások (továbbiakban: KKV) közé azok a szervezetek sorolhatók, amelyek létszáma legfeljebb 249 fő, éves nettó árbevétele nem éri el az 50 millió eurót, vagy mérlegfőösszege nem haladja meg a 43 millió eurót, és az állam vagy az

önkormányzat tulajdoni részesedése külön-külön vagy együttesen nem haladja meg a 25 százalékot.

Az elemzés alapjául szolgáló Gyorsjelentésben a vármegye vállalkozásai négy kategóriába sorolhatók. A **legfeljebb 49 főt foglalkoztató** szervezetek kisvállalkozásnak – ezen belül a **10 fő alattiak mikrovállalkozásnak** –, az **50–249 fővel** működők pedig **középvállalkozásnak** minősülnek. Az említett kategóriák egyikébe sem sorolható vállalkozások az **egyéb vállalkozások**. Ide nyertek besorolást egyrészt a 250 főnél magasabb állományi létszámmal rendelkező gazdálkodók, továbbá azok is, amelyeknek tulajdonosi szerkezete vagy éppen gazdálkodásának jellege ezt indokolta.

Azért is indokolt külön fejezetet szentelni a méret nagyság szerinti bemutatásnak, mert a KKV-k fontos szerepet töltenek be a magyar gazdaságban, ők adják annak gerincét, tartópillérét. A szektor nemcsak nemzetgazdasági, hanem vármegyei szinten is kiemelkedően teljesített a vizsgált időszakban, hiszen a vármegye **nettó árbevételének a 64,5 százalékával a hozzáadott érték közel nyolctizedét** állították elő. Foglalkoztatásban betöltött szerepük is megkérdőjelezhetetlen, biztosítva számos család egzisztenciáját. A **munkavállalók közel háromnegyedét** (73,7 százalékát) alkalmazták. Ami viszont némileg árnyalja a képet, az a dolgozók jövedelmi viszonyainak kedvezőtlen alakulása. A szektorban kimutatott évi **4 806 ezer forintos bruttó átlagkereset** a vármegyei átlagnak csak a 92,8 százalékát jelentette.

Foglalkoztatotti létszám megoszlása vállalati kategóriánként

A teljesítménymutatókon és a foglalkoztatáson túl a jövedelemtermelésben is élen jártak, bizonyítva azt, mennyire eredményesen használják fel erőforrásaikat. **Forgalomarányos jövedelmezőségük 7,3 százalék** volt a tárgyév folyamán, vagyis árbevételük (bevételük) ekkora hányada realizálódott üzemi eredményként (vármegyei átlag: 2,7 százalék). Tulajdonosaik eredményesen használták fel befektetett tőkéjüket, hiszen azzal **12,4 százalékos hozamot** értek el (vármegyei átlag: 3,1 százalék).

A KKV-szektoron kívülre a vállalkozások 5,5 százaléka esett (186 db). Ezek a cégek elsősorban nemzetközi piacokon érvényesültek, hiszen a vármegyei **exportértékesítés 58,9 százalékát** adták. Jellemzően nagy vagyonnal, jelentős külföldi érdekeltséggel rendelkező társaságok képezték szerves részét ennek a gazdálkodói körnek, továbbá ide kerültek – a már említett – állami, önkormányzati tulajdonnal rendelkező társaságok is.

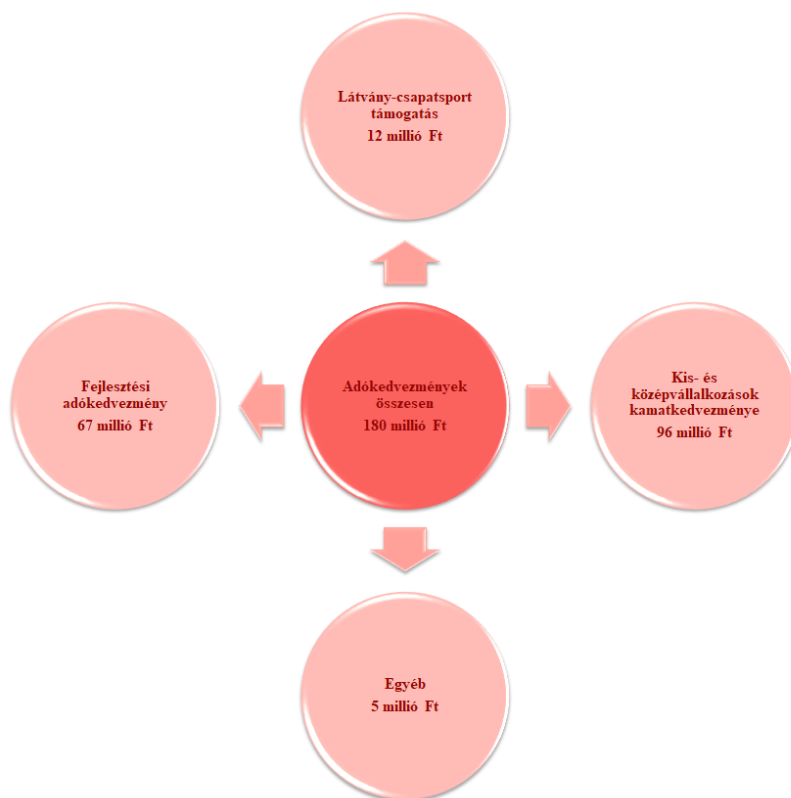
II. Nógrád vármegye gazdasága

Az elemzés jelen fejezete a Nógrád vármegyei vállalkozások gazdasági tevékenységét és környezetét mutatja be 2024. évi teljesítményük alapján. A vonatkozó részben felhasznált legfontosabb abszolút és származtatott adatok forrása a bevezetőben már említett, 2025.07.31-én lezárt Gyorsjelentés volt. Nógrád vármegye az ország második legkisebb területű megyéje, mely csekély gazdasági súllyal bír a makrogazdasági teljesítménymutatók alakulásában. Lényegében ez igazolódott vissza a társaságiadó-bevallásokból kinyert összesített adatok feldolgozását követően is. A jellemzően egy százalék alatti részarány szinte valamennyi mutatószámnál megfigyelhető, nem volt ez másként a korábbi években sem.

A vármegye gazdaságának részletes bemutatását megelőzően fontos, hogy az olvasó komplex képet kapjon a térség jelenlegi helyzetéről, ezért érdemes áttekinteni az alábbi tényyszerű megállapításokat:

- A kiadvány 3 397 társas vállalkozás adatait tartalmazza. Ez lényegében bázissal megegyező nagyságú állomány. Nemzetgazdasági szinten alig 1 százalékos részarány.
- A feldolgozott bevallásokban kimutatott nettó árbevétel 588 592 millió forint volt, amely 1,9 százalékkal haladta meg a megelőző időszakot. A növekedés üteme 1,3 százalékponttal elmaradt a nemzetgazdasági bővüléstől.
- A 2024-es üzleti év folyamán 615 628 millió forint üzemi bevétel keletkezett, amely 4,0 százalékkal elmaradt az előző év hasonló időszakától. Az imént említett nettó árbevétel ugyan kedvezően alakult, viszont a saját előállítású termékek / készletek „hozama” lényegében „eltűnt”, a szokásos üzletmenet részét képező egyéb bevételek értéke pedig megfelelőedett.
- A társas vállalkozások bevallásaikban a tárgyidőszak során 598 915 millió forint értékben számoltak el költségeket és ráfordításokat, 4,3 százalékkal kevesebbet, mint 2023-ban. A visszaesés a legnagyobb részarányt képviselő anyagjellegű ráfordításoknál és az egyéb ráfordításoknál következett be.
- Az anyagjellegű ráfordítások csökkenése kedvezően hatott a vállalkozások hatékonyságának alakulására, ugyanis a vármegye nettó termelési értéke 18,6 százalékkal, 108 627 millió forintra javult.
- A fentebb taglalt üzemi bevételek és ráfordítások egyenlegeként a társasági adóalanyok 16 713 millió forint üzemi eredményt -produkáltak, 976 millió forinttal többet, mint az előző évben. Ezt a kedvező tendenciát a ráfordítások nagyobb ütemű visszaesése generálta.
- A szokásos vállalkozási eredmény másik alkotójánál, a pénzügyi műveleteknél jelentős csökkenés következett be a vizsgált időszakok között. Nem elég, hogy a pénzügyi nyereség 1 311 millió forinttal elmaradt a 2023-as üzleti évitől, a veszteség nagysága is kedvezőtlenül alakult, ugyanis a korábbi 7 440 millió forint helyett 12 724 millió forint negatív pénzügyi eredményt mutattak ki a könyvekben.
- A pénzügyi tevékenység „zuhanása” rányomta bélyegét az adózás előtti eredmény alakulására is. Bár az adózás előtti veszteség érdemben nem változott, a realizált nyereségtömegben viszont már megjelentek ennek hatásai. Összességében a vármegye adózás előtti eredménye kétharmadára zsugorodott. Ez pedig nem vetett jó fényt a vállalkozások jövedelmezőségére. Az értékesítés nettó árbevételének 1,7 százaléka képződött meg adózás előtti eredmény formájában.

- Az egy főre jutó személyi jellegű ráfordítások 8,2 százalékkal emelkedtek, így 6 644 ezer forintra nőtt éves szinten. A legnagyobb részarányt képviselő kifizetett bértömeg ennél gyorsabb ütemben, 9,1 százalékkal gyarapodott.
- A vármegye gazdálkodói által foglalkoztatottak átlagos statisztikai állományi létszáma 2024-ben 14 740 fő volt.
- A bérköltség és a létszám hányadosaként meghatározható átlagbér mutatója 5 177 ezer forint/fő volt, 8,7 százalékkal magasabb, mint az előző év hasonló időszakában. A kedvező tendencia ellenére a nemzetgazdasági átlagnak mindössze 70,3 százalékát képezte (2023. év: 72,6 százalék).
- A vállalkozások romló jövedelmi viszonyai a költségvetési kapcsolataikat is kedvezőtlenül érintették. 10 772 millió forintos adóalap után 2 531 millió forint számított adójuk keletkezett. Ebből kétharmadával több adókedvezményt érvényesítettek, így ténylegesen 2 351 millió forint adófizetési kötelezettségük keletkezett, 23 százalékkal kevesebb, mint a bázisévben.
- A társaságiadó-fizetési kötelezettség és a pozitív adóalap hányadosa, azaz az átlagos adóterhelés 2024-ben 8,7 százalékról 8,4 százalékra csökkent. Egyebek mellett mindkét összetevő csökkenő tendenciát mutatott a vizsgált időszakok között.

- A vármegye gazdálkodói 180 millió forinttal csökkentették számított adójukat, jellemzően három jogcímen. 2024-re visszavette vezető szerepét a kis- és középvállalkozások kamatkedvezménye. Ezt vették igénybe a legtöbben és a legmagasabb összegben (96 millió forint). Hasonló nagyságrendet képviselt a fejlesztési adókedvezmény is, azzal a különbséggel, hogy azt jóval kevesebb vállalkozás érvényesítette. A látvány-csapatsportok támogatásához kapcsolódó adókedvezményt kizárólag kereskedelmi vállalkozások érvényesítettek a beszámolási időszakban.

- A kettős könyvvitelt vezető vállalkozások a 2024. évi adatok alapján 648 678 millió forintos mérlegfőösszeggel rendelkeztek, ami 1,0 százalékkal magasabb, mint a bázisévben. A vállalkozások vagyonszerkezete – megjelenési formájuk szerint kategorizálva – visszatért a két évvel korábbi állapothoz, amikor az aktívákon belül a tartós eszközök voltak túlsúlyban. Amíg a bázisidőszakban nagyjából egyensúlyban volt a befektetett- és forgóeszközök állománya (49–49 százalék), addig a tárgyév folyamán 50–48 százalékos eltolódás mutatkozott előbbi irányába. A befektetett eszközök állományát a tárgyi eszközök mozgatták pozitív irányba, míg a forgóeszközökét a követelések negatívba.
- A társas vállalkozások vagyonának eredet szerinti szerkezetében érdemi átrendeződés nem mutatkozott a vizsgált időszakok között. Az idegen források állományának részarányát tovább sikerült csökkenteni (0,8 százalékponttal), amiből az eladósodottság fokára lehet következtetni. Ám némileg árnyalja a képet, hogy az indikátor 55,3 százalékos értéke még mindig magasnak mondható. Saját forrásaik részaránya ugyanekkor 0,4 százalékponttal bővült.
- A jegyzett tőke 36 708 millió forintos állományának 52,8 százaléka volt külföldi tulajdonban, ami a 2023. évi arányhoz képest 7,9 százalékpontos visszaesést jelentett. Ez azonban nem tekinthető általános jelenségnek, csupán néhány feldolgozóipari vállalkozásnál történt rendkívüli külföldi tőkeleszállítás. Bár jelentős részarányt képviselt a jegyzett tőkén belül a külföldi tulajdon, a vállalkozások túlnyomó többsége (több mint 3 000) belföldi – többnyire magánszemélyi – tulajdonban volt.

Ez a néhány gondolat arra mindenképpen alkalmas volt, hogy röviden bemutassa Nógrád vármegye gazdaságának pillanatnyi helyzetét. A továbbiakban az imént felvázolt pontok részletesebb bemutatása történik.

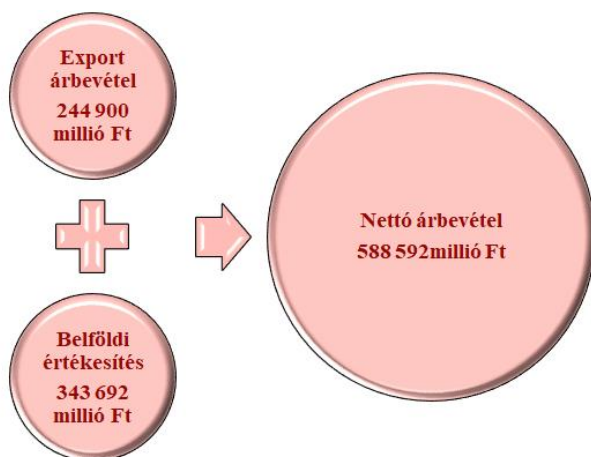
A vállalkozások piaci tevékenységének kiemelkedően fontos mozzanata a **termékek és szolgáltatások értékesítése**, amely nagymértékben meghatározza a realizálható eredmény nagyságát, biztonságát.

Nógrád vármegye teljesítmény mutatóinak alakulása

Megnevezés	Nógrád vármegye		Index	Országos		Index
	2023	2024	2024/2023	2023	2024	2024/2023
Nettó árbevétel (millió Ft)	577 602	588 592	101,9%	167 152 758	172 471 440	103,2%
Ebből: Export árbevétel (millió Ft)	236 370	244 900	103,6%	57 923 464	62 657 126	108,2%
Belföldi értékesítés (millió Ft)	341 232	343 692	100,7%	109 229 294	109 814 314	100,5%
Hozzáadott érték (millió Ft)	122 629	139 956	114,1%			

Az **értékesítés nettó árbevételét** az elmúlt években a csökkenő dinamika jellemezte, nem volt ez másként az idei évben sem. Az elmúlt évi 4,9 százalékos bővülést a tárgyévben már csak **1,9 százalékos** követte. Nemzetgazdasági szinten is mindössze 3,2 százalékos bővülés valósult meg. A közel azonos időbeli változás eredményeként a vármegye súlya nem változott a megelőző évhez képest, változatlanul 0,3 százalékot képviselt. A lassuló dinamika hátterében főként a piaci növekedés beszűkülése húzódhatott meg. Ezt a csekély növekményt is leginkább a TOP50 vállalkozások idézték elő, ugyanis a 10 990 millió forintos bővülésből 8 305 millió forint körükben realizálódott. A vármegye többi gazdálkodója 1,4 százalékos növekményt mutatott ki könyveiben a vizsgált időszakok között.

Az árbevétel alakulását relációnként vizsgálva, részben ott is megfigyelhető a lassuló dinamika. A nagyobb súllyal bíró **belföldi értékesítés** az előző évi 8,6 százalékos növekmény után idén már csak **0,7 százalékot** produkált. Némi gyógyír, hogy az **export** legalább valamelyest javult, hiszen a stagnáló állapothoz képest (+ 0,1 százalék) **3,6 százalékos bővüléssel** zárt.

Ennek következményeként az export eddig sem alacsony részaránya 40,9 százalékról 41,6 százalékra emelkedett (országosan 34,7 százalékról 36,3 százalékra változott). A dominánsabb belföldi relációban jelent meg igazán az értékesítés nettó árbevételénél már felvázolt kedvezőtlen tendencia, amely lényegében stagnáló belföldi forgalmat eredményezett (index: 100,7 százalék). A vármegyei szinten kimutatott bővülés alig 2 500 millió forintot jelentett a vizsgált időszakok között. A nemzet-

gazdasági változás ugyanakkor még ennél is lassúbb ütemű volt, hiszen mindössze 0,5 százalékos növekmény keletkezett.

Az eddig említett bevételeknek a közös jellemzője, hogy akkor keletkeztek, amikor a vállalkozások az előállított termékeiket, szolgáltatásaikat értékesítették. Ezen túlmenően a tárgyévi értékesítés bevételeivel szemben fel kell sorolni az összes tárgyévi termelési költséget, majd ezt korrigálni kell a termelési és az értékesítéshez kapcsolódó költségek különbözetével. Az **aktivált saját teljesítmények értéke** valósítja meg ezt a korrekciót. Itt mutatható ki egyrészt a tárgyévben legyártott és a tárgyévben értékesített termékek költségeinek különbsége, másrészt pedig a tárgyévben saját célra gyártott immateriális javak és tárgyi eszközök előállításának költsége. Előbbi az állományváltozás miatt pozitív és negatív is lehet, míg utóbbi eredménynövelő volta miatt mindig pozitív. Erre a rövid elméleti kitekintés azért szükséges, mert a társaságiadó-bevallásban a két érték összevontan szerepel, így időbeli változásáról nehéz következtetéseket levonni. Nógrád vármegyében a **bázisévi 5 860 millió forint helyett -428 millió forint** aktivált saját teljesítményt mutattak ki könyvelésükben az érintett vállalkozások. Az előbbieken felvázoltak szerint a negatív egyenleg a saját termelésű készletek állományváltozása miatt keletkezett, vagyis a tárgyévi értékesítés meghaladta a termelés szintjét. Ez úgy fordulhatott elő, hogy a tárgyévi termelés mellett előző évről raktáron maradt készletet is értékesítettek.

A vállalkozások üzemi bevételein belül talán leghektikusabban az **egyéb bevételek** alakultak. A tavalyi, csaknem kétszeres bővülést követően idén feleakkora nagyságrend realizálódott. De úgy is megfogalmazható, hogy az egyéb bevételek nagyságrendje most tért vissza a normális kerékvágásba. A jelentős eltérés tehát a magas bázissal magyarázható. A vármegye két vállalkozásánál olyan gazdasági események történtek a bázisidőszakban (immateriális javak értékesítése, többlétfordítások ellentételezéseként kiszámlázott tételek), amelyek a tárgyévben már nem ismétlődtek. Ennek megfelelően az **57 864 millió forint helyett** már csak **27 464 millió forint** rendszeres üzletmenet során keletkezett, az értékesítés nettó árbevételének részét nem képező egyéb bevételt könyveltek el a társaságok.

Elvégezve az előbbi bevételi kategóriák összesítését, megállapítható, hogy a vármegye gazdálkodói **615 628 millió forint üzemi bevételre** tettek szert, amely 4,0 százalékkal alacsonyabb, mint az előző év hasonló időszakában, az aktivált saját teljesítményeknél és az egyéb bevételeknél bemutatott okok miatt.

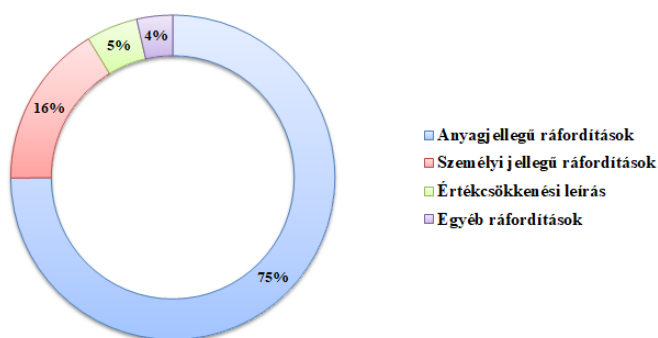
A vállalkozások teljesítményének bemutatásakor – a nettó árbevételen túl – azt is vizsgálni kell, hogy az értékesítéssel mekkora „új értéket” tudnak előállítani. Lényegében ez lesz a fedezete a „megélhetésüknek”, kifizetni a munkavállalókat, megvalósítani a beruházásokat, vagy éppen kifizetni a tulajdonosoknak járó osztalékot. Ennek számszerűsítésére pedig a **hozzáadott érték** mutatója szolgál, amely a GDP mikroszintű megfelelőjeként is említhető.

A bevezetőben már bemutatott számítási mechanizmusok alapján az indikátor a társaságiadó-bevallásban szereplő adatokból könnyen meghatározható. A Nógrádban képződött hozzáadott érték 14,1 százalékkal bővült a korábbi időszakhoz képest, jelentősen túlszárnyalva az értékesítés nettó árbevételénél már kimutatott 1,9 százalékos dinamikát. A mutatószám belső szerkezetéről elmondható, hogy a **földbérleti díj** és az **amortizáció** nagyságrendje érdemben nem változott

a vizsgált időszakok között, a **személyi jellegű ráfordítások (90 194 millió forintról 97 931 millió forintra)** és a **korrigált üzleti eredmény (1 412 millió forintról 10 696 millió forintra)** viszont értékében közel hasonló nagyságrendben bővült. Utóbbi kapcsán meg kell említeni, az értékesítés nettó árbevételénél kimutatott szerény dinamika ellenére ért el látványos javulást, köszönhetően az anyagjellegű ráfordítások terén tapasztalt takarékoságnak.

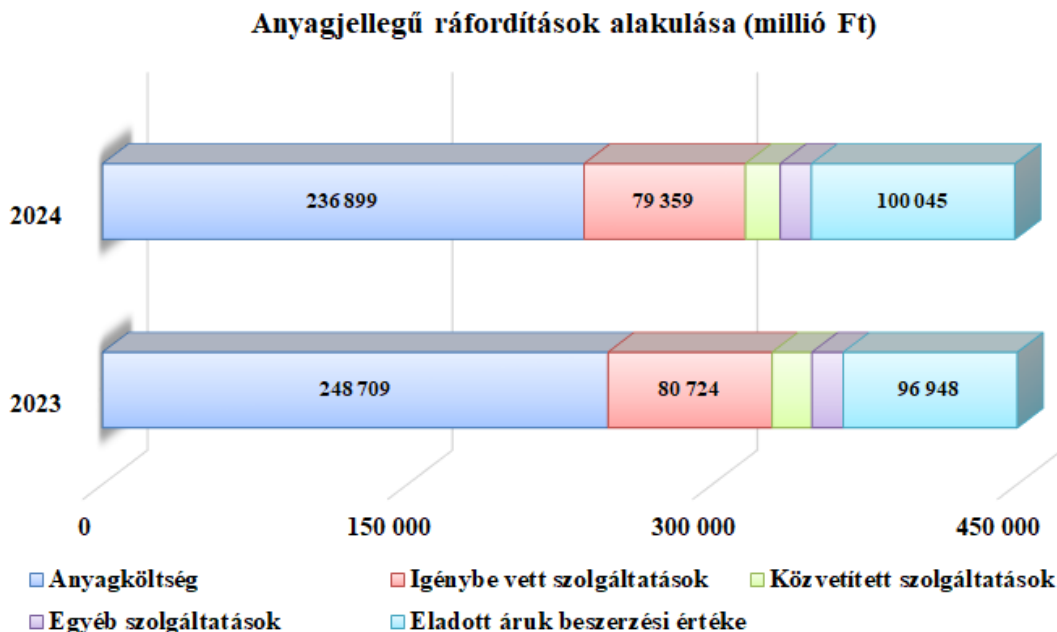
Ráfordítások megoszlása 2024. (százalék)

A vármegyei teljesítmények alakulásában a bevételek mellett a ráfordításoknak is kiemelt szerepe van. A társas vállalkozások a bevételek adatai szerint 2024-ben 598 915 millió forint összegben számoltak el **költségeket és ráfordításokat**. Ez 4,3 százalékkal alacsonyabb, mint a megelőző üzleti évben. Tekintettel arra, hogy ez meghaladta az üzemi bevételeknél kimutatott visszaesést (index: 96,0 százalék), javította az

üzemi tevékenység jövedelmezőségét. A ráfordítások belső szerkezete érdemben nem változott az elmúlt évhez képest. Változatlanul meghatározó az **anyagjellegű ráfordítások** aránya, a **háromnegyedét** adta a vármegyei értéknek. Annak ellenére növekedett a részarányuk, hogy a tavalyi évhez képest 2,7 százalékkal alacsonyabb összeget számoltak el. Gyakorlatilag egyedül a **személyi jellegű ráfordítások** állománya gyarapodott a vizsgált időszakok összehasonlításában, amely elsősorban a bérvizonyok javulásának köszönhető, tekintettel arra, hogy a kifizetett bértömeg 9,1 százalékkal emelkedett (a munkavállalók létszáma érdemben nem változott). A realizált bővülés eredményeként az üzemi ráfordításokon belüli részarányuk 2 százalékponttal, 16,4 százalékra nőtt. Az elszámolt **értécsökkenési leírás** stagnált a vizsgált időszakok között, így stabilan tartotta az 5 százalékos súlyát. Az anyagjellegű ráfordítások mellett az **egyéb ráfordítások** alakították még érdemben az üzemi ráfordítások állományát. Az egyéb bevételekhez hasonlóan eléggé hektikusan alakultak az elmúlt években. Amíg tavaly megduplázódott, addig az idén **felére zsugorodott** a nagyságrendjük. Az okok itt is a magas bázisra vezethetők vissza, vagyis a tavalyi évben történtek olyan gazdasági események, amelyek a tárgyidőszakban már nem ismétlődtek. Egyrészt a vármegye egyik kiemelt vállalkozásánál feleslegessé vált tárgyi eszközök kivezetése történt meg az egyéb ráfordításokkal szemben a bázisként szolgáló üzleti év folyamán, továbbá hozzájuk kapcsolódott egy, adott garancia növekedéséből keletkezett egyéb ráfordítás is. Másrészt pedig egy mikrovállalkozásnál immateriális javak értékesítéséhez kapcsolódóan számoltak el kiugró nagyságrendű egyéb ráfordítást a könyv szerinti értékének elszámolása miatt.

Ahogy az egyéb bevételeknél már szó volt róla, az egyéb ráfordítások nagyságrendje is visszatért a szokásos nagyságrendjéhez a kiugró gazdasági események tarkította 2023-as után. Így pedig részarányuk 7 százalékról 4 százalék körülire csökkent.

A fentiekben bemutatottak szerint az üzemi ráfordításokon belül az anyagjellegűek képezték a legnagyobb részarányt (75 százalék), ezért külön is érdemes megvizsgálni a belső összetételüket. Több mint felét (52,8 százalék) a termeléshez felhasznált anyagok költségei képviselték. Ezen felül érdemi részesedéssel a különböző külső felek által nyújtott szolgáltatások díjai, valamint az értékesített vásárolt készleteknek az árbevételrel szemben kimutatott beszerzési költségei bírtak, nagyjából 20–20 százalékkal. Utóbbi költségelem volt az egyetlen az anyagjellegű ráfordításokon belül, amely emelkedett a vizsgált időszakok között. A közvetített és egyéb szolgáltatások már csak elenyésző részesedéssel (3–4 százalék) bírtak, ahogyan a megelőző időszakban is.

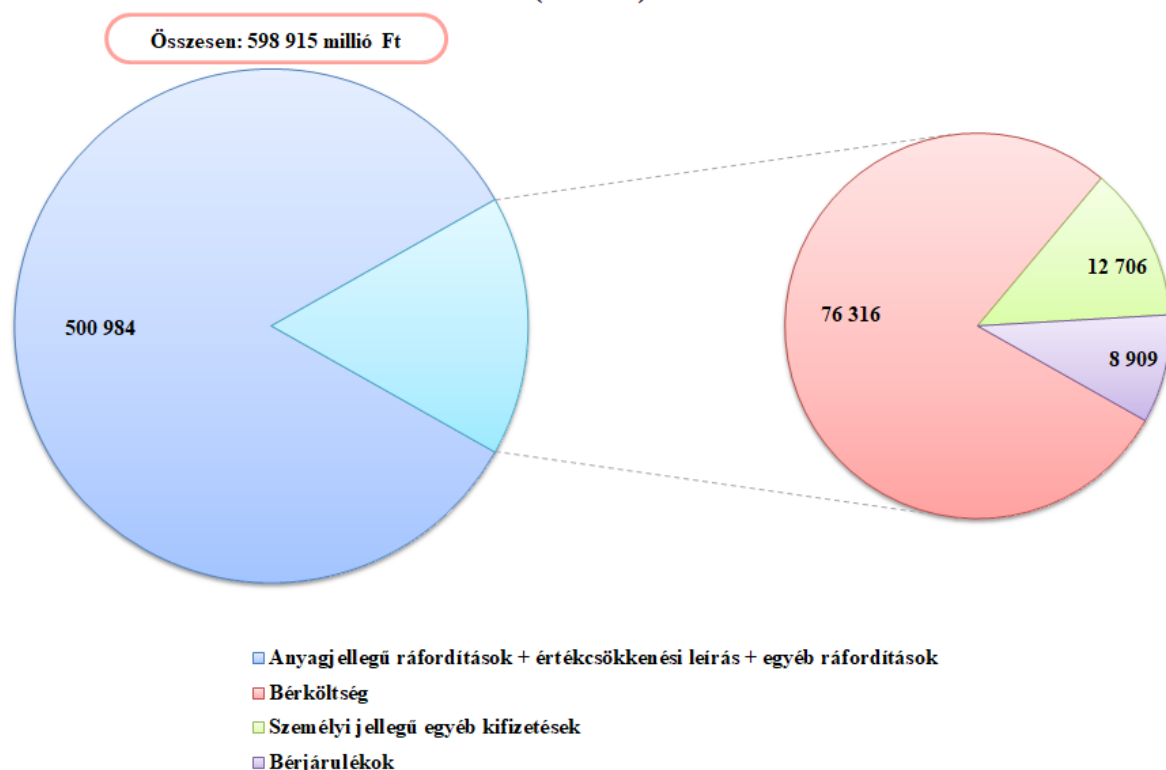
Foglalkoztatási és bérvizonyok a vármegyében

A vállalkozás ráfordításai között az emberi erőforrásokkal kapcsolatos ráfordításoknak kiemelkedő szerepe van. Az összköltség eljárással készülő eredménykimutatásban a **személyi jellegű ráfordítások** bérköltségre, személyi jellegű egyéb kifizetésre és bérjárulékokra különülnek el.

A vállalati költségek szerkezetének alakulása fontos információ a vállalkozás vezetői számára. Ennek részeként az élők munkához kapcsolódó ráfordítások nagyságrendjéből arra lehet következtetni, hogy **javult a vállalkozások bérigényessége**, hiszen az üzemi ráfordításokra vetített személyi jellegű ráfordítások aránya 2 százalékponttal, **16,4 százalékra emelkedett**.

A **személyi jellegű ráfordítások** összege 2024-ben 8,6 százalékkal emelkedett. A 97 931 millió forint több mint háromnegyedét (77,9 százalékát) a **bérköltség** tette ki, mely éves alapon 9,1 százalékkal emelkedett. A **munkabéren felüli különböző egyéb kifizetések** állománya 5,5 százalékkal, míg a **bérjárulékok** 724 millió forinttal gyarapodtak (+ 8,8 százalék). Tekintettel arra, hogy a Központi Statisztikai Hivatal (továbbiakban: KSH) által 2024. évre közzétett inflációs index 3,7 százalék volt, a reálkeresetek minimálisan növekedtek is a bázisidőszakhoz képest. Az egy főre jutó személyi jellegű ráfordítások 8,2 százalékkal emelkedtek, így annak összege 503 ezer forinttal 6 644 ezer forintra nőtt éves szinten.

Személyi jellegű ráfordítások összetétele, illetve részaránya az üzemi ráfordításokból
(millió Ft)

A személyi jellegű ráfordításokon belül meghatározó bérből vizsgálata kiemelten fontos abból a szempontból is, hogy adott bérszínvonal mellett mekkora árbevétel elérésére képesek a gazdálkodók. Az ezt kifejező **bérhányad** mutatója 12,1 százalékról **13,0 százalékra javult** a vizsgált időszakok között.

A kettős könyvvitelt vezető normál, illetve eltérő üzleti éves gazdálkodók foglalkoztatottjainak **átlagos statisztikai állományi létszáma** 2024-ben 14 740 fő volt, ami lényegében bázisidőszaki értéknek felelt meg. A vármegye 10 legnagyobb foglalkoztatója egy kivétellel megegyezett a vizsgált időszakok között, alkalmazotti létszámuk 3 252 főről 3 346 főre emelkedett. Ebben a körben négy kivételtől eltekintve csökkent a rendelkezésükre álló munkaerőállományuk a megelőző üzleti évhez képest.

A vármegye foglalkoztatási és bérvizonyai az országos adatok tükrében

Megnevezés	Nógrád vármegye		Index	Országos		Index
	2023	2024	2024/2023	2023	2024	2024/2023
Bérből (millió Ft)	69 961	76 316	109,1%	14 875 898	16 444 543	110,5%
Átlagos állományi létszám (fő)	14 686	14 740	100,4%	2 267 945	2 231 644	98,4%
Egy főre jutó bérből (ezer Ft / fő / év)	4 764	5 177	108,7%	6 559	7 369	112,3%

A kifizetett bértömeg és az átlagos állományi létszám hányadosaként meghatározott **bruttó átlagkereset** az összetevők kedvező irányú változása következtében 8,7 százalékkal 5 177 ezer forintra emelkedett.

Országos összehasonlításban még dinamikusabb növekmény (+12,3 százalék) realizálódott a vizsgált időszakok között, ami a vármegye munkavállalóira nézve kedvezőtlennek tekinthető, hiszen tovább nyílt az „olló” a kereseti viszonyok között. Amíg tavaly 72,6 százalékát keresték a térségben az országos átlagnak, addig az idén **alig haladta meg a 70 százalékot**. Forintokra átváltva ez azt jelentette, hogy közel 2,2 millió forint volt a különbség a két középpérték között szemben a tavalyi 1,8 millió forintos eltéréssel.

Hatékonyág elemzése

A vállalkozások hatékonyságát az alapján tudjuk megítélni, hogy az eredményeiket milyen ráfordításokkal és milyen költségekkel tudták elérni. Ennek számszerűsítésére többféle mutatószám létezik. A továbbiakban egyrészt a hozamok kifejezésére használatos indikátorokról, másrészt pedig az egyes termelési tényezők felhasználását mérő hatékonysági mutatókról lesz szó.

A vállalkozások tevékenységének leggyakrabban használt hozammutatója az **értékesítés nettó árbevétele**, melynek bemutatása a korábbiakban már megtörtént. Ezen kívül további három – melyek közvetlenül származtathatók belőle – teljesítménykategóriát szokás használni a hatékonysági mutatók értékelésekor.

Az értékesítés nettó árbevételénél szűkebb kategória a **bruttó termelési érték**, amely már nem tartalmazza a változatlan formában továbbadott vagy közvetített termékek, szolgáltatások beszerzési értékét, csupán azok árrese jelenik meg benne. Ugyanakkor tartalmazza azon tevékenységek értékét (saját termelésű eszközök és készletek), amelyeket nem értékesítenek a partnerek számára, de eredményük beépül a vállalkozás üzletmenetébe. Az **értékesítés nettó árbevételének 1,9 százalékos bővülését az eladott áruk beszerzési értékének 3,2 százalékos gyarapodásával** sikerült elérni, ami kedvezőtlenül hatott a bruttó termelési érték alakulására.

Szintén kedvezőtlenül érintette a mutató értékét az aktivált saját teljesítmények alakulása is, ugyanis ahelyett, hogy növelte volna az értékesítés nettó árbevételét, a saját termelésű készletek (negatív) állományváltozása miatt csökkentette azt. Így a két említett összetevő miatt nem meglepő, hogy a **bruttó termelési érték** nagyjából **bázisszinten** alakult (index: 100,9 százalék).

A gazdálkodók hatékonyságának összehasonlítása 2023-2024. években I.

Megnevezés	Nógrád vármegye		Index
	2023	2024	2024/2023
Értékesítés nettó árbevétele (millió Ft)	577 602	588 592	101,9%
Eladott áruk beszerzési értéke (millió Ft) (-)	96 948	100 045	103,2%
Eladott (közvetített) szolgáltatások értéke (millió Ft) (-)	19 548	17 110	87,5%
Aktivált saját teljesítmények értéke (millió Ft) (+)	5 860	-428	-
Bruttó termelési érték (millió Ft)	466 966	471 009	100,9%
Anyagköltség (millió Ft) (-)	248 709	236 899	95,3%
Igénybe vett anyagjellegű szolgáltatások (millió Ft) (-)	80 724	79 359	98,3%
Egyéb szolgáltatások (millió Ft) (-)	15 433	15 404	99,8%
Anyagmentes termelési érték (millió Ft)	122 100	139 347	114,1%
Értékcsökkenési leírás (millió Ft) (-)	30 493	30 720	100,7%
Nettó termelési érték (millió Ft)	91 607	108 627	118,6%

A bruttó termelési értéket csökkentve a termeléshez felhasznált anyagköltséggel és az igénybe vett anyag jellegű szolgáltatások költségével, megkapjuk az **anyagmentes termelési értéket**, amely az értékesítés nettó árbevételén túl már csak az előállítás bér-, energia- és rezsiköltségeire fókuszál. Itt már jelentős javulás mutatkozott a vizsgált időszakok között, hiszen valamennyi költségelem vonatkozásában sikerült csökkenést kimutatni, külön kiemelendő az **anyagköltségek közel 5 százalékos csökkenése**. A közel 12 000 millió forintos visszaesés nagyban hozzájárult a hatékonyság javulásához, ugyanis ennek eredményeként az **anyagmentes termelési érték 14,1 százalékkal gyarapodott**.

Az anyagmentes termelési értéknél tovább szűkített mutató a **nettó termelési érték**, amely előbbi az értékcsökkenési leírás összegével tovább csökkenti, ezzel tulajdonképpen nagyjából megadja a vállalkozások hozzájárulását a nemzeti jövedelemhez. A mutató egyúttal a vállalkozások által ténylegesen létrehozott új értéket jelenti. Tekintettel arra, hogy a korrekciós tényező bázisszinten alakult, a kedvező tendencia itt is megmutatkozott. Összességében elmondható, hogy a tárgyévben realizált 588 592 millió forintos nettó árbevételből **108 627 millió forint új értéket** állítottak elő a vármegye gazdálkodói, **18,6 százalékkal többet**, mint az előző év hasonló időszakában.

A továbbiakban olyan mutatószámokat vizsgál az elemzés, amelyek nem összevontan nézik az összes erőforrás hatékony felhasználását, hanem csak egy-egy erőforrásfajtára koncentrálnak. Ezen hatékonysági mutatók számlálójában az imént említett hozammutatók szerepelnek.

A vállalkozások egyik legfontosabb – ha nem a legfontosabb – erőforrása a **munkaerő**, melynek hatékonysági elemzése történhet a **munkaerő létszámára** vagy a **munkaerő alkalmazásához kapcsolódó kiadásokra** (bérköltségek, személyi jellegű juttatások) vetítetten.

Az egy főre jutó termelési értéket reprezentáló **élőmunka-hatékonysági mutató** kedvezően alakult a vármegyében a vizsgált időszakok között. Az élőmunka termelékenysége 6,238-ról **7,370-re emelkedett**. Egy munkavállaló több mint 7 millió forint új értéket állított elő a 2024-es üzleti év folyamán.

A gazdálkodók hatékonyságának összehasonlítása 2023-2024. években II.

Megnevezés	Nógrád vármegye		Index
	2023	2024	2024/2023
Élőmunka-hatékonyság			
Nettó termelési érték (millió Ft)	91 607	108 627	118,6%
Létszám (fő)	14 686	14 740	100,4%
1 főre jutó nettó termelési érték	6,238	7,370	
Bérhatékonyság			
Nettó termelési érték (millió Ft)	91 607	108 627	118,6%
Bérköltség (millió Ft)	69 961	76 316	109,1%
1 Ft bérköltségre jutó nettó termelési érték	1,309	1,423	
Tőkehatékonyság			
Bruttó termelési érték (millió Ft)	466 966	471 009	100,9%
Saját tőke (millió Ft)	229 336	235 051	102,5%
Tőkehatékonysági mutató	2,036	2,004	

A ráfordításként jelentkező kifizetések értékteremtő képességét kifejező **bérhatékonysági mutató** – tekintettel a nettó termelési érték dinamikusabb bővülésére – kedvezően alakult az elmúlt vizsgálati időszakhoz képest. Az eddigi 1,3 helyett **1,4-szer annyi új értéket** állítottak elő a bértömeg felhasználásával a vármegye gazdálkodói.

A vállalkozások versenyképességének javításához az imént említett munkatermelékenység mellett a befektetések hatékonyságára (tőkehatékonyság) is szükség van. Tulajdonképpen a saját tőke egyfajta forgási sebességének is felfogható **tőkehatékonysági mutató romlott**, hiszen a gyarapodó saját tőke állománnyal alig sikerült a bázisszintű termelési értéket létrehozni a vármegye gazdálkodóinak. Ettől függetlenül azért a tőke hatékony működtetése jellemző a térségben, ugyanis a saját tőke felhasználásával kétszer akkora hozam realizálódott.

A jövedelmezőség alakulása

Hosszú távon minden vállalkozás igényli a jövedelmezőséget, míg rövid távon a likviditás a fontosabb. Ugyanakkor hosszú távon a likviditás is csak akkor tartható fenn, ha a vállalkozás jövedelmet termel. Az eredménykimutatásból nemcsak az eredményt befolyásoló főbb tényezők állapíthatók meg, hanem az is, hogy az adózás előtti eredmény hogyan oszlik meg a **tulajdonosok** (osztalék), az **állami költségvetés** (társaságiadó-fizetési kötelezettség) és a **vállalkozás** (mérleg szerinti eredmény, vagyongyarapodás) között.

Az előállított termékek és szolgáltatások értékesítésének bevételeit, valamint a termeléshez (előállításához) szükséges erőforrások ráfordításait tartalmazó üzemi tevékenységet nézve, a vármegye gazdálkodóinál **16 713 millió forint üzemi eredmény** képződött, ami 976 millió forinttal magasabb, mint egy évvel korábban. Az **üzemi nyereség visszaesése** ugyan aggodalomra adhat okot (39 714 millió forintról 36 716 millió forintra csökkent), azonban ezt kompenzálta a **veszteségek csökkentésére** való törekvés. Utóbbi eredményeként közel 4 000 millió forinttal alacsonyabb negatív eredményt mutattak ki a társaságok könyveikben. Nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az üzemi bevételek 4,0 százalékos visszaesése a ráfordítások 4,3 százalékos csökkenésével párosult, ami vármegyei szinten pozitívan érintette az üzemi tevékenység jövedelmezőségét.

Az adózás előtti eredmény összetevőinek alakulása (millió Ft)

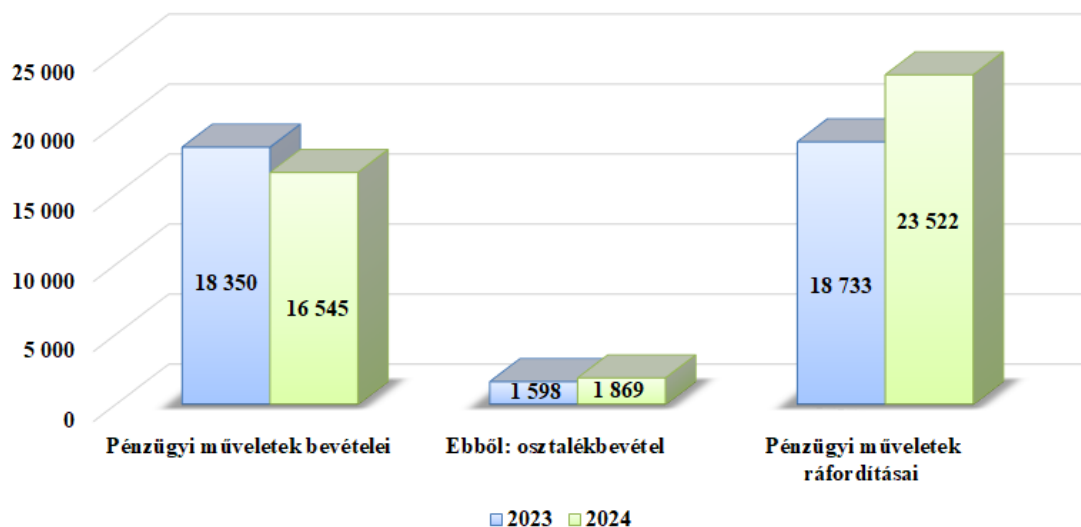
Megnevezés	Nógrád vármegye		Változás
	2023	2024	2024-2023
Adózás előtti eredmény	15 372	9 746	-5 626
Ebből: Adózás előtti nyereség	43 115	37 172	-5 943
Adózás előtti veszteség	-27 743	-27 426	317
Üzemi eredmény	15 737	16 713	976
Ebből: Üzemi nyereség	39 714	36 716	-2 998
Üzemi veszteség	-23 977	-20 003	3 974
Pénzügyi eredmény	-383	-6 978	-6 595
Ebből: Pénzügyi nyereség	7 057	5 746	-1 311
Pénzügyi veszteség	-7 440	-12 724	-5 284

A szokásos vállalkozási tevékenység másik fontos összetevője a **pénzügyi műveletek**hez kapcsolódik. Általánosságban az időlegesen vagy tartósan meglévő pénzeszközök kihelyezésével, illetve a külső pénzforrások igénybevételeivel kapcsolatos gazdasági események eredményhatásait tükrözi. A pénzügyi műveletek keretében 2024-ben **5 746 millió forint nyereség** keletkezett, 1 311 millió forinttal kevesebb, mint a bázisidőszakban. A pénzügyi tevékenységet azonban nemcsak ez érintette kedvezőtlenül, hanem a veszteségek ugrásszerű emelkedése is. A vizsgált időszakok között mintegy 5 300 millió forinttal növekedett a kimutatott negatív eredmény nagysága. Mivel mindkét körülmény kedvezőtlenül hatott az eredmény alakulására, ezért együttesen 6 595 millió forinttal rontották a pénzügyi tevékenység megítélését. Hektikuságát mi sem bizonyította jobban, mint az, hogy egy évvel korábban szinte ugyanilyen nagyságrendű javulásról (7 090 millió forint) lehetett számot adni. Viszont amíg tavaly nagyjából kiegyenlítette egymást összegszerűen a nyereség és a veszteség, addig 2024-ben egységnyi nyereségre 2,2-szer akkora veszteség jutott.

Az előbbieken túl a pénzügyi tevékenység eredményességét a bevételek és a ráfordítások egymáshoz való viszonya alapján is érdemes megítélni. A **pénzügyi műveletek bevételei** egytizedével visszaestek, a **pénzügyi műveletek ráfordításai** viszont egynegyedével gyarapodtak.

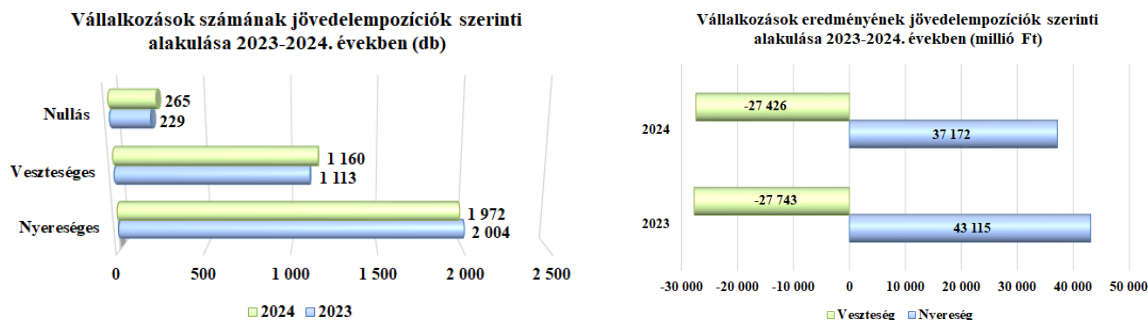
Azt azonban meg kell jegyezni, hogy a társaságiadó-bevallások eredménykimutatás melléklete a pénzügyi műveletek bevételeinek és ráfordításainak belső összetételéről nem nyújt teljes körű információt, ezért a változást előidéző tényezők számszerűsítése is meglehetősen nehézkes.

A pénzügyi eredmény összetevőinek alakulása (millió Ft)

A kapott osztalékok, részesedések mellett a kamatbevételek is emelkedtek az elmúlt évhez képest, ennek ellenére a pénzügyi bevételek mégis visszaestek. Ennek hátterében a magas bázis húzódott meg, amelyet egy egyedi gazdasági esemény befolyásolt döntően. Részesedések értékesítésének árfolyamnyeresége jogcímen (ami külföldi részesedés visszavásárlásából származott) számoltak el közel 2 500 millió forint pénzügyi bevételt, amely a tárgyidőszakban már nem ismétlődött. A pénzügyi műveletek ráfordításainak kedvezőtlen alakulását elsősorban a fizetett kamatok állományának növekedése generálta. Ezen a jogcímen több mint egyharmadával magasabb összeget mutattak ki a társaságok a könyveikben.

Az üzemi és pénzügyi tevékenységek együttes hatásaként az **adózás előtti eredmény** mintegy **kétharmadára zsugorodott** a tárgyévben. Az **adózás előtti nyereség 5 943 millió forinttal** csökkent, az **adózás előtti veszteség pedig bázisszinten** alakult. A nyereség jelentős visszaesése ellenére a vármegye társas vállalkozásai nagyjából egyharmadával magasabb pozitív eredményt mutattak ki, mint negatívát.

Az adózás előtti eredményt kimutatók összetételében is megfigyelhető egyfajta kedvezőtlen tendencia. Igaz nem számottevően, de csökkent a nyereségesek száma és nőtt a veszteségeseké. Nulla adózás előtti eredményt 265 társaság mutatott ki könyveiben. Tekintettel arra, hogy mind a nyereséges vállalkozások száma, mind a kimutatott nyereség összege csökkent, a fajlagos nyereség is követte ezt az irányt, 2,7 millió forinttal elmaradva 18,8 millió forintra esett vissza. A veszteségesek táborá ugyan gyarapodott, azonban együttesen alacsonyabb negatív eredményt generáltak, így fajlagosan 24,9 millió forintról 23,6 millió forintra csökkent a mínuszos egyenleg.

Az eredményesség vizsgálata és a jövedelmezőségi mutatók

Az eredményesség vizsgálatával azt lehet bemutatni, hogy mekkora az eredmény, illetve nyereség tartalma a vállalkozások által végzett tevékenységnek. Az alábbiakban bemutatott mutatószámok azt mérik, hogy a vármegyében működő gazdálkodók milyen hatékonyan használják az eszközeiket, illetve menedzselik tevékenységüket.

A jövedelmező képesség mutatói I.

Megnevezés	Nógrád vármegye		Index
	2023	2024	2024/2023
Forgalomarányos jövedelmezőség			
Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye (millió Ft)	15 737	16 713	106,2%
Értékesítés nettó árbevétele (millió Ft)	577 602	588 592	101,9%
Egyéb bevételek (millió Ft)	57 864	27 464	47,5%
Árbevétel (bevétel) arányos jövedelmezőségi mutató (%)	2,5%	2,7%	
Tőkearányos jövedelmezőség			
Adózott eredmény (millió Ft)	12 318	7 390	60,0%
Saját tőke (millió Ft)	229 336	235 051	102,5%
Tőkearányos adózott eredmény (ROE) (%)	5,4%	3,1%	
Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye (millió Ft)	15 737	16 713	106,2%
Saját tőke (millió Ft)	229 336	235 051	102,5%
Értékesítés nettó árbevétele (millió Ft)	577 602	588 592	101,9%
Tőkearányos üzemi (üzleti) eredmény (%)	6,9%	7,1%	
Üzemi (üzleti) jövedelmezőségi mutató (%)	2,7%	2,8%	
Tőke forgási sebessége	2,5186	2,5041	

A vállalkozások árstratégiai és működési költség felügyeleti képességét visszatükröző **árbevétel(bevétel)-arányos jövedelmezőségi mutató** értéke 0,2 százalékponttal **2,7 százalékra emelkedett**. Bár az indikátor értéke kedvezően alakult az eredményösszetevő dinamikusabb bővülésének köszönhetően, ettől függetlenül változatlanul alacsony szintet képviselt, amiből egyrészt arra lehetett következtetni, hogy a vállalkozások nem állítottak elő elegendő bevételt a költségeikhez viszonyítva, másrészt pedig a költségeik nem voltak megfelelő kontroll alatt, de akár a kettő kombinációja is előfordulhatott.

A részvényesek (befektetők) számára különösen fontos pénzügyi mutató a **saját tőke hozama (ROE)**. A pénzügyi teljesítmény mérőeszközeként annak a hatékonyságát méri, ahogyan a vállalkozások felhasználják a tulajdonosok tőkéjét. A tulajdonosok a kockázatukkal arányos hasznot várnak el a befektetésük után. Ezt a hasznot az adózott eredménynek a saját tőke arányában kifejezett értékével mérhetjük. Számszerűsítve az előbbit, **5,4 százalékról 3,1 százalékra történő romlás** következett be. A saját tőke hozama három elemre bontható szét, amelyek mindegyike közvetlen befolyással van a cégek jövedelmezőségére:

1. **Marginális jövedelem:** az árbevétel arányos jövedelem 2,1 százalékról 1,3 százalékra mérséklődött a pénzügyi tevékenység elszenvedett veszteségeinek köszönhetően.
2. **Eszközök forgási sebessége:** az indikátor értéke valamelyest gyorsult, a vizsgált időszakok között 0,8991-ről 0,9074-re.
3. **Saját tőke multiplikátor:** a hitelből történő finanszírozás mértékét számszerűsítő indikátor (összes eszköz / saját tőke) értéke 2,80-ról 2,76-ra mérséklődött.

Összességében az is elmondható, hogy a saját tőke hozama (1. x 2. x 3. elem) akkor lehet nagyobb az eszközökön elért hozamnál (1. x 2. elem), ha a finanszírozási források között van idegen tőke, vagyis az eszközállomány értéke meghaladja a saját tőke nagyságát. Nógrád vármegyében a tárgyév vonatkozásában az **eszközök hozamának 1,1 százalékos értéke a saját tőke hozamának 3,1 százalékos értékével állt szemben**.

Az előbbihez hasonlóan komplex jövedelmezőségi mutató a **tőkearányos üzemi eredmény**. Értékében érdemi változás nem következett be a vizsgált időszakok között (**6,9 százalékról 7,1 százalékra módosult**). Ettől függetlenül érdemes megvizsgálni a befolyásoló tényezők alakulását. A gazdálkodók **üzemi jövedelmezősége** alig mozdult – **2,7 százalékról 2,8 százalékra** –, de hasonló mondható el a másik részelemről is. Tekintettel arra, hogy a tulajdonosok közel azonos hatékonysággal működtették saját forrásait, annak forgási sebessége sem tudott lendíteni a tőkearányos üzemi eredmény még kedvezőbb alakulásán. A **tőke forgási sebessége** arról informál, hogy a befektetett tőke segítségével **2,5-szer akkora forgalmat** generáltak.

A jövedelmező képesség mutatói II.

Megnevezés	Nógrád vármegye		Index
	2023	2024	2024/2023
Élőmunka-arányos jövedelmezőség			
Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye (millió Ft)	15 737	16 713	106,2%
Bérköltség (millió Ft)	69 961	76 316	109,1%
Bérearányos üzemi (üzleti) jövedelmezőség (%)	22,5%	21,9%	
Eszközarányos jövedelmezőség			
Adózott eredmény (millió Ft)	12 318	7 390	60,0%
Eszközök összesen (millió Ft)	642 452	648 678	101,0%
Értékesítés nettó árbevétele (millió Ft)	577 602	588 592	101,9%
Eszközmegtérülési mutató (%)	1,9%	1,1%	
Értékesítés (adózott) jövedelmezősége (%)	2,1%	1,3%	
Eszközök forgási sebessége	0,8991	0,9074	

Valamennyi vállalkozás életében kiemelt figyelem hárul az emberi erőforrásra. Közvetlenül jelen vannak a vállalkozások tevékenységében, alakítják azok eredményességét. A számszerűsített **bérearányos üzemi jövedelmezőség** lényegében bázisszinten alakult. Ami viszont némileg aggasztó, az az indikátor alacsony szintje (két évvel korábban még 40 százalékhoz közelített a mutatószám értéke) Az üzemi tevékenység alacsony mértékben – **21,9 százalékban** – fedezte a dolgozók munkabérét.

A vállalkozások jövedelmezőségének széles körben használt mérőeszköze az **eszközök hozama** (ROA), vagy más szóval az **eszközmegtérülési mutató**. A gazdálkodók azon képességének jelzőszáma, hogy mennyire hatékonyan használták eszközeiket a vizsgált időszakokban. A mutató két másik mutató hatását kombinálja, az árbevétel adózott jövedelmezőségét és az eszközök forgási sebességét. Az indikátor értéke **1,9 százalékról 1,1 százalékra romlott**. Hiába javult az eszközök forgási sebessége, a pénzügyi tevékenység látványos romlásának köszönhetően olyan mértékben visszaesett az értékesítés adózott jövedelmezősége (2,1 százalékról 1,3 százalékra), hogy az érzékenyen érintette az eszközök hozamának alakulását is.

Pénzügyi helyzet elemzése

A forgótőke alapvető fontosságú a vállalatok rövid távú pénzügyi állapotának a meghatározásához. A forgótőke szignifikáns változása fontos információt sugároz a vállalkozások különböző érintettjei számára, és kiemelten igaz ez a **nettó forgótőkére**. Az említett indikátor a forgóeszközök azon részét jelenti, amelyet hosszú lejáratú pénzügyi eszközökkel vagy saját tőkével, azaz hosszú lejáratú forrással finanszírozzunk. A vármegyei nettó forgótőke a bázisidőszaki **86 606 millió forint 76,3 százalékára** csökkent.

Tekintettel arra, hogy a mutatószám értéke nagymértékben meghatározza a vállalkozások finanszírozási politikájának rugalmasságát, nagyon fontos, hogy pozitív értékkel bírjon (fizetőképességet feltételez). Ez teljesült a vizsgált időszakok között, így legfeljebb a finanszírozási rugalmasság csökkenéséről beszélhetünk. Ez a fajta rugalmasság valójában azt jelenti, hogy a vállalkozások tudják-e a folyamatos tevékenységhez szükséges készleteket biztosítani, illetve rendelkeznek-e elegendő pénzeszközzel, hogy a fizetési kötelezettségeiknek határidőre eleget tudjanak tenni. Fontos újból kihangsúlyozni, hogy „csak” fizetőképességet feltételez, de nem jelzi pontosan a likviditást, ugyanis csak a pénz és a rövid távú befektetések (értékpapírok) az igazán likvid eszközök. Nógrád vármegyében a nettó forgótőkeállomány elsősorban **magas követelésállományba** történő befektetésből (a **forgóeszközök 46,6 százalékát** tették ki) és **készletnövekedésből (2,2 százalékkal, 92 148 millió forintra emelkedett)** eredt.

A nettó forgótőke és a likviditás elemzése

Megnevezés	Nógrád vármegye		Index
	2023	2024	2024/2023
Nettó forgótőke			
Forgóeszközök (millió Ft)	316 193	308 659	97,6%
Rövid lejáratú kötelezettségek (millió Ft)	229 587	242 602	105,7%
Nettó forgótőke (millió Ft)	86 606	66 057	
Általános likviditás			
Forgóeszközök (millió Ft)	316 193	308 659	97,6%
Rövid lejáratú kötelezettségek (millió Ft)	229 587	242 602	105,7%
Általános likviditás	1,38	1,27	
Likviditási gyorsráta			
Forgóeszközök (millió Ft)	316 193	308 659	97,6%
Készletek (millió Ft)	90 160	92 148	102,2%
Rövid lejáratú kötelezettségek (millió Ft)	229 587	242 602	105,7%
Likviditási gyorsráta	0,98	0,89	
Készpénz szintű likviditás			
Pénzeszközök (millió Ft)	68 670	66 345	96,6%
Értékpapírok (millió Ft)	5 571	6 252	112,2%
Rövid lejáratú kötelezettségek (millió Ft)	229 587	242 602	105,7%
Készpénz szintű likviditási mutató	0,32	0,30	

A forgótőke menedzsment egyik kulcsterülete a **likviditás menedzsment**, vagyis a fizetőképesség folyamatos fenntartása, hiszen rövid távon ez a biztosítéka a vállalkozások talpon maradásának és ez alapozza meg a hosszú távú fejlődésüket is. A **hagyományos likviditási mutatók** azt mérik, hogy a cég rövid távon esedékes kötelezettségei mennyire vannak lefedve a rövid távú eszközökkel.

A vármegyei vállalkozások **általános likviditása** az 1,27-es indikátorértékkel kedvezőnek minősíthető, hiszen az „1-es” határértéket meghaladja (ellenkező esetben a nettó forgótőke negatív lenne). Ugyanakkor a megelőző időszakhoz képest valamelyest romlott a cégek fizetőképessége (bázisidőszaki érték: 1,38). Ehhez kapcsolódóan azonban meg kell jegyezni, nem ez a legmegbízhatóbb jelzője a cégek fizetőképességének, mert magától értetődik, hogy a nagyobb pénztartalékok, a számottevő piacképes értékpapírállomány jelentősen javítja a likviditást, míg ugyanez a magas készletállományokról nem mondható el.

Éppen ezért a likviditás megítélésének szigorúbb tesztje az ún. **likviditási gyorsráta** mutató, amely a rövid lejáratú kötelezettségeket a forgóeszközök és a készletek különbségéhez hasonlítja, vagyis figyelmen kívül hagyja azokat a forgóeszközöket, amelyek kevésbé likvidek.

Az indikátor értéke – itt is – **romlott 0,98-ról 0,89-re**, amely viszont már nem feltétlenül minősíthető kedvezőnek, ugyanis alatta maradt az optimálisnak ítélt 1:1 aránynak, ugyanis ez reprezentálná azt, hogy a gazdálkodók mennyire képesek fedezni kötelezettségeiket a rendelkezésre álló, könnyen pénzzé konvertálható eszközeikből, ha az értékesítési bevételeik jelentős mértékben esnének.

A **készpénz szintű likviditásmutató** a leglikvidebb forgóeszközöknek, a pénzeszközöknek és a piacképes értékpapíroknak a rövid lejáratú kötelezettségekhez viszonyított arányát jelzi. A vállalkozások fizetőképességének megítéléséhez a készpénz szintű likviditás a legfontosabb. A vármegyei összesített érték csak minimálisan változott a vizsgált időszakok között, **0,32-ről 0,30-ra csökkent**. Ehhez a mutatóhoz általában nem szoktak megadni elfogadhatósági értéket, de figyelembe véve a mutató képzését, 0,25-0,3 körüli érték már elfogadhatónak tekinthető, mert ez azt jelenti, hogy a gazdálkodók azonnal ki tudnák fizetni a rövid lejáratú kötelezettségeiknek a 25-30 százalékát.

A fentiekből is látható, mennyire fontos a megemlített mutatószámok figyelemmel kísérése, de akár az is helytálló, hogy a hatékony forgótőke menedzsmenttel fenntartható a likviditás, elkerülve a fizetéseképtelen állapot kialakulását. Ugyanakkor azt is szem előtt kell tartani, hogy a fenti likviditási mutatók statikusak (mérlegfordulónapi adatok felhasználásával készülnek), azaz célszerű azokat fenntartásokkal kezelni, ugyanis a folyamatos likviditási helyzetről nem tájékoztatnak.

A likviditási helyzet elemzésével szemben az **adósságállomány elemzése** a hosszú lejáratú kötelezettségek alakulását vizsgálja. Egyértelmű célja, hogy megvizsgálja, milyen mértékben vannak jelen a vállalkozások finanszírozásában a hosszú lejáratú, idegen forrásból származó hitelek és kölcsönök, valamint milyen fedezetük van ezeknek. Az imént taglalt likviditási helyzet és az adósságállomány alakulása szoros kapcsolatban áll egymással, hiszen utóbbi jelentős növekedése az idő előrehaladtával és a törlesztési kötelezettségek fellépésével a likviditási helyzetet ronthatja. A tartós forrásokon belül az **adósságállomány aránya** kedvezően alakult, hiszen 36,3 százalékról 33,1 százalékra, azaz 3,2 százalékponttal csökkent. Mivel értéke mindkét időszakban az általánosan elfogadott 60 százalék alatt van, ezért az indikátor értéke kedvezőnek minősíthető.

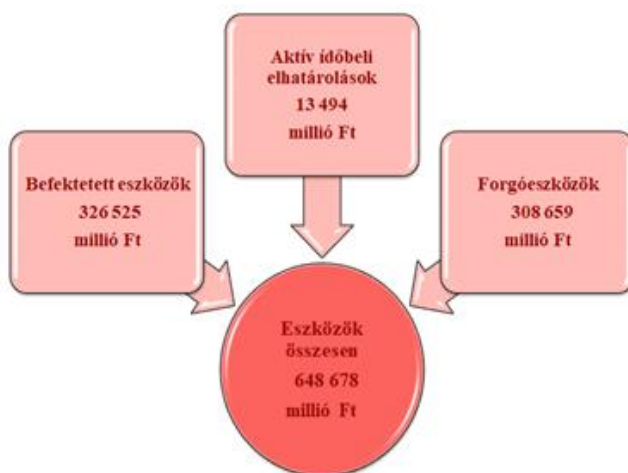
Szintén az adósságállomány és a saját tőke arányát méri az **adósságállomány fedezettsége** mutató, csak éppen más megközelítésben. A vármegyében kimutatott értékekből azt a következtetést lehet levonni, hogy egységnyi adósságra kétszer akkora saját tőke jutott a vállalkozások forrásain belül. Értéke ráadásul javult is a megelőző időszakhoz képest, 175,5 százalékról 202,6 százalékra.

A vállalkozások vagyona

A vagyoni helyzet bemutatásakor a mérlegben szereplő eszközök és források egyes tételeinek nagyságát, egymáshoz mért viszonyát kell megvizsgálni, majd értékelni a mutatószámok változását, ezen keresztül pedig a gazdálkodás színvonalát.

A gazdálkodó szervezetek könyveiben kimutatott **mérlegfőösszeg** 1,0 százalékkal, **648 678 millió forint**ra emelkedett. A mérleg eszközoldalán bekövetkezett változások azokra az elmozdulásokra világítottak rá, amelyek a jövőbeni tervek és a működőképesség vizsgálatának szempontjából is értékelhetők.

A **befektetett eszközök** állományában bekövetkezett **4,5 százalékos bővülés** következtében részarányuk 50,3 százalékra emelkedett, melynek eredményeként a vállalkozások vagyonának megjelenési formája is átrendeződött. A tartós használatú eszközök kerültek túlsúlyba. A befektetett eszközök ilyen mértékű bővülése elsősorban a tárgyi eszközök állományának változása miatt következett be. Ennek növekedése egyúttal arra is figyelmeztet, hogy a termelés állandó költségeivel a jövőben fokozottabb mértékben kell számolni. A befektetett eszközökön belül a tárgyi eszközök képezték a legmagasabb hányadot, ami a feldolgozóipar túlsúlya miatt egyáltalán nem meglepő.

Eszközállomány alakulása 2023-2024. években

Megnevezés	2023		2024		Index 2024/2023
	millió Ft	megoszlás %	millió Ft	megoszlás %	
Immateriális javak	6 084	0,9%	4 299	0,7%	70,7%
Tárgyi eszközök	287 148	44,7%	301 752	46,5%	105,1%
Befektetett pénzügyi eszközök	19 259	3,0%	20 474	3,2%	106,3%
Készletek	90 160	14,0%	92 148	14,2%	102,2%
Követelések	151 792	23,6%	143 914	22,2%	94,8%
Értékpapírok	5 571	0,9%	6 252	1,0%	112,2%
Pénzeszközök	68 670	10,7%	66 345	10,2%	96,6%
Aktív időbeli elhatárolások	13 768	2,1%	13 494	2,1%	98,0%
Eszközök összesen	642 452	100,0%	648 678	100,0%	101,0%

A **forgóeszközök** állománya ezzel párhuzamosan **2,4 százalékkal csökkent**, a legnagyobb részarányt képviselő **követelésállomány 5,2 százalékos visszaesése** következtében. A legkevésbé likvid **készletállomány** ugyan **2,2 százalékkal gyarapodott**, ám ettől függetlenül a vagyonszerkezeten belüli arányuk nem változott. A vállalkozások likviditása szempontjából kedvezőtlen, hogy a leggyorsabban pénzzé tehető forgóeszközeinek (**értékpapírok, pénzeszközök**) értéke vagy alig emelkedett, vagy inkább csökkent.

Az imént tárgyalt befektetett és forgóeszközök finanszírozásául a vállalkozások forrásai szolgálnak. A **forrásokat** két nagy csoportba, a **saját források** (saját tőke, céltartalék) és az **idegen források** (kötelezettségek) csoportjába soroljuk. A mérleg forrás oldalán ezeken felül a **passzív időbeli elhatárolások** szerepelnek még, amelyek lényegében eredményt csökkentő korrekciós tételek. A vagyoni helyzet elemzésekor részarányuk meghatározása és elemzése nem mondható tipikusnak.

A vállalkozások összesített **tőkeerőssége** jónak mondható, hiszen mindkét időszakban meghaladta a kritikusként tekintett 30-35 százalékot (2023. év: 35,7 százalék, 2024. év: 36,2 százalék).

Az időbeli összehasonlítás során tapasztalt növekedés, illetve a mutatószám magas értéke kedvező tendenciát jelenített meg. A **forrásösszetétel minősége** ebben az esetben meghatározza a vállalkozások életképességét, hitelképességét, illetve idegen tőkevonzó képességét is. A magas tőkeellátottságnak köszönhetően pozitívabbnak ítéltető a vállalkozások finanszírozási helyzete.

A **céltartalékok részaránya** bár nem számottevő (1 százalék körül alakult mindkét időszakban), csökkenő tendenciája kedvezőnek mondható, tekintettel arra, hogy ez az indikátor a vállalkozások gazdálkodásában rejlő kockázatokat jelzi.

Forrásállomány alakulása 2023-2024. években

Megnevezés	2023		2024		Index
	millió Ft	megoszlás %	millió Ft	megoszlás %	2024/2023
Saját forrás	235 474	36,7%	240 384	37,1%	102,1%
ebből: saját tőke	229 336	35,7%	235 051	36,2%	102,5%
céltartalék	6 138	1,0%	5 333	0,8%	86,9%
Idegen forrás	360 248	56,1%	358 646	55,3%	99,6%
ebből: hátrasorolt kötelezettségek	3 176	0,5%	4 257	0,7%	134,0%
hosszú lejáratú kötelezettségek	127 485	19,8%	111 787	17,2%	87,7%
rövid lejáratú kötelezettségek	229 587	35,7%	242 602	37,4%	105,7%
Passzív időbeli elhatárolások	46 730	7,3%	49 648	7,7%	106,2%
Források összesen	642 452	100,0%	648 678	100,0%	101,0%

A működés során számtalan esetben idegen tőke bevonására is sor kerül, ez a tőkeáttétel folyamata, azaz amikor a finanszírozási szerkezet megváltozik és az idegen források is megjelennek. Az ezt szemléltető **kötelezettségek részaránya** mutató, amely az eladósodottság fokára is utal, 56,1 százalékról 55,3 százalékra csökkent. Összességében ugyan minimálisan csökkent a társaságok eladósodottsága, de nagyságrendje kedvezőtlennek tekinthető az általánosan elfogadott 50 százalékos mérték ismeretében.

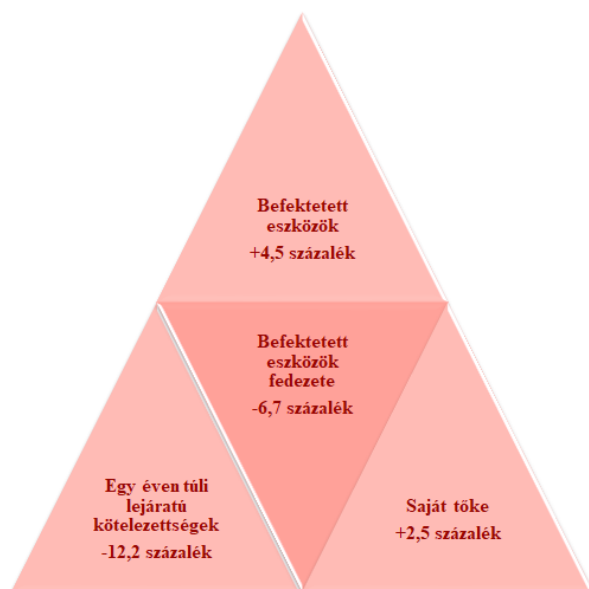
Szintén a tőkeáttétel szemléltetésére szolgáló **tőkefeszültségi mutató** (idegen tőke/saját tőke) értéke 1,57-ről 1,53-ra javult, tehát csökkent a saját tőkéhez képest az idegen források aránya. Az indikátor értéke addig optimális, míg el nem éri a 2-es értéket, mert ezt követően az eladósodottság foka már igen magasnak tekinthető.

A saját tőke belső szerkezetét jellemző struktúramutatók alakulásából az alábbi következtetéseket lehet levonni:

- Tőkecsökkentés hatására romlott a **jegyzett tőke aránya a saját tőkén belül** 18,9 százalékról 15,6 százalékra.
- Előbbi reciprokmutatója a **saját tőke növekedését mérő mutató** 528,9 százalékról 640,3 százalékra javult. Ezt akár ideálisnak is lehetne minősíteni, hiszen nagyobb, mint 100 százalék. Alapvetően azonban ez akkor tekinthető pozitívnak, ha saját eredményből – pozitív adózott eredményből és eredménytartalékból – történik. Nógrád vármegyében ez nem valósult meg, mert előbbi csaknem felére, míg utóbbi 94,4 százalékra csökkent.

A tőkeszerkezet elemzésekor nem szabad figyelmen kívül hagyni annak vizsgálatát sem, hogy a vállalkozás eszközei és azok finanszírozási forrásai mennyire vannak összhangban. Optimális esetben a vállalkozások tartós befektetéseiket, beruházásaikat, befektetett eszközeiket tartós források (saját tőke, hosszú lejáratú hitelek) felhasználásából fedezik, míg forgóeszközeiket rövid lejáratú hitelekből finanszírozzák.

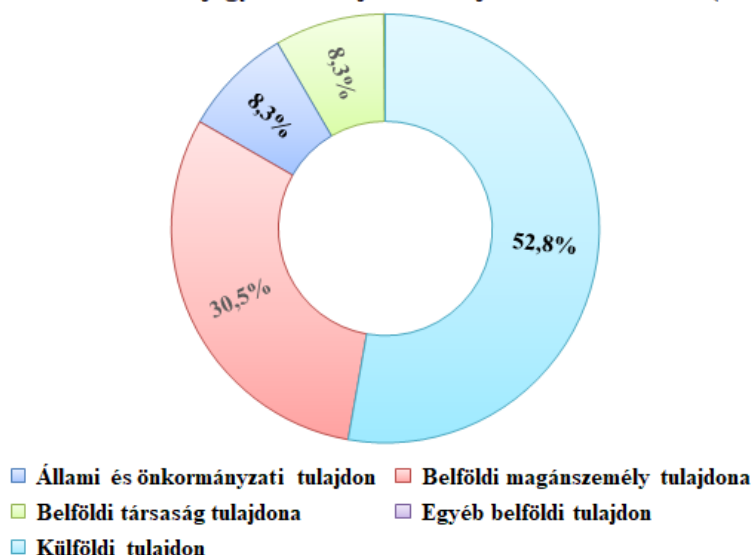
Ennek megítélésében a **befektetett eszközök fedezete** segít, amellyel mérhető a vállalkozások hosszú távú finanszírozási struktúrája és kockázati szintje. A vármegyei eszközállomány vizsgálatakor már szó volt a **befektetett eszközöknél kimutatott 4,5 százalékos bővülés** okairól (bővülő tárgyi eszköz állomány).

Fedezeti elemeik alakulásában viszont csak részben következett be kedvező változás. A **saját tőke** állományában **bekövetkezett 2,5 százalékos bővülés** növelően hatott az indikátor alakulására. Ám hiába az eszköz- és saját forrás állomány bővülése, a **hosszú lejáratú kötelezettségek 12,2 százalékos csökkenése** teljesen semlegesítette azt. A három összetevő együttes hatásának eredményeként a **befektetett eszközök fedezete** bár romlott a vizsgált időszakok között (1,15-ről 1,08-ra), értéke ettől még jónak mondható, hiszen az 1-nél nagyobb érték azt jelenti, hogy a vállalkozások befektetett eszközállományára, különösen a tárgyi eszközökre a hosszú lejáratú forrásaik biztosították a fedezetet.

A saját tőke elemei között – bár nem képez túlságosan nagy részarányt – fontos szerepet tölt be a **jegyzett tőke** alakulása. Időbeli alakulásából esetleges tőkeemelés vagy tőkeleszállítás nagyságára lehet következtetni. Viszont, ami még ennél is fontosabb, segítségükkel a tulajdonosi összetétel is meghatározható. A **jegyzett tőke** 36 708 millió forint értékű állománya 15,4 százalékkal csökkent a megelőző időszakhoz képest, elsősorban a külföldi érdekltség jelentős csökkenésének köszönhetően. Ettől függetlenül még mindig ez a legdominánsabb a vármegyében. A jegyzett tőke **52,8 százaléka** a **külföldi gazdasági szereplők** rendelkeztek, igaz részarányuk 8 százalékponttal csökkent. A 6 936 millió forintos visszaesésből 6 923 millió forint három kiemelt adózóhoz kapcsolódott. Egyiküknél tulajdonosi döntés állt a jegyzett tőke leszállítása mögött, a másik kettőnél viszont a veszteséges gazdálkodás miatt történt meg a jegyzett tőke leszállítása a negatív eredménytartalék ellentételezésére.

Társas vállalkozások jegyzett tőkéjének tulajdonosi összetétele (százalék)

A külföldi tőke összege viszonylag kevesebb számú – mindössze 109 – de jelentős jegyzett tőkével rendelkező adózóhoz köthető. Ennek alapján nem is meglepő, hogy sokkal erősebb a külföldi befolyás mértéke a nemzetgazdasági átlagnál (42,6 százalék).

A belföldi gazdasági szereplők közül a legtöbb jegyzett tőkét **magánszemélyek** birtokolták, a teljes vármegyei érték valamivel több, mint **háromtizedét**. Az állománya nagyságrendileg bázisszinten alakult.

A **belföldi társaságok**, illetve az **állam, önkormányzat részesedése** hasonló nagyságrendet képviselt. Utóbbi kapcsán meg kell jegyezni, hogy ez a tulajdonosi forma többnyire a KKV szektoron kívüli egyéb vállalkozások egy részénél volt jellemző, hiszen azok éppen a tulajdonosi szerkezetük miatt kerültek ebbe a kategóriába. Mindösszesen 50 olyan vállalkozás volt a vármegyében, amelynél **állami (8 társaság)**, vagy **önkormányzati (42 társaság)** szerepvállalást mutattak ki az adózók. Az elmúlt évhez képest 2,6 százaléket veszítettek érdekeltségükből.

III. Ágazati sajátosságok

Minden cégtulajdonos tökéletesen ismeri saját vállalkozását, de még közvetlen versenytársait is. Azonban az ágazatra nem feltétlenül látnak rá teljes mértékben. Ugyanakkor számos olyan élethelyzet adódik a vállalkozások életében, amikor hasznos lehet egy ágazati elemzés, gondoljunk csak a stratégiaalkotásra, a piaci trendek megértésére, a verseny elemzésére vagy éppen a kockázatok felmérésére. A kiadvány ezen szakaszában a vármegye gazdasága kisebb egységekre bontva, ágazati szerkezetben tárul az olvasó elé. A gazdálkodó szervezetek ehhez főtevékenységük alapján a TEÁOR '08 struktúrájának megfelelően, továbbá igazodva a Gyorsjelentés biztosította tagoltsághoz **15 ágazatba kerültek**. A tényleges besorolási hierarchia ennél jóval szélesebb, viszont a túlzott elaprózódás elkerülése végett indokolt volt néhány ágazat összevonása. Ez részben a **feldolgozóiparnál**, részben pedig a **tercier szektor bizonyos ágazatainál** volt indokolt. Előbbi komplex jellege miatt a szerényebb könnyűipartól a fajsúlyosabb nehéziparral bezárólag tömöríti a vállalkozásokat, és gazdasági teljesítményük differenciáltsága miatt megnehezítené a külön-külön történő bemutatásukat. Ezt áthidalva – néhány kivételtől eltekintve – a feldolgozóipar összesített adatait használja fel és mutatja be az elemzés. Utóbbi kapcsán pedig az egyéb ágazatot indokolt megemlíteni, amely az oktatás, humán-egészségügyi, szociális ellátás, művészet, szórakoztatás, szabadidő, egyéb szolgáltatás vállalkozásait fogta össze.

Visszatérve az imént említett **feldolgozóiparra**, a vármegye egyik húzóágazatában alig valamivel több, mint 300 cég végezte termelő tevékenységét. Belső szerkezetében érdemi ártrendeződés nem történt az elmúlt időszakhoz képest. A legtöbben – szám szerint 75-en – **fémalapanyag-gyártással, fémfeldolgozással** foglalkoztak. Számosságukat tekintve ezt leginkább az **élelmiszeripar (60)** és a **fa-, papír-, nyomdaipar (66)** tudta megközelíteni. A többi feldolgozóipari ágazatban – az egyéb feldolgozóipar kivételével – még a 10 százalékot sem érte el a működő vállalkozások száma, ami annyit jelent, hogy ágazatonként legfeljebb 30 társaságot tartalmazott. A **járműgyártás** a maga 9 vállalkozásával nem feltétlenül indokolná a külön megemlítést, viszont közülük négyen is szerepelnek a 10 legmagasabb árbevételű realizálók körében. Ebből pedig arra is lehet következtetni, hogy produktumukkal nemcsak az ágazati, hanem a vármegyei teljesítményt is érdemben befolyásolták.

Bevállások számának feldolgozóiparon belüli megoszlása

Ágazat	2023		2024		Index 2024/2023
	darab	megoszlás %	darab	megoszlás %	
Élelmiszer, ital, dohány gyártása	56	17,6%	60	18,2%	107,1%
Textília, bőrtermék, lábbeli gyártása	14	4,4%	12	3,6%	85,7%
Fa, papír, nyomdai tevékenység	60	18,9%	66	20,0%	110,0%
Vegyianyag, termék gyártása, gyógyszergyárt.	3	0,9%	4	1,2%	133,3%
Gumi-, műanyagtermék gyártása	14	4,4%	12	3,6%	85,7%
Nemfém ásványi termék gyártás	19	6,0%	17	5,2%	89,5%
Fémalapanyag gyártás, fémfeldolgozás	70	22,0%	75	22,7%	107,1%
Számítógép, elektronikai, optikai termék gyárt.	5	1,6%	6	1,8%	120,0%
Gép, berendezés gyártása	31	9,7%	31	9,4%	100,0%
Járműgyártás	8	2,5%	9	2,7%	112,5%
Egyéb feldolgozóipari tevékenység	38	11,9%	38	11,5%	100,0%
Feldolgozóipar összesen	318	100,0%	330	100,0%	103,8%

Az imént említett járműgyártáshoz kapcsolódóan fontos azt is megjegyezni, hogy eggyel emelkedett a vállalkozások száma egy ágazati átsorolásnak köszönhetően. A korábban gumi-, műanyagtermék gyártásával foglalkozó társaság a tárgyévben a járműgyártást jelölte meg főtevékenységként. Ennek hatása a hamarosan bemutatandó értékesítési szerkezetben meg is látszik.

A vármegye másik két húzóágazata a szolgáltatási szektor oszlopos tagja. A kereskedelemben **652**, az építőiparban pedig **518 társaság** működött. Számuk egyébként nagyjából stagnált a vizsgált időszakok között. A **szállítás, raktározás**, valamint az **információ, kommunikáció** ágazatok kivétel egyébként jobbára a cégek számának bővülése volt a jellemző. A **szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet** folytatók köre pedig azért érdekes, mert teljesítményükkel ők tudtak legközelebb kerülni a húzóágazatokhoz. Az ide besorolt **425 gazdálkodó** a vármegyei érték 12,5 százalékát képviselte.

Valamelyest igazodva az előbbi fejezet szerkezeti felépítéséhez, elsőként a realizált árbevétel ágazati szintű változásába, majd ezt követően a jövedelmezőség és hatékonyság, végül pedig a foglalkoztatási viszonyok alakulásába nyerhet bepillantást az olvasó.

Már rögtön a teljesítménymutatók vonatkozásában három olyan ágazat, – amelyek a bevezető szakaszban húzóágazatokként lettek nevesítve – a **feldolgozóipar**, az **építőipar** és a **kereskedelem** is felhívta magára a figyelmet, amelyek meghatározóak a vármegye egésze szempontjából. Az imént említett húzóágazatokban 473 120 millió forintos **nettó árbevétel** keletkezett, amely 1,8 százalékkal meghaladta a bázisszintű teljesítményüket. Ahogyan vármegyei szinten, úgy a húzóágazatok vonatkozásában is megfigyelhető a dinamika lassulása. Az elmúlt évben még 4,5 százalékos emelkedésről lehetett beszámolni, szemben az idei 2 százalék alatti értékkel. Az építőipart leszámítva még a vármegyei átlagot sem érte el a bővülés mértéke. Az idei évben jellemzően azok az ágazatok produkáltak dinamikus forgalombővülést (**bányászat, pénzügyi, biztosítási tevékenység, ingatlanügyletek, adminisztratív és szolgáltató tevékenység**), amelyek alacsony részesedéssel bírtak az értékesítés belső szerkezetében. A kétszámjegyű bővülés ellenére részarányuk alig néhány százalékos volt. A tercier szektor zászlóshajója, a **szakmai, tudományos, műszaki tevékenység** ágazat 7,7 százalékos növekménnyel zárt, amely meghaladta az 1 000 millió forintot. Az **energiaszektort** érintő, kedvező változás a megelőző évhez képest 8 új vállalkozásnak a működése, amelyek közel 600 millió forint árbevételt hoztak az eddig ezzel nem rendelkező ágazat számára.

Az export- és a belföldi értékesítés alakulása ágazati bontásban 2023-2024. évben

Ágazat	Export értékesítés					Belföldi értékesítés				
	2023		2024		Index 2024/2023	2023		2024		Index 2024/2023
	millió Ft	megoszlás %	millió Ft	megoszlás %		millió Ft	megoszlás %	millió Ft	megoszlás %	
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	1 343	0,6%	2 425	1,0%	180,6%	17 033	5,0%	16 553	4,8%	97,2%
Bányászat, kőfejtés	0	0,0%	0	0,0%	-	15	0,0%	23	0,0%	153,3%
Feldolgozóipar összesen	210 674	89,1%	220 102	89,9%	104,5%	110 126	32,3%	106 297	30,9%	96,5%
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	0	0,0%	0	0,0%	-	0	0,0%	589	0,2%	-
Vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás	1 735	0,7%	1 861	0,8%	107,3%	6 802	2,0%	7 321	2,1%	107,6%
Építőipar	818	0,3%	1 120	0,5%	136,9%	34 731	10,2%	36 905	10,7%	106,3%
Kereskedelem, gépjárműjavítás	3 694	1,6%	3 309	1,4%	89,6%	104 741	30,7%	105 387	30,7%	100,6%
Szállítás, raktározás	8 473	3,6%	5 874	2,4%	69,3%	14 584	4,3%	14 843	4,3%	101,8%
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	186	0,1%	33	0,0%	17,7%	10 655	3,1%	11 209	3,3%	105,2%
Információ, kommunikáció	4 403	1,9%	5 003	2,0%	113,6%	3 959	1,2%	3 962	1,2%	100,1%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	18	0,0%	16	0,0%	88,9%	1 536	0,5%	2 076	0,6%	135,2%
Ingatlanügyletek	19	0,0%	36	0,0%	189,5%	6 836	2,0%	7 561	2,2%	110,6%
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	4 184	1,8%	4 592	1,9%	109,8%	12 091	3,5%	12 932	3,8%	107,0%
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	330	0,1%	25	0,0%	7,6%	8 147	2,4%	9 504	2,8%	116,7%
Egyéb	493	0,2%	504	0,2%	102,2%	9 976	2,9%	8 530	2,5%	85,5%
Vármegye összesen	236 370	100,0%	244 900	100,0%	103,6%	341 232	100,0%	343 692	100,0%	100,7%
Nemzetgazdaság összesen	57 923 464		62 657 126		108,2%	109 229 294		109 814 314		100,5%
Vármegye / Nemzetgazdaság		0,4%		0,4%			0,3%		0,3%	

A tercier szektorban általános jelenség volt a forgalom bővülése, annak dinamikája nemcsak a vármegyei (index: 101,9 százalék), hanem a nemzetgazdasági átlagot (index: 103,2 százalék) is meghaladta.

Az értékesítés szerkezetéről – irányonként vizsgálva – elmondható, hogy az **exportbevételek** ágazati szempontból rendkívül koncentráltak, a **feldolgozóiparhoz** köthető az értékesítés 89,9 százaléka, szemben a megelőző időszaki 89,1 százalékkal. Ebből következően a többi ágazatban alig 1-2 százalékot képviselt a külpiaci forgalom.

A feldolgozóipar külpiazi nyitottságát az is jól reprezentálta, hogy az értékesítési forgalmuk több mint kétharmada (67,4 százalék) országhatárainkon kívül realizálódott. A vármegye egészét tekintve ugyanez az arány 41,6 százalék volt. A feldolgozóiparon belül a **járműgyártás** és a **gép, berendezés gyártása** ágazatokat külön is érdemes megemlíteni nemcsak kiemelkedő részarányuk, hanem dinamikájuk miatt is. Mindketten kétszámjegyű növekményt generáltak a vizsgált időszakok között azzal a különbséggel, hogy előbbinél a piaci környezet kedvező változása mellett egy átsorolás is szerepet játszott ebben az eredményben.

Az export- és a belföldi értékesítés alakulása a feldolgozóiparban 2023-2024. évben

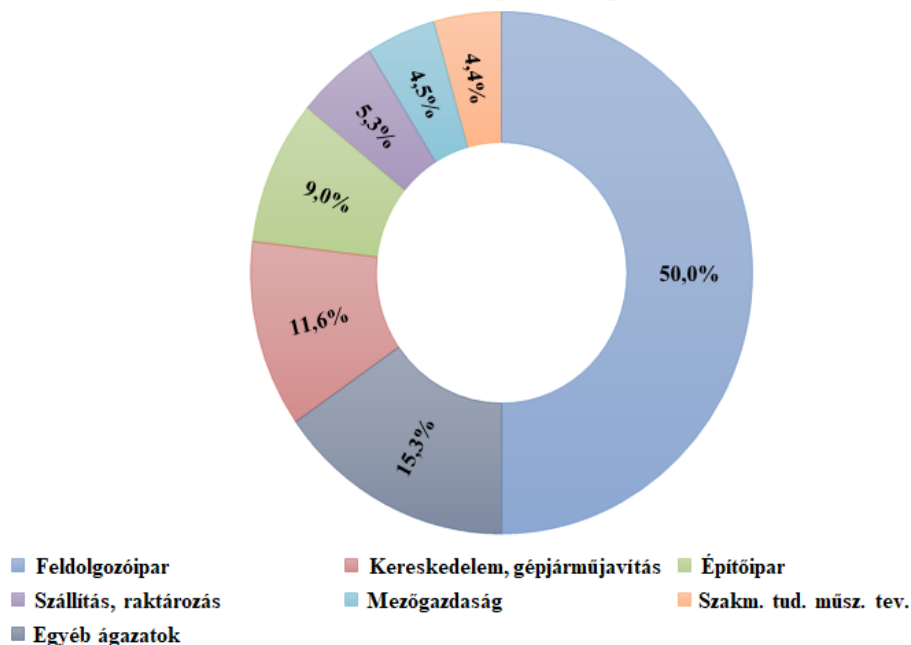
Ágazat	Export értékesítés					Belföldi értékesítés				
	2023		2024		Index 2024/2023	2023		2024		Index 2024/2023
	millió Ft	megoszlás %	millió Ft	megoszlás %		millió Ft	megoszlás %	millió Ft	megoszlás %	
Élelmiszer, ital, dohány gyártása	6 361	3,0%	7 099	3,2%	111,6%	11 206	10,2%	12 402	11,7%	110,7%
Textília, bőrtérmék, lábbeli gyártása	12 832	6,1%	8 991	4,1%	70,1%	171	0,2%	204	0,2%	119,3%
Fa, papír, nyomdai tevékenység	4 347	2,1%	4 319	2,0%	99,4%	3 271	3,0%	3 383	3,2%	103,4%
Vegyianyag, termék gyártása	1 813	0,9%	2 029	0,9%	111,9%	4 600	4,2%	4 242	4,0%	92,2%
Gumi-, műanyagtermék gyártása	52 267	24,8%	31 886	14,5%	61,0%	7 306	6,6%	8 023	7,5%	109,8%
Nemfém ásványi termék gyártás	4 945	2,3%	6 145	2,8%	124,3%	7 138	6,5%	2 960	2,8%	41,5%
Fémalapanyag gyártás, fémfeldolgozás	20 047	9,5%	19 987	9,1%	99,7%	40 889	37,1%	43 559	41,0%	106,5%
Számítógép, elektronikai, optikai termék gyárt.	16	0,0%	61	0,0%	381,3%	124	0,1%	92	0,1%	74,2%
Gép, berendezés gyártása	32 547	15,4%	45 373	20,6%	139,4%	24 722	22,4%	17 904	16,8%	72,4%
Járműgyártás	74 236	35,2%	92 656	42,1%	124,8%	9 332	8,5%	11 800	11,1%	126,4%
Egyéb feldolgozóipari tevékenység	1 263	0,6%	1 556	0,7%	123,2%	1 367	1,2%	1 728	1,6%	126,4%
Feldolgozóipar összesen	210 674	100,0%	220 102	100,0%	104,5%	110 126	100,0%	106 297	100,0%	96,5%

Már a 2023-as üzleti évben is az volt a jellemző, hogy a külföldi piacok mellett a hazaiakat is a **feldolgozóipar** uralta. Bár utóbbi vonatkozásában dominanciájuk nem volt annyira meghatározó. A vármegye **belföldi értékesítésének** ugyan 30,9 százalékát képviselték, ami a teljes értékesítési forgalmuknak mindössze 32,6 százaléka volt. Ezzel szemben egy másik meghatározó húzóágazatban, a **kereskedelemben** 30,7 százalékot szereztek a vármegyében, ami viszont az értékesítés nettó árbevételének 97,0 százalékát képviselte. Az imént említett feldolgozóipar vezető szerepét még úgyis meg tudta tartani, hogy közel 1,5 százalékpontot elveszített a korábban meglévő részesedéséből. A hazai forgalmuk 3,5 százalékos visszaesésének hátterében elsősorban egyedi adózókhoz köthető értékesítési szerkezetátalakulások álltak. A vármegye többi ágazatában hiába volt jellemző a dinamikus forgalombővülés, összességében arra volt elegendő, hogy a vármegyei összesített értéket bázisszintre hozza. A térség harmadik húzóágazatának, az **építőiparnak** a magyarországi értékesítése 6,3 százalékkal emelkedett, 10,7 százalékos részesedést szerezve ezzel a vármegyén belül. A húzóágazatok együttes részaránya 72,3 százalék volt a bázisidőszaki 73,1 százalékkal szemben.

Az értékesítés nettó árbevételének megoszlása ágazatonként (százalék)

A 2024. évi hozzáadott érték megoszlása ágazatonként (százalék)

Az ágazati teljesítményeket legkomplexyebben szemléltető **hozzáadott érték** mutatójánál az értékesítés nettó árbevételénél már felvázoltakhoz hasonló tendenciák rajzolódtak ki. Ez azért sem meglepő, hiszen a hozzáadott érték meghatározásának alapja éppen a nettó árbevétel. Ezt a megállapítást igazolta az a tény is, hogy a forgalomnál már bemutatott szerepük miatt megnevezett húzóágazatok itt is meghatározónak bizonyultak. Összesített produktumuk a vármegyei érték 70,6 százaléka. A rendkívül költségigényes **feldolgozóipar** árbevételénél már megismert dinamikáját jelentősen túllépte a hozzáadott értéké (árbevétel: + 1,7 százalék, hozzáadott érték: + 18,4 százalék), elsősorban az anyagjellegű ráfordítások csökkenésének köszönhetően. Ennek szinte gyökeres ellentéte volt a **kereskedelem**, ahol a stagnáló árbevétel visszaeső anyagmentes termelési értékkel párosult (árbevétel: + 0,2 százalék, hozzáadott érték: - 3,4 százalék). Az **építőiparban** a két dinamika kiegyenlítette egymást. A húzóágazatok az értékesítés nettó árbevételének 80,4 százalékaival a hozzáadott érték 70,6 százalékát állították elő.

A **mezőgazdaságban**, illetve a **szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet** folytató ágazatban viszont fordított arány érvényesült, ugyanis az értékesítés 3,2, illetve 3,0 százalékaival 4,5, valamint 4,4 százaléknál mikroszintű bruttó hazai terméket állítottak elő a vállalkozások. Kedvező változás a korábbi évhez képest, hogy valamennyi ágazat pozitív hozzáadott értéket mutatott ki könyveiben, elsősorban az eredményesség javulásának köszönhetően.

Az eredmények alakulása

A vármegye **adózás előtti eredményének** romlásából szinte valamennyi ágazat kivette a részét. Nyilván voltak kedvező irányú változások is, ám azok az eredményromlás mértékét nem tudták csillapítani. A térség jövedelmezőségét elsősorban a **feldolgozóipar** alakította a vizsgált időszakokban. Bár pozíciója javult, a 2 344 millió forintos pozitív változás ellenére még mindig jelentős veszteséget halmozott fel (-13 523 millió forint). Egyébként az ágazat egyedülként zárta mindkét évet veszteségesen. Sajnos belső szerkezetében is majdnem ennyire drámai a helyzet, hiszen a klasszikus könnyűipari ágazatokat (**élelmiszeripar, textilipar, fa- és papíripar**) leszámítva a többi veszteséget halmozott fel. A **járműgyártás** bár jelentősen csökkentette negatív egyenlegét (- 16 814 millió forintról – 9 650 millió forintra) még mindig kedvezőtlenül hatott a vármegye jövedelmezőségi helyzetére, pedig mindössze 9 vállalkozás eredményét tartalmazta. A **kereskedelemben** és az **építőiparnak** is romlott a jövedelmi

megítélése, de legalább pozitív egyenleggel zárták az üzleti évet. Egyben ez a két ágazat volt a legjövedelmezőbb a vármegye egészét tekintve is. A **mezőgazdaság** mellett a **pénzügyi, biztosítási tevékenység**, valamint az **ingatlanügyletek** ágazatok tudtak javítani még a jövedelmi helyzetükön, nagyságrendileg összességében 600 millió forinttal.

Amennyiben az adózás előtti eredményt összetevőire bontanánk, akkor igen eltérő jövedelmi helyzet adódna a vármegye ágazataiban. A **feldolgozóipar** adózás előtti eredményének javulását úgy érte el a vizsgált időszakok között, hogy a rendszeres üzletmenet részét képező üzemi veszteségét a ráfordítások csökkentésén keresztül nagyjából felére faragta (ez pedig elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy a vármegye üzemi szintű jövedelmezősége bázisszinten alakuljon), ám ezzel párhuzamosan pénzügyi tevékenységének keretében realizált veszteségét megduplázta. A **kereskedelem** jövedelmezőségének romlását teljes egészében üzemi tevékenység generálta, amely mellett a pénzügyi eredmény elhanyagolható volt. Nagyjából ugyanez a megállapítás helytálló az **építőipar** vonatkozásában is.

Az **információ, kommunikáció** ágazat a feldolgozóiparnál kimutatotthoz hasonló eredményváltozást ért el, csak éppen ellentétes előjellel. Az adózás előtti eredményt 2 089 millió forinttal sikerült csökkenteni, háromnegyed részben az üzemi tevékenységnek köszönhetően. Ennek hátterében a bázisévben bekövetkezett, egyedi adózóhoz köthető gazdasági esemény állt. Immateriális javak értékesítése miatt jelentős nagyságrendű egyéb bevétel generálódott a tulajdonosának.

A 2023-2024. évi adózás előtti eredmény összetevőinek alakulása ágazati bontásban

Ágazat	Adózás előtti eredmény (millió Ft)		Változás (millió Ft)	Üzemi eredmény (millió Ft)		Változás (millió Ft)	Pénzügyi eredmény (millió Ft)		Változás (millió Ft)
	2023	2024	2024-2023	2023	2024	2024-2023	2023	2024	2024-2023
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	1 759	2 088	329	1 825	2 139	314	-69	-40	29
Bányászat, kőfejtés	-35	0	35	-3	0	3	-32	0	32
Feldolgozóipar összesen	-15 867	-13 523	2 344	-11 444	-5 173	6 271	-4 423	-8 350	-3 927
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	-1	317	318	-1	339	340	0	-22	-22
Vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás	867	521	-346	766	492	-274	101	28	-73
Építőipar	4 591	4 251	-340	4 651	4 255	-396	-60	-4	56
Kereskedelem, gépjárműjavítás	5 981	5 056	-925	5 949	5 147	-802	32	-91	-123
Szállítás, raktározás	1 811	1 170	-641	1 985	1 180	-805	-174	-10	164
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	1 074	916	-158	1 079	907	-172	-4	9	13
Információ, kommunikáció	3 925	1 836	-2 089	4 037	2 494	-1 543	-112	-658	-546
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	1 099	1 238	139	365	369	4	734	869	135
Ingtanügyletek	952	1 066	114	732	827	95	220	239	19
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	2 772	2 408	-364	2 608	2 115	-493	183	289	106
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	3 645	976	-2 669	1 229	825	-404	2 416	152	-2 264
Egyéb	2 799	1 426	-1 373	1 959	797	-1 162	805	611	-194
Vármegye összesen	15 372	9 746	-5 626	15 737	16 713	976	-383	-6 978	-6 595

Az iméntihez hasonló nagyságrendű visszaesés jelentkezett az **adminisztratív és szolgáltató tevékenységet** végző vállalkozások körében is, azzal a különbséggel, hogy esetükben az eredményromlás a pénzügyi tevékenységnek köszönhetően következett be. Ahogyan az előbbi ágazatnál, úgy itt is egyedi adózóhoz kapcsolódó rendkívüli gazdasági esemény által generált magas bázis miatt következett be a negatív tendencia. Részesedések értékesítésének árfolyamnyeresége címén az egyik vállalkozásnál külföldi részesedés visszavásárlásából keletkezett jelentős pénzügyi bevétel 2023-ban.

Az adózás előtti eredmény összetevői közül a jelentősebb nagyságrendet képviselő **üzemi eredmény** – a feldolgozóipart leszámítva – annyiban mindenképpen kedvező képet mutatott, hogy valamennyi ágazat pozitív egyenleggel zárta 2024. évi normál üzletmenetét. Amellett ugyanakkor nem lehet szó nélkül elmenni, hogy egy-két kivételtől (**mezőgazdaság, energiaszektor, pénzügyi, biztosítási tevékenység, ingatlanügyletek**) eltekintve bizony romlott üzemi szintű jövedelmezőségük.

A **pénzügyi műveletek eredményeként** a 2023. évi 383 millió forintos veszteség után jelentős romlás következett be a vármegye egészét tekintve, nagyságrendileg -6 978 millió forint. Az eredménykategória érdemi alakításához a már említett **feldolgozóiparon** túl a szintén nevesített **adminisztratív és szolgáltató tevékenységek** ágazata járult hozzá. Egyenlegében nyereséget,

még ha csak minimális mértékűt is, a **vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás; szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás; pénzügyi, biztosítási tevékenység; ingatlanügyletek**, valamint a **szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet** folytató ágazatok mutattak ki. A nevesített ágazatok közül utóbbi három még azzal is kitűnt – a vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás ágazattal együtt – hogy mindkét vizsgált évet pozitív egyenleggel zárták. A kimutatott nyereség azonban eltörpült a feldolgozóipar jelentős vesztesége mellett, amelyet a fizetett kamatok állományának emelkedésén keresztül a pénzügyi ráfordítások bővülése generált.

A hatékonyság ágazati vetülete

Az ágazati szerkezet gazdasági elemzéséhez kapcsolódóan eddig a piaci tevékenység, vagyis a vevői igények közvetlen kiszolgálásához hozzájáruló tevékenységek elemzéséről volt szó. Ez a szakasz viszont a termelés elemzésének kérdéseit veszi sorra. A termelés alakulásának elemzéséhez a **termelés számbavétele** a legfontosabb lépés, amely alapvetően két megközelítésben történhet: **természetes mértékegységben** vagy **pénzügyi értékben**. Jelen tájékoztató utóbbival foglalkozik, az ún. **termelési érték mutatók** alakulásának bemutatásával, hiszen ezek az éves beszámoló eredménykimutatása alapján kiszámíthatóak.

Az élőmunka hatékonyságának alakulása Nógrád vármegyében ágazati bontásban

Ágazat	Nettó termelési érték (millió Ft)		Index (%)	Átlagos állományi létszám (fő)		Index (%)	1 főre jutó nettó termelési érték	
	2023	2024	2024/2023	2023	2024	2024/2023	2023	2024
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	2 841	3 059	107,7%	592	595	100,5%	4,799	5,141
Bányászat, kőfejtés	2	1	50,0%	1	0	0,0%	2,000	-
Feldolgozóipar összesen	38 934	50 883	130,7%	6 639	6 611	99,6%	5,864	7,697
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	-1	356	-	0	3	-	-	-
Vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás	2 947	2 866	97,3%	315	332	105,4%	9,356	8,633
Építőipar	10 623	11 026	103,8%	1 417	1 428	100,8%	7,497	7,721
Kereskedelem, gépjárműjavítás	15 178	14 476	95,4%	1 892	1 774	93,8%	8,022	8,160
Szállítás, raktározás	6 680	6 264	93,8%	691	673	97,4%	9,667	9,308
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	3 670	3 887	105,9%	634	607	95,7%	5,789	6,404
Információ, kommunikáció	-1 252	3 116	-	219	227	103,7%	-5,717	13,727
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	681	842	123,6%	71	81	114,1%	9,592	10,395
Ingatlanügyletek	-1 375	201	-	244	251	102,9%	-5,635	0,801
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	5 557	5 273	94,9%	604	637	105,5%	9,200	8,278
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	2 731	3 479	127,4%	573	750	130,9%	4,766	4,639
Egyéb	4 391	2 898	66,0%	794	771	97,1%	5,530	3,759
Vármegye összesen	91 607	108 627	118,6%	14 686	14 740	100,4%	6,238	7,370

A vállalkozások egyik legfontosabb – ha nem a legfontosabb – erőforrása a munkaerő, melynek ára és korlátozottsága miatt kiemelten fontos a hatékony alkalmazása.

Az élőmunka termelékenységét is jelentő **1 főre jutó nettó termelési érték** kedvezően alakult a vármegyében, hiszen értéke 6,238-ról 7,370-re javult. Ez a pozitív tendencia az ágazatok többségére igaz. Ahol esetleg romlott az indikátor értéke, ott is bázisszint közelében maradt. Tekintettel arra, hogy összességében a létszám érdemben nem változott a vizsgált időszakok között, ezért érdemi hatással csak a nettó termelési érték volt a fajlagos indikátor alakulására.

Az élőmunka hatékonyságában kivételesen nem a húzóágazatok nyújtottak kiemelkedőt, bár esetükben is javult a mutató értéke. Az **információ, kommunikáció** és a **pénzügyi, biztosítási tevékenység** ágazatok 10 feletti értékkel zárták a 2024. évet. Előbbi ráadásul a rangsor aljáról rögtön annak tetejére került, ugyanis amíg az előző időszakban a legkisebb termelési értéket realizálták (-5,717) az igénybe vett anyagjellegű szolgáltatások jelentős bővülése miatt, addig az idei évben pont ezen sikerült a legtöbbet megtakarítani. Ennek eredményeként pedig az indikátor értéke rögtön 13,727-re emelkedett. Utóbbinál ugyan nem volt ilyen látványos javulás, viszont a 10,395-ös érték a második legjobb volt a vármegyében. Ágazat állományi létszáma 10 fővel bővült, amivel 23,6 százalékkal több új értéket állítottak elő.

A **húzóágazatok** ugyan nem értek fel a képzeletbeli dobogóra, viszont a pozitív tendencia náluk is megfigyelhető, mi több a vármegyei átlagot is meghaladta az élőmunka hatékonysága náluk. A **kereskedelemben** romlottak a foglalkoztatási viszonyok, hiszen több mint 100 fővel csökkent a munkavállalók száma, azonban a stagnáló árbevétel és a megemelkedő ELÁBÉ kisebb mértékű visszaesést generált a termelési érték vonatkozásában.

A vármegye másik húzóágazatában, a **feldolgozóiparban** jelentősen javult az élőmunka hatékonysága (5,864-ről 7,697-re), ami azért is különösen kedvező, mert egy rendkívül élőmunka-igényes ágazatról beszélünk. A vármegye munkavállalóinak 45 százalékával a nettó termelési érték 47 százalékát állították elő. Egy évvel korábban hasonló nagyságrendű létszámmal 43 százalékos új értéket termeltek. Ezt a javulást elsősorban az anyagköltségek csökkentésén keresztül sikerült elérni.

A **mezőgazdaság**, a **szálláshely-szolgáltatás**, **vendéglátás**, az **ingatlanügyletek**, valamint az **adminisztratív és szolgáltató tevékenységek** ágazatokban vármegyei szint alatt alakult az élőmunka felhasználása. Az utóbbit leszámítva viszont javult az indikátor értéke. Bázisközelit létszámmal dinamikusan növekvő termelési értéket realizáltak.

Az ágazatok egészére nézve mindenképpen kedvező tendencia, hogy kivétel nélkül pozitív előjelű indikátor realizálódott, ami a munkaerő hatékony felhasználásának javulására enged következtetni.

A tőkehatékonyság alakulása Nógrád vármegyében ágazati bontásban

Ágazat	Bruttó termelési érték (millió Ft)		Index (%)	Saját tőke (millió Ft)		Index (%)	Tőkehatékonysági mutató	
	2023	2024		2023	2024		2023	2024
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	19 066	18 404	96,5%	21 541	23 529	109,2%	0,885	0,782
Bányászat, kőfejtés	15	16	106,7%	227	14	6,2%	0,066	1,143
Feldolgozóipar összesen	316 373	315 730	99,8%	73 184	69 082	94,4%	4,323	4,570
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	0	589	-	4	995	24875,0%	0,000	0,592
Vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás	7 497	8 245	110,0%	3 647	4 101	112,4%	2,056	2,010
Építőipar	26 167	27 784	106,2%	19 027	20 514	107,8%	1,375	1,354
Kereskedelem, gépjárműjavítás	32 239	31 436	97,5%	38 078	38 741	101,7%	0,847	0,811
Szállítás, raktározás	16 331	16 741	102,5%	9 591	10 160	105,9%	1,703	1,648
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	8 970	9 484	105,7%	4 592	5 040	109,8%	1,953	1,882
Információ, kommunikáció	5 284	7 003	132,5%	9 952	10 287	103,4%	0,531	0,681
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	1 503	1 689	112,4%	9 359	10 366	110,8%	0,161	0,163
Ingyenhasználatú ingatlanügyletek	5 627	6 272	111,5%	14 953	16 029	107,2%	0,376	0,391
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	11 695	11 902	101,8%	10 596	12 551	118,5%	1,104	0,948
Adminisztratív és szolgáltató tevékenység	6 480	7 443	114,9%	7 126	7 222	101,3%	0,909	1,031
Egyéb	9 719	8 271	85,1%	7 459	6 420	86,1%	1,303	1,288
Vármegye összesen	466 966	471 009	100,9%	229 336	235 051	102,5%	2,036	2,004

Bruttó termelési érték = Értékesítés nettó árbevétele + Aktivált saját teljesítmények értéke - Eladott áruk beszerzési értéke - Eladott (körvetített) szolgáltatások

A munkaerő hatékony foglalkoztatásán túl az is fontos szempont, hogy a vállalkozások befektetett tőkéjüket minél rövidebb időtávra kössék le, ugyanis így lesz biztosított a kötelezettségek időben történő teljesítése a saját források minél gyorsabb forgása következtében.

Az, hogy ennek mennyire tudnak megfelelni az egyes nemzetgazdasági ágak vállalkozásai, a **tőkehatékonysági mutató** alakulásával szemléltethető. Az indikátor azt fejezi ki, hogy egységnyi saját tőke felhasználással mekkora bruttó hozamot képesek elérni a vállalkozások.

A saját tőke forgási mutatójának ágazati szintű alakulásáról elmondható, hogy igen széles sávban ingadozott az értéke. A 2,004-es vármegyei adatot az előző évhez hasonlóan a **feldolgozóiparon** kívül csak a **vízellátás**, **szennyvízkezelés**, **hulladékgazdálkodás** ágazat tudta túlszárnyalni, bár utóbbi a maga 2,010-es értékével inkább tekinthető vármegyei átlagnak. A feldolgozóipar 4,570-es adata azért is külön kiemelendő, mert egyrészt a legmagasabb volt a vármegyében, másrészt pedig egy csökkenő saját forrásállománnyal (a jegyzett tőke leszállítása miatt) sikerült legalább egy bázisszintű hozamot elérni (a vármegyei bruttó hozam 67,0 százalékát). Azokban az ágazatokban viszont, ahol nem sikerült elérni a vármegyei átlagot, többnyire az indikátor romlása volt a jellemző. Ez alól kivételt csak az **energiaszektor** és az **információ, kommunikáció** ágazat jelentett. Utóbbi 3,4 százalékos saját-tőke-bővüléssel

csaknem egyharmadával magasabb bruttó hozamot realizált. Előbbit pedig azért érdemes megemlíteni, mert eddig jobbra súlytalan volt, hiszen nagyon nem is volt olyan vállalkozás, amely főtevékenységét ezen ágazatban végezte volna. A vizsgált időszakban pedig 995 millió forint saját tőkével 589 millió forint bruttó hozamot állítottak elő.

A foglalkoztatás és a bérezés ágazati szerkezete

A kettős könyvvitelt vezető, normál és eltérő üzleti éves gazdálkodók foglalkoztatottjainak **átlagos statisztikai állományi létszáma** 2024-ben 14 740 fő volt, ami nagyjából bázisszintű adatnak felel meg. Ez a stagnáló tendencia a legnagyobb foglalkoztató ágazatnál, a **feldolgozóiparnál** is megmutatkozott, ahol a vármegyei munkavállalók 44,9 százaléka, 6 611 fő dolgozott. A vármegye 10 legnagyobb foglalkoztatójából 9 a feldolgozóiparban tevékenykedett. Bár jellemzően az elemzés korábbi szakaszaiban nem került alábontásra a feldolgozóipari ágazat, itt azonban érdemes kivételt tenni, ugyanis a **járműgyártással** foglalkozó 9 vállalkozás 1 344 főnek biztosított munkalehetőséget, amely a vármegyei létszám 9,1 százaléka. Említést érdemel még a **fémalapanyag-gyártás, fémfeldolgozás** ágazat is, hiszen a vármegye egészét tekintve messze a legmagasabb létszámbővülést produkáltak, a két időszak között 8,5 százalékkal, 140 fővel emelkedett a munkavállalók száma (vármegyei szinten mindössze 54 fős volt a bővülés). Ehhez kapcsolódóan azonban említést kell tenni arról is, hogy ebben az ágazatban tevékenykedett a vármegye legnagyobb foglalkoztatója, azon autóipari beszállítócég, amely már az előző időszakban is több mint 150 újabb munkahelyet hozott létre a vármegyében, amit 2024-ben további 248-cal gyarapított.

Foglalkoztatási- és bérvizonyok Nógrád vármegyében

Ágazat	Bérköltség (millió Ft, %)		Index (%)	Átlagos állományi létszám (fő, %)		Index (%)	Egy főre jutó bérköltség (ezer Ft / fő / év, %)		Index (%)
	2023	2024	2024/2023	2023	2024	2024/2023	2023	2024	2024/2023
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	3 694	4 176	113,0%	592	595	100,5%	6 240	7 018	112,5%
Bányászat, kőfejtés	3	1	33,3%	1	0	0,0%	3 000	-	-
Feldolgozóipar összesen	38 961	41 960	107,7%	6 639	6 611	99,6%	5 869	6 347	108,2%
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	0	6	-	0	3	-	-	2 000	-
Vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás	1 570	1 845	117,5%	315	332	105,4%	4 984	5 557	111,5%
Építőipar	4 541	4 786	105,4%	1 417	1 428	100,8%	3 205	3 352	104,6%
Kereskedelem, gépjárműjavítás	7 089	7 663	108,1%	1 892	1 774	93,8%	3 747	4 320	115,3%
Szállítás, raktározás	2 285	2 388	104,5%	691	673	97,4%	3 307	3 548	107,3%
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	2 043	2 351	115,1%	634	607	95,7%	3 222	3 873	120,2%
Információ, kommunikáció	781	977	125,1%	219	227	103,7%	3 566	4 304	120,7%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	188	247	131,4%	71	81	114,1%	2 648	3 049	115,2%
Ingatlanügyletek	983	1 289	131,1%	244	251	102,9%	4 029	5 135	127,5%
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	2 288	2 605	113,9%	604	637	105,5%	3 788	4 089	108,0%
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	2 001	2 429	121,4%	573	750	130,9%	3 492	3 239	92,7%
Egyéb	3 534	3 593	101,7%	794	771	97,1%	4 451	4 660	104,7%
Vármegye összesen	69 961	76 316	109,1%	14 686	14 740	100,4%	4 764	5 177	108,7%
Nemzetgazdaság összesen	14 875 898	16 444 543	110,5%	2 267 945	2 231 644	98,4%	6 559	7 369	112,3%
Vármegye / Nemzetgazdaság	0,5%	0,5%		0,6%	0,7%		72,6%	70,3%	

A feldolgozóiparon túl jelentős foglalkoztatónak minősült még az **építőipar** és a **kereskedelem** is. Előbbi a dolgozók 9,7 százalékát, míg utóbbi 12,0 százalékát alkalmazta.

A két ágazatban mindössze 5 olyan vállalkozás volt, amely bekerült a TOP50 foglalkoztató közé, így ebből az a következtetés is levonható, hogy az alacsony létszámmal bíró mikro- és kisvállalkozások domináltak.

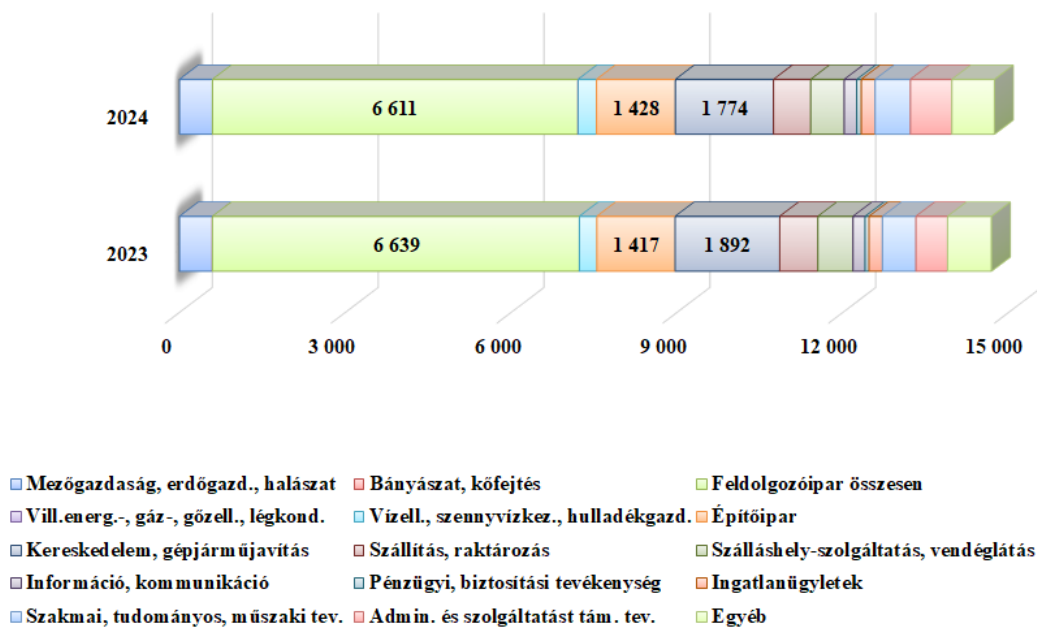
Az eddig nevesített három húzóágazaton kívül 1 000 fő feletti alkalmazotti létszámmal rendelkező ágazat nem volt a vármegyében. A **feldolgozóiparhoz** hasonlóan az **építőiparban** is stagnált a foglalkoztatás, míg a **kereskedelemben** visszaesett 6,2 százalékkal. Némi pozitívum, hogy a közel 120 fős csökkenés ellenére az ágazat élőmunka-hatékonysága érdemben nem változott a vizsgált időszakok között.

A kereskedelemhez hasonlóan valamelyest csökkent a munkaerő-megtartó képessége a **szállítás, raktározás és a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás** ágazatoknak. Ágazatonként

ez legfeljebb 30 fős visszaesést jelentett. Ám szerencsére itt sem érintette kedvezőtlenül az élőmunka hatékonyságát.

Külön érdemes említést tenni az **adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységet** végzők köréről, ugyanis több mint háromtizedével bővült az alkalmazottak létszáma. A 177 fős bővülés hátterében egy újonnan alakult vagyonvédelmi vállalkozásnál bekövetkezett közel 140 fős gyarapodás húzódott meg.

Foglalkoztatotti létszám alakulása Nógrád vármegyében (fő)

A vármegyében **kifizetett bértömeg** – a bányászat kivételével – valamennyi szektorban emelkedett az előző év hasonló időszakához képest. A vármegye húzóágazatai közül mind a **feldolgozóiparban (index: 107,7 százalék)**, mind a **kereskedelemben (index: 108,1 százalék)**, mind pedig az **építőiparban (index: 105,4 százalék)** a vármegyei átlag környékén szóródott a bővülés üteme. Mindemellett ezekben az ágazatokban volt a legmagasabb a kiáramló bérösszeg, ide koncentrált a vármegyei érték 71,3 százaléka. A három domináns ágazat után a legtöbb bért a **mezőgazdaságban** fizették ki, 13,0 százalékkal többet, mint a megelőző időszakban.

A bérköltség és a létszám hányadosaként meghatározott **átlagbér** mutatója – az **adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység** ágazat kivételével – valamennyi ágazatban meghaladta az egy évvel korábbit. Ha figyelembe vesszük, hogy a KSH 2024. év egészére vonatkozóan 3,7 százalékos inflációs indexet tett közzé, akkor az is elmondható, hogy vármegyei szinten – és egy kivétellel valamennyi ágazatnál – emelkedett a munkavállalók jövedelmének vásárlóértéke. Talán némi keserűsége az adhat okot, hogy e tekintetben egyik ágazat sem érte el a nemzetgazdasági átlagot (7 369 ezer forint/fő/év).

A vármegye legjobban fizetett ágazata az **agrárium** volt, ahol az éves átlagkeresetek már meghaladták a 7 000 ezer forintot. Majd a **feldolgozóipar** (6 347 ezer forint/fő/év) következett második helyen a rangsorban. Esetükben 8,2 százalékkal emelkedtek a fizetések, igazodva a vármegyei szinten kimutatott 8,7 százalékos bővüléshez. A kedvezőbb kereseti viszonyokat az magyarázta, hogy a vármegye munkavállalóinak mindössze valamivel több, mint négytizedét alkalmazták (44,9 százalék), viszont részükre a vármegyei bértömeg 55,0 százalékát fizették ki. A **kereskedelemben** 4 320 ezer Ft-os éves keresettel rendelkeztek a munkavállalók, ami 857 ezer forinttal volt alacsonyabb a vármegyében szokásosnál. Még ennél is rosszabb a helyzet a harmadik húzóágazatban. Az **építőiparban** dolgozók éves átlagkeresete 3 352 ezer forintot tett ki, amely már csak kétharmada volt a vármegyei átlagnak, míg a nemzetgazdaságinak a felét

sem érte el. Viszont még ennél is volt kedvezőtlenebb tendencia a vármegyében, a **pénzügyi, biztosítási tevékenység**, valamint az **adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység** ágazatokban. ahol még inkább a 3 000 ezer forintos középértékhez közelített a dolgozók keresete, távolodva ezzel a vármegyében megszokottól. Utóbbi ágazat vonatkozásában mindenképpen érdekes, hogy az egyik legszerényebb jövedelmi viszonyok közepette közel háromtizedével magasabb nettó termelési értéket állítottak elő az üzleti év folyamán.

IV. A méretnagyság szerint kategorizált vállalkozások gazdasági teljesítménye

A vármegye gazdasági helyzetének, valamint az ágazati szerkezet elemzését követően ebben a fejezetben az egyes vállalati kategóriák (mikro-, kis-, közép- és egyéb vállalkozások) jellemzőit ismerheti meg az olvasó. Azért fontos ennek külön fejezetet szentelni, mert a KKV szektor gazdasági szempontból jelentős szerepet tölt be a vármegye jövedelemtermelésében, a külföldi tőke működtetésében, a beruházásokban, valamint társadalmi aspektusból a munkahelyteremtésben, foglalkoztatottságban.

2024. évi méretnagyság szerinti gazdasági teljesítmény Nógrád vármegyében

Sorszám	Mutatók		Kisvállalkozások				Középvállalkozások		Egyéb vállalkozások		Összesen	
			összesen		Ebből Mikro-vállalkozások		(50-249 fő között)					
			(0-49 fő között)		(0-9 fő között)							
			Megosz. %	Megosz. %	Megosz. %	Megosz. %	Megosz. %	Megosz. %	Megosz. %	Megosz. %	Millió Ft	Megosz. %
			1	2	3	4	5	6	7	8	9=1+5+7	10
1	Adatszolgáltatók száma	db	3 174	93,4%	3 024	89,0%	37	1,1%	186	5,5%	3 397	100,0%
2	Értékesítés nettó árbevétele + Egyéb bevételek	millió Ft	232 963	37,8%	130 314	21,2%	163 345	26,5%	219 748	35,7%	616 056	100,0%
3	Ebből Export	millió Ft	27 544	11,2%	6 273	2,6%	73 051	29,8%	144 305	58,9%	244 900	100,0%
4	Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye	millió Ft	21 915	-	10 539	-	7 199	-	-12 401	-	16 713	100,0%
5=4/2	Árbevétel (bevétel) arányos jövedelmezőségi mutató	%	9,4%		8,1%		4,4%		-5,6%		2,7%	
6	Adózott eredmény	millió Ft	21 062	-	10 994	-	4 758	-	-18 430	-	7 390	100,0%
7	Saját tőke	millió Ft	153 036	65,1%	101 068	43,0%	55 336	23,5%	26 679	11,4%	235 051	100,0%
8=6/7	Tőkearányos adózott eredmény (ROE)	%	13,8%		10,9%		8,6%		-69,1%		3,1%	
9	Nettó termelési érték	millió Ft	56 405	51,9%	30 687	28,2%	36 908	34,0%	15 314	14,1%	108 627	100,0%
10	Bérlétségi	millió Ft	29 500	38,7%	16 285	21,3%	22 716	29,8%	24 100	31,6%	76 316	100,0%
11	Létszám	fő	7 280	49,4%	4 712	32,0%	3 584	24,3%	3 876	26,3%	14 740	100,0%
12=9/11	1 főre jutó nettó termelési érték		7,748		6,513		10,298		3,951		7,370	
13=9/10	1 Ft bérlétségre jutó nettó termelési érték		1,912		1,884		1,625		0,635		1,423	
14=10/11	Átlagbér	ezer Ft/fő/év	4 052		3 456		6 338		6 218		5 177	
15	Jegyzett tőke	millió Ft	16 339	44,5%	12 025	32,8%	8 965	24,4%	11 404	31,1%	36 708	100,0%
16	Ebből: Külföldi tőke	millió Ft	3 673	19,0%	1 533	7,9%	7 480	38,6%	8 225	42,4%	19 378	100,0%
17=16/15	Külföldi tőke / Jegyzett tőke	%	22,5%		12,7%		83,4%		72,1%		52,8%	

A vármegyében működő vállalkozások döntő része továbbra is a legfeljebb 249 főt foglalkoztató kis- és középvállalkozások kategóriájába tartozik. Az elemzés alapállományául szolgáló Gyorsjelentésben feldolgozott társaságiadó-bevallások száma érdemben nem változott a vizsgált időszakok között, így a méretnagyság szerinti kategóriák belső összetételében sem történt érdemi elmozdulás. A vállalkozások jelentős része – 93,4 százaléka – **kisvállalkozási**, azon belül **mikrovállalkozási** formában (89,0 százalék) végezte tevékenységét. A **középvállalkozások** részaránya alig érte el az 1 százalékot, az **egyéb vállalkozásoké** pedig az 5 százalékot. Számosságában hiába jelentős a **mikro- és kisvállalkozói** kör a vármegyében, a bevételekből (nettó árbevétel és egyéb bevétel) 37,8 százalékkal részesedtek, a nettó termelési értéknek azonban már több, mint a felét (51,9 százalékát) állították elő. Értékesítéseik alkalmával a hazai piacokra összpontosítottak, ezt bizonyította, hogy a nettó árbevételben az exportértékesítés részaránya mindössze 12,4 százalékot képviselt.

Szerényebb teljesítményük ellenére működésük kifejezetten jövedelmezőnek bizonyult, hiszen bevételeik közel egytizede (9,4 százaléka) realizálódott üzemi eredmény formájában (vármegyei átlag: 2,7 százalék). Messze a legmagasabb adózás előtti nyereséget mutatták ki könyveikben, a 29 389 millió forint ugyan 15,8 százalékkal alacsonyabb az előző évi értéknél, azonban így is 79,1 százalékát adták a vármegyei adatnak. Ugyanez a kapcsolat a **közép- és egyéb vállalkozások** csoportjainál némileg fordítottan érvényesült, a vállalkozások csekély számosságával domináns gazdasági teljesítmény párosult. Viszont jövedelmezőségük messze

elmaradt a mikro- és kisvállalkozások mögött. A középvállalkozásoknál ugyan még a bevételek 4,4 százaléka pozitív üzemi eredményként jelentkezett, az egyéb vállalkozások bevételarányos jövedelmezősége azonban már negatív irányba fordult. Nagyságrendileg a legkisebb gazdálkodóknál kimutatott eredményt mutatták ki könyveikben, csak éppen veszteség formájában (- 5,6 százalék).

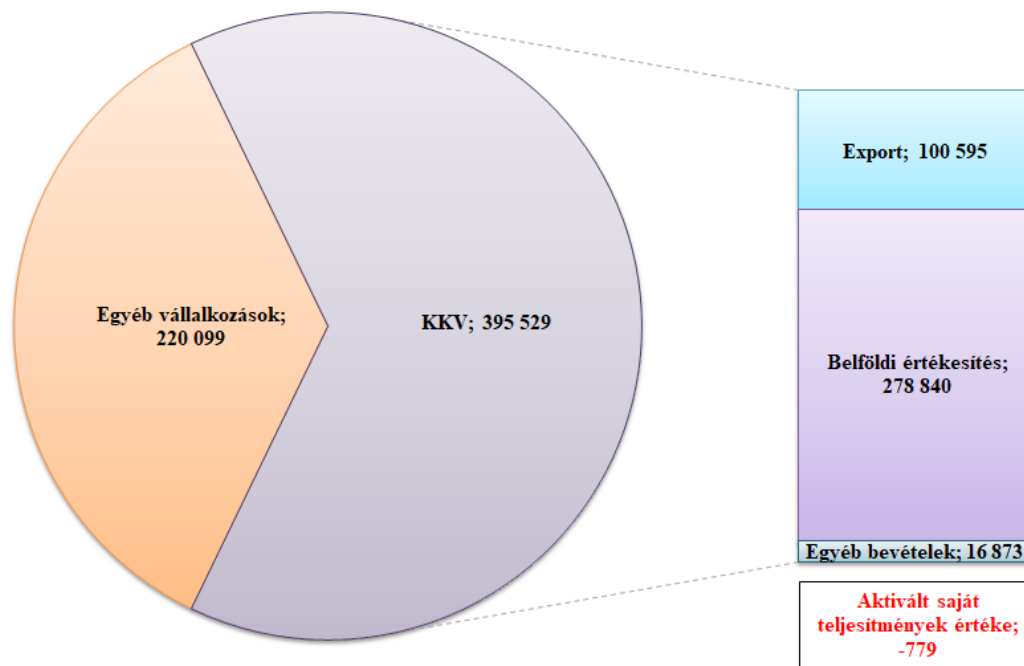

A megtermelt profitot azonban nemcsak a bevételhez, hanem a vállalkozások vagyonának méretéhez is érdemes hasonlítani. A saját tőkére vetített tárgyévi megtérülést reprezentáló **tőkearányos adózott eredmény (ROE)** alakulásában szintén élen jártak a **mikro- és kisvállalkozások** annak ellenére, hogy 19,9 százalékról 13,8 százalékra romlott az indikátor értéke. A saját tőke dinamikus növekedését nem tudta követni az adózott eredmény, hiszen csökkenéssel reagált arra. A **középvállalkozások** körében éppen ellentétes tendencia érvényesült, hiszen a bázisidőszaki 2,6 százalékkal szemben az idén 8,6 százalékos profitot termeltek saját forrásaikkal. Az **egyéb vállalkozások** vonatkozásában a saját tőke arányos jövedelmezőség -52,1 százalékról -69,1 százalékra romlott. A ROE összetevőinek alakulásából, illetve a mutató romlásából egyrészt arra lehet következtetni, hogy ez a vállalkozói kör tartósan veszteségesen működik, vagyis nem képes profitot termelni, másrészt pedig a saját forrásaik állománya is csökkenő tendenciát mutatott. A romló tendencia figyelmeztető jel lehet a befektetők számára, növeli a befektetési kockázatot.

Az előbbieken a bevételek és vagyon, valamint az azokból megtermelt eredmény kapcsolatáról esett szó. Maradva az eredmény képződésénél az elemzés a továbbiakban arra fókuszál, hogy az eredmény a bevételek és ráfordítások milyen egyenlegéből képződött. A teljesítménymutatók között számontartott **nettó árbevétel** tekintetében a **kisvállalkozói kör** érte el a vármegyei érték 37,7 százalékát. Árbevételük 4,6 százalékkal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest, elsősorban a nagyobb volumenű hazai értékesítés 4,8 százalékos bővülésének köszönhetően. Az értékesítési bevételekhez képest sokkal nagyobb kilengést mutattak az **aktívált saját teljesítmények** és az **egyéb bevételek** alakulásai, ráadásul ellentétes irányba. Előbbi – bár nem volt számottevő – 322 millió forintról 475 millió forintra emelkedett. Utóbbi viszont kevesebb, mint felére csökkent elsősorban azért, mert a bázisidőszakban az egyik vállalkozás 15 000 millió forinthez közeli egyéb bevételt számolt el immateriális javak értékesítése címén és ez a gazdasági esemény a tárgyidőszakban már nem ismétlődött.

Amennyiben a **KKV szektor vonatkozásában** vizsgáljuk az **üzemi bevételek alakulását**, akkor elmondható, hogy a vármegyei érték 64,2 százalékát realizálták. A 395 529 millió forintos üzemi bevétel héttizede hazai piacokról származott, külföldre 100 595 millió forintért értékesítettek.

Üzemi bevételek vállalati kategória szerinti alakulása (millió Ft)

Az előbbiekhöz képest már csak elenyésző nagyságrendet képviseltek az **egyéb bevételek** és az **aktivált saját teljesítmények** értéke. Utóbbi kapcsán fontos kihangsúlyozni, hogy a kisvállalkozásoknál már bemutatott pozitív tendenciát a közép- és nagyvállalkozások negatívba fordították át, köszönhetően annak, hogy a saját termelésű készletek állományváltozása vonatkozásában a tárgyévi értékesítés meghaladta a termelés szintjét. A tárgyévi termelés mellett a korábbi évről megmaradt készletet is értékesítettek.

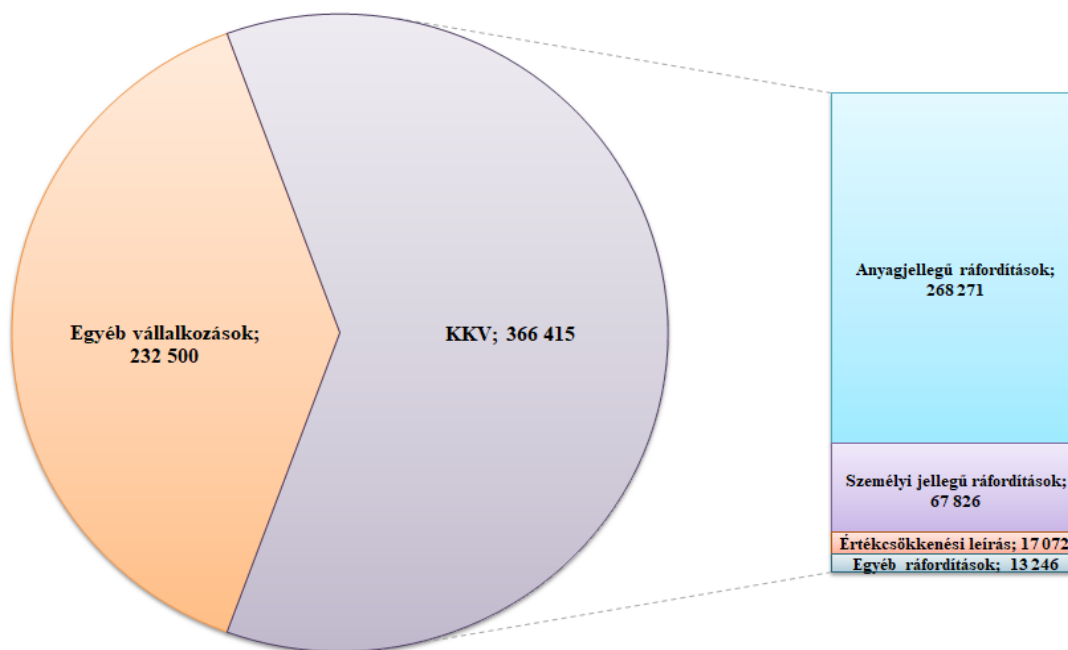
Az **egyéb vállalkozások** 220 099 millió forintos üzemi bevételében – a KKV szektorral ellentétben – az exportértékesítés dominált, annak kétharmada országhatáron kívül realizálódott. A belföldi relációban 64 852 millió forintért értékesítettek, 14,1 százalékkal kevesebbet, mint egy évvel korábban. Az aktivált saját teljesítmények értéke – a KKV szektornál felvázolt ok miatt – bár előjelet nem váltott, de jelentősen csökkent, a bázisévi érték 11,8 százalékára esett vissza. Az egyéb bevételek csökkenő tendenciája pedig egy előző évi rendkívüli gazdasági esemény miatt következett be. A 2023-as üzleti évben többelértékesítés ellentételezéseként kiszámlázott tételek miatt volt kiugró mértékű ezen bevételek nagysága.

Az üzemi bevételekkel szembeállított **üzemi ráfordítások** valamennyi vállalkozói körben mérséklődtek. Mind a KKV szektorban, mind az egyéb vállalkozások körében a ráfordítások belső szerkezetében az **anyagjellegű ráfordítások** képviselték a legmagasabb részarányt, még úgy is, hogy az előző évhez képest csökkent a nagyságrendjük. Az egyéb vállalkozások vonatkozásában ezen ráfordítások részaránya (77,7 százalék) a vármegyei átlagot (74,9 százalék) is túllépte.

A munkaerő foglalkoztatásához kapcsolódó **személyi jellegű ráfordítások** vonatkozásában általános jelenség volt annak gyarapodása. Különösen kedvező, hogy a legtöbb vállalkozást tömörítő és a legtöbb alkalmazottat foglalkoztató kisvállalkozói körben volt legdinamikusabb a bővülés (index: 111,9 százalék).

Az anyagjellegű ráfordításokhoz hasonlóan a csekélyebb részarányt **képviselő értékcsökkenési leírás** vonatkozásában is az **egyéb vállalkozások** emelkedtek ki, ami talán azért sem meglepő, mert az egyik legmagasabb tárgyi eszköz állománnyal rendelkeztek. Az üzemi ráfordításokon belül – az előző évhez hasonlóan – 6 százalék körüli részaránnyal bírtak.

Üzemi ráfordítások vállalati kategória szerinti alakulása (millió Ft)

Az **egyéb ráfordítások** elsősorban a **mikro (kis)**- valamint az **egyéb vállalkozásoknál** estek vissza leginkább, nagyságrendileg az előző időszak 40 százalékára. Mindkét vállalkozói körnél rendkívüli gazdasági események generálták a magas bázisidőszaki értéket. Utóbbinál egyrészt jelentős terven felüli értékcsökkenést számoltak el az egyéb ráfordítások között a feleslegessé vált tárgyi eszközök kivezetése eredményeként, másrészt az egyéb, adott garancia növekedéséből keletkezett. Előbbinél pedig az üzemi bevételeknél már taglalt immateriális javak értékesítéséhez kapcsolódóan számolták el azok könyv szerinti értékét egyéb ráfordításként.

Az üzemi bevételek és üzemi ráfordítások szembeállításával képződött üzemi eredményt kiegészítve a pénzügyi eredménnyel megkapjuk a jövedelmezőségi helyzet értékelésénél leginkább alkalmazott adózás előtti eredményt. A **kisvállalkozások** 29 389 millió forint nyereség és 6 459 millió forint veszteség egyenlegeként 22 930 millió forintos pozitív eredményt realizáltak, amely háromnegyede a bázisidőszaki adatnak. Az egyetlen olyan vállalkozói kör volt a vármegyében, amely mind az üzemi, mind a pénzügyi tevékenységet pozitív egyenleggel zárta.

A **középvállalkozások** szintén nyereséggel zárták a 2024-es évet, annak tömegét viszont majdnem megtriplázták. Ennek ellenére a kisvállalkozói eredmény negyedét sem érték el. Ami azonban mindenképpen kedvező, hogy a nyereség tömeg bővülését a veszteség felére történő lefaragásával valósították meg.

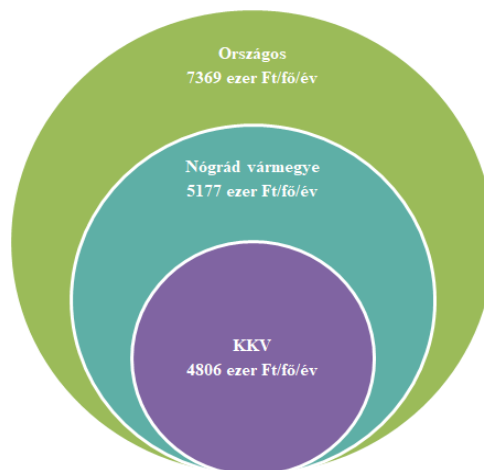
Az **egyéb vállalkozások** szintén jelentős hatást gyakoroltak a vármegye jövedelmi helyzetére, csak sajnos ellentétes irányba. A nyereségnek mindössze 2,3 százalékát mutatták ki könyveikben, míg a veszteségből 69,9 százalékos részt vállaltak. Ráadásként mind az üzemi, mind a pénzügyi tevékenységük veszteséges volt.

A vállalkozások gazdasági szerepét többek között az árbevétel, az elért eredmény nagysága, a beruházási aktivitás jelzi. Mindezek meghatározzák a sikeres működéshez szükséges **foglalkoztatott létszám** nagyságát, ami az üzleti lehetőségek és a végzett tevékenység alapján jelentősen különbözik. A vármegye legnagyobb foglalkoztatójának a **kisvállalkozói kör** (7 280 fő) bizonyult a tárgyév folyamán. Számuk lényegében stagnált a vizsgált időszakok között. Ahogyan 2023-ban, úgy 2024-ben is minden második munkavállaló kisvállalkozásnál dolgozott.

Nagyjából fele ekkora munkaerő-állománnyal működött külön-külön a **közép- és egyéb vállalkozói kör**. Előbbinél 4 százalékkal csökkent a foglalkoztatottak száma, míg utóbbinál ugyanilyen ütemben emelkedett. Az egyéb vállalkozások között szerepelnek a vármegye legnagyobb foglalkoztatói, egyikőjük már az előző időszakban is több mint 150 új munkahelyet létesített, amit 2024-ben további 248-cal gyarapított.

Valamennyi vállalkozói körnél bővült a kifizetett bértömeg nagysága. Itt is érdemes kiemelni a **kisvállalkozói kört**, hiszen 14,3 százalékkal növelték a kifizetett bérek összegét, viszont részarányuk még így is csak 38,7 százalékos volt, a munkavállalóknak viszont közel a felét alkalmazták. A **középvállalkozások** és az **egyéb vállalkozások** bértömege nagyjából hasonló nagyságrendet képviselt.

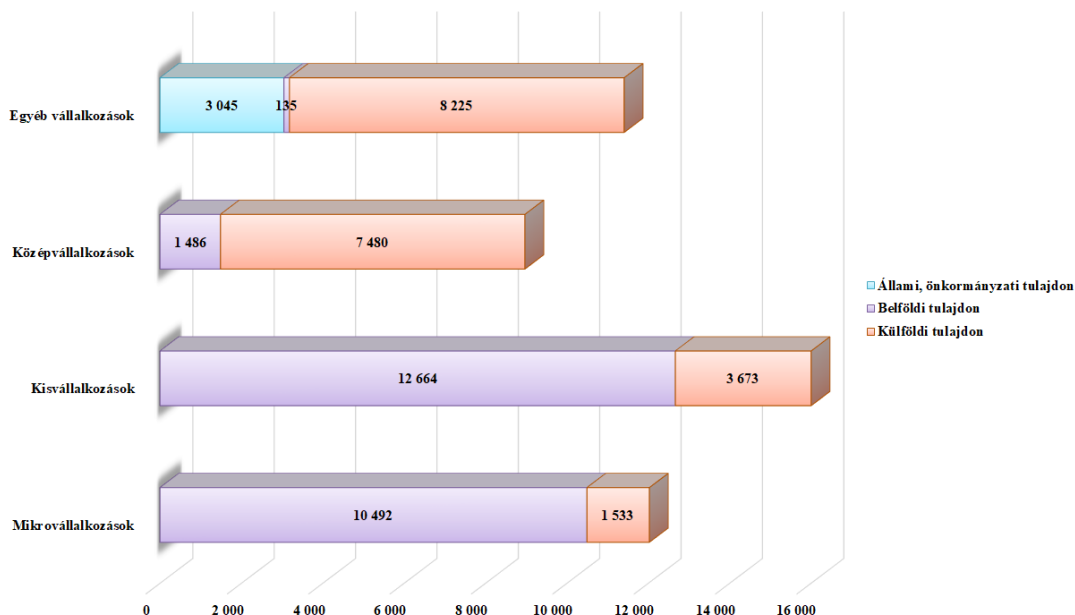
A két iménti paraméterből fajlagosként meghatározott átlagkereset valamennyi méretnagyság szerinti kategóriában kedvezően alakult. A **KKV szektorban** vármegyei átlagot (index: 108,7 százalék) meghaladó volt az átlagkereset bővülése. A tárgyidőszakban kimutatott 4 806 ezer forint/fő/év fajlagos érték 10,6 százalékkal haladta meg a 2023. évit. Ennek ellenére a szektor munkavállalói még mindig alulfizetettek, ugyanis a vármegyei átlagnak mindössze a 92,8 százalékát keresték. Nemzetgazdasági összehasonlításban viszont ugyanez az arány kétharmados volt. Az **egyéb vállalkozásoknál** ugyanekkor mindössze 3,8 százalékos volt a bővülés üteme. Ha figyelembe vesszük a KSH által 2024. év egészére közzétett 3,7 százalékos inflációs indexet, akkor esetükben némi túlzással nem is beszélhetünk keresetbővülésről a vizsgált időszakok között.

Ennek ellenére a szektor munkavállalói még mindig alulfizetettek, ugyanis a vármegyei átlagnak mindössze a 92,8 százalékát keresték. Nemzetgazdasági összehasonlításban viszont ugyanez az arány kétharmados volt. Az **egyéb vállalkozásoknál** ugyanekkor mindössze 3,8 százalékos volt a bővülés üteme. Ha figyelembe vesszük a KSH által 2024. év egészére közzétett 3,7 százalékos inflációs indexet, akkor esetükben némi túlzással nem is beszélhetünk keresetbővülésről a vizsgált időszakok között.

Végezetül néhány gondolat a **vállalkozások tulajdonosi szerkezetéről**, amely a cégekben lévő részvények vagy üzletrészek birtoklási arányát fejezi ki. Ezt a szerkezetet részvényesek, befektetők és egyéb tulajdonosok alkotják, akik belföldi vagy külföldi jogi/magánszemélyek lehetnek.

Társas vállalkozások jegyzett tőkéjének megoszlása tulajdonosi szerkezet szerint 2024. évben (millió Ft)

A társaságok jegyzett tőkéjének tulajdonosi szerkezet szerinti összetételéről elmondható, hogy a **mikro- és kisvállalkozások** körében a belföldi (elsősorban magánszemély tulajdonos), míg a **közép- és egyéb vállalkozói körökben** az elhanyagolhatóvá vált hazai tulajdon helyett a külföldi szerepvállalás volt előtérben. A közép- és nagyvállalkozások jegyzett tőkéjének 83,4 százaléka külföldi kézben volt, míg a vármegye egészét tekintve ugyanez az arány 52,8 százalékot tett ki. Az egyéb vállalkozók körében a külföldi tulajdon (72,1 százalék) mellett az állami- és önkormányzati tulajdonlás is szerepet kapott. Ez utóbbi azzal magyarázható, hogy az összes olyan gazdálkodó, amelynél a jegyzett tőkének legalább az egynegyede állami, önkormányzati tulajdonból származott, azok az egyéb vállalkozások közé sorolódtak.

Bár a tőkeszerkezet mostani bemutatása alapvetően annak belső összetételére koncentrált, azonban nem szabad szó nélkül elmentni a külföldi érdekeltség látványos visszaesése mellett. Ez mind a közép-, mind az egyéb vállalkozói kört érintette. Előbbinél négytizedével, utóbbinál kéttizedével csökkent az állományuk. Egy közép- és nagyvállalkozásnál tulajdonosi döntés állt a jegyzett tőke leszállításának hátterében. További egy-egy közép- és egyéb vállalkozásnál pedig a negatív eredménytartalék ellentételezése történt meg a jegyzett tőke leszállításával szemben.

V. A TOP50-es vállalkozói kör szerepe Nógrád vármegye gazdaságában

A vármegye TOP50 vállalkozása fokmérője a helyi gazdaság helyzetének és fejlődési irányainak. A TOP50 vállalkozások felelőssége nemcsak a méretükből (árbevétel, foglalkoztatottság) adódik, de a fejlődni képes és akaró hazai KKV kör számára, mint részben követendő minta vagy példa szerepből is. Ezen cégek hatása egy adott térségben többszörös, multiplikátorai a helyi gazdasági és társadalmi fejlődésnek egyaránt.

A korábbi évek gyakorlatának megfelelően az **értékesítés nettó árbevétele** és az **átlagos állományi létszám** szolgált alapul a TOP50 listák összeállításához. Módszertani szempontból ez természetesen nem tökéletes, hiszen a kiadvány célja a vármegye legjobb vállalkozásainak megtalálása volt, és a legjobb cégek nem feltétlenül azonosak a legmagasabb árbevétele, vagy éppen a legtöbb munkavállalót foglalkoztató cégekkel.

A vármegyében 65 olyan vállalkozás volt, amelyik legalább az egyik paraméter mentén képzett toplistába bekerült, illetve 35 volt azok száma, amelyek mindkettőbe bekerülhettek.

A TOP 50 vállalkozások súlya a vármegyei teljesítményben és termelési tényezőben

Megnevezés	Mértékegység	Nógrád vármegye		Index	TOP 50			Index	TOP 50 részaránya	
		2023	2024	%	2023	2024	%		2023	2024
		1	2	3=2/1	4	5	6=5/4		7=4/1	8=5/2
Adatszolgáltatók száma	db	3 346	3 397	101,5%	50	50	100,0%		1,5%	1,5%
TERMELESI TÉNYEZŐ										
Átlagos állományi létszám	fő	14 686	14 740	100,4%	7 131	7 103	99,6%		48,6%	48,2%
TELJESÍTMÉNYMUTATÓ										
Nettó árbevétel	millió Ft	577 602	588 592	101,9%	382 758	391 063	102,2%		66,3%	66,4%

A 2024-es évet jellemző gazdasági teljesítményük – **nettó árbevétel** – **dinamikája kedvezően alakult** a TOP50 vállalkozások esetében, ám intő jel, hogy évről-évre lassul. A most kimutatott 2,2 százalékos többlet 4,6 százalékponttal elmaradt a tavalyitól, viszont a vármegyei szinten realizáltat így is felülmúlta, igaz csak 0,3 százalékponttal. A mérsékelt növekmény okait a makrogazdasági környezetet alakító tényezők között kell keresni. Lényegében a fogyasztói és a termelői árak emelkedésének és az ipari termelés visszaesésének együttes hatása generálta a visszafogott növekményt.

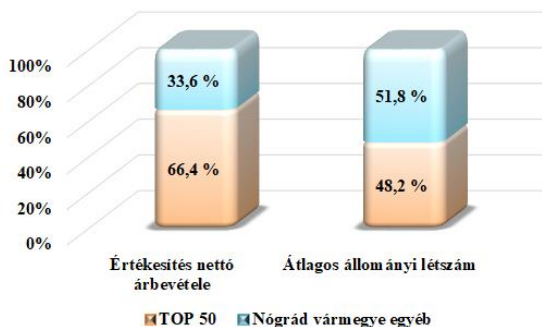
Fontos hangsúlyozni, hogy az 50 legnagyobb vállalkozás gazdasági súlyából adódóan jelentős alakító tényezője volt Nógrád vármegye gazdaságának: a nettó árbevétel 66,4 százaléka hozzájuk kapcsolódott, amely nagyjából megfelelt az előző időszak részarányuknak.

A szerény dinamika ellenére – az előző évi 12-vel szemben – az idén 11 olyan társaság volt, amelynél a tízmilliárd forintot is meghaladta az éves nettó árbevétel. Ebből négyen nem érték el a tavalyi forgalmuk szintjét. A tavalyi 1,7 milliárd forinttal szemben az idén már közel 2 milliárd forintos értékesítésre volt szükség ahhoz, hogy fel lehessen kerülni a toplistára.

Az előző évhez képest tovább lassuló dinamika azt vetítette előre, hogy a forgalom bővülése egyáltalán nem volt általános jelenség körükben. Majdnem fele-fele arányban volt azok száma, akik bővülést vagy éppen visszaesést realizáltak. Az 50 szereplőből 24 olyan adózó volt, amelyek nettó árbevétele olyan mértékben gyarapodott, hogy azzal nemcsak a vármegyei (index: 101,9 százalék), hanem a TOP50 átlagát (index: 102,2 százalék) is túlszárnyalta.

A vármegyei munkavállalók 48,2 százalékának a TOP50 vállalkozásai biztosítottak munkalehetőséget. Ez lényegében azt jelentette, hogy a vármegye minden második munkavállalója valamelyik kiemelt társaság alkalmazásában állt. Az 50 vállalkozásból mindössze kettő olyan volt, amely 500 fő feletti létszámot foglalkoztatott, 1 000 főt meghaladó alkalmazottal egyik vállalkozás sem rendelkezett a vármegyében.

A TOP 50 vállalkozások súlya Nógrád vármegyében

A vármegyei szinten kimutatott stagnáló létszám és abban a TOP50 változatlan részaránya azt jelentette, hogy esetükben is bázisszintű létszámról lehetett beszámolni. Ez utóbbi adat annak tükrében már nem is meglepő, hogy az ötven vállalkozás közel felénél (24) kisebb-nagyobb mértékben visszaesett a létszám az üzleti év végén.

A TOP50 ágazati differenciáltsága

Amolyan zárszóként, érdemes megvizsgálni hogyan is fest a kiemelt vállalkozások ágazati szerkezete. Tekintettel arra, hogy a vármegye meghatározó vállalkozásai a nettó árbevétel szerinti toplistán szerepelnek, ezért az ágazati tagoltságot is ezen állomány alapján érdemes megvizsgálni. A vármegye ágazati szerkezetének vizsgálatakor a **feldolgozóipari, építőipari**, valamint **kereskedelmi** vállalkozások száma dominált. Ezekben a húzóágazatokban működött a társas vállalkozások 44,2 százaléka. Nem volt ez másképp a TOP50-es gazdálkodói körben sem, sőt itt még koncentráltabb volt a húzóágazatok szerepe. Az értékesítés nettó árbevétele szerinti rangsorban szereplő cégek közül **28 a feldolgozóiparban, 8 a kereskedelemben, 3 az építőiparban** tevékenykedett. A fennmaradó 11 helyen a **mezőgazdaság, a vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás, a szállítás, raktározás, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, az információ, kommunikáció, az ingatlanügyletek és a szakmai tudományos, műszaki tevékenység** osztoztak. Ha kicsit szűkítjük a kört, a TOP10-be csak **feldolgozóipari és kereskedelmi** társaságok kerültek nyolcra kettő arányban. Érdemes vetni még egy pillantást a **feldolgozóipar** belső szerkezetére is: elsősorban a tradicionális nehézipari ágazatok domináltak (**fémalapanyag-gyártás, fémfeldolgozás 7 db, gép, gépi berendezés gyártása 5 db, járműgyártás 4 db, vegyipar 4 db**). A könnyűiparban az **élelmiszeripar** volt kiemelkedő számosság tekintetében 3 db-os előfordulással.

A vármegyei TOP 50 az átlagos állományi létszám alapján

Ssz	Név/Megnevezés	Átlagos állományi létszám (fő)
1	BC GEN HUNGARY KFT.	n.a.
2	MAHLE COMPRESSORS HUNGARY KFT.	504
3	WAMSLER SE HÁZTARTÁSTECHNIKAI EURÓPAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG	415
4	HI-LEX HUNGARY KÁBELRENDSZER GYÁRTÓ KFT.	n.a.
5	CIE SALGGLAS ÜVEGIPARI ZRT.	329
6	NIDEC GPM HUNGARY KFT.	n.a.
7	MITSUBA AUTOMOTIVE SYSTEMS OF EUROPE AUTÓALKATRÉSZ GYÁRTÓ KFT.	n.a.
8	HANON SYSTEMS AUTO PARTS HUNGARY KFT.	n.a.
9	MAGNA CAR TOP SYSTEMS KFT.	n.a.
10	VGÜ SALGÓTARJÁNI HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI ÉS VÁROSÜZEMELTETÉSI NONPROFIT KFT.	188
11	CAFÉ FREI VENDÉGLÁTÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.	n.a.
12	ALPHA GENERATIONS KFT.	n.a.
13	IPOLY ERDŐ ZRT.	169
14	PARAT TECHNOLOGY HUNGARY KFT.	167
15	FLEX FILMS EUROPA KFT.	166
16	REINING TRANSPORT LOGISZTIKAI ÉS SZÁLLÍTMÁNYOZÁSI KFT.	n.a.
17	HUNGARY ENBI KFT.	n.a.
18	VISSSMANN MODELLGYÁRTÓ KFT.	n.a.
19	SINIA BÜTORGYÁRTÓ KFT.	127
20	AFT-HUNGARY KFT.	n.a.
21	DUCFOR GROUP KFT.	n.a.
22	STRAUTMANN GÉPGYÁRTÓ HUNGÁRIA KFT.	104
23	ALUFORGE HU KFT.	n.a.
24	CSÉPE ÉS TÁRSAI ÉLELMISZER- ÉS VEGYIÁRUFORGALMAZÓ KFT.	n.a.
25	DELTA-TECH MÉRNÖKI IRODA KFT.	93
26	BÁTONY-METÁLL IPARI ÉS KERESKEDELMI KFT.	88
27	ALUFLEX TERMELŐ ÉS KERESKEDELMI KFT.	84
28	AXION47 KFT.	n.a.
29	BALOBÁU NAGYKERESKEDELMI KFT.	82
30	SALGÓ VAGYON SALGÓTARJÁNI ÖNKORMÁNYZATI VAGYONKEZELŐ ÉS TÁVHŐSZOLGÁLTATÓ KFT.	n.a.
31	COM AGRO-SARDO MEZŐGAZDASÁGI ÉS KERESKEDELMI KFT.	80
32	AGROMÉRA MEZŐGAZDASÁGI ZRT.	79
33	RPM HUNGARIA ELEKTROMOTORGYÁRTÓ KFT.	n.a.
34	FORTUNA METAL TEAM KFT.	n.a.
35	ANTOM-VAS KFT.	n.a.
36	BÁTONYTERENYEI VAGYONKEZELŐ ÉS FOGLALKOZTATÁSI NONPROFIT KFT.	74
37	BÁTONYREHAB REHABILITÁCIÓS NONPROFIT KFT.	n.a.
38	ZENTIS HUNGÁRIA GYÜMÖLCSFELDOLGOZÓ BT.	70
39	TERCIÓ SALES KERESKEDELMI KFT.	67
40	BEPELOG LOGISZTIKAI ÉS KERESKEDELMI KFT.	67
41	ELIN METAL KFT.	n.a.
42	BUGYI FERENC SZÁLLÍTMÁNYOZÓ KFT.	n.a.
43	MNG ÉLELMISZER ÉS VEGYIÁRU NAGY ÉS KISKERESKEDELMI KFT.	61
44	FITESA RÉTSÁG KFT.	n.a.
45	REMEK SALGÓTARJÁNI RENDEZVÉNY-, MÉDIA- ÉS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT NONPROFIT KFT.	n.a.
46	SVG-HUNGARY GÉPGYÁR ZRT.	n.a.
47	ALUKOV HUNGÁRIA KFT.	n.a.
48	NÓGRÁDI VEGYIPARI KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ ZRT.	56
49	PROFILPLAST MŰANYAGTERMÉKGYÁRTÓ KFT.	n.a.
50	DANI FAMILY KFT.	n.a.

A vármegyei TOP 50 a nettó árbevétel alapján

Ssz	Név/Megnevezés	Nettó árbevétel (millió forint)
1	MAHLE COMPRESSORS HUNGARY KFT.	44 020
2	NIDEC GPM HUNGARY KFT.	n.a.
3	BC GEN HUNGARY KFT.	n.a.
4	FLEX FILMS EUROPA KFT.	24 933
5	HI-LEX HUNGARY KÁBELRENDSZER GYÁRTÓ KFT.	n.a.
6	MITSUBA AUTOMOTIVE SYSTEMS OF EUROPE AUTÓALKATRÉSZ GYÁRTÓ KFT.	n.a.
7	BABLENA TRADE KFT.	17 558
8	PARAT TECHNOLOGY HUNGARY KFT.	13 479
9	HANON SYSTEMS AUTO PARTS HUNGARY KFT.	n.a.
10	BALOBÁU NAGYKERESKEDELMI KFT.	11 403
11	CSÉPE ÉS TÁRSAI ÉLELMISZER- ÉS VEGYIÁRUFORGALMAZÓ KFT.	n.a.
12	WAMSLER SE HÁZTARTÁSTECHNIKAI EURÓPAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG	9 330
13	CIE SALGGLAS ÜVEGIPARI ZRT.	8 666
14	MAGNA CAR TOP SYSTEMS KFT.	n.a.
15	FITESA RÉTSÁG KFT.	n.a.
16	CAFÉ FREI VENDÉGLÁTÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.	n.a.
17	HUNGARY ENBI KFT.	n.a.
18	ZENTIS HUNGÁRIA GYÜMÖLCSFELDOLGOZÓ BT.	5 185
19	IPOLY ERDŐ ZRT.	5 159
20	BEPELOG LOGISZTIKAI ÉS KERESKEDELMI KFT.	4 458
21	COM AGRO-SARDO MEZŐGAZDASÁGI ÉS KERESKEDELMI KFT.	4 315
22	NEO TPS HUNGARY ZRT.	n.a.
23	SÍNIA BÚTORGYÁRTÓ KFT.	3 912
24	STRAUTMANN GÉPGYÁRTÓ HUNGÁRIA KFT.	3 732
25	ZAGYVA-FÉM KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.	n.a.
26	DELTA-TECH MÉRNÖKI IRODA KFT.	3 677
27	ALUFORGE HU KFT.	n.a.
28	BERKENYE HÜTŐHÁZ KFT.	3 445
29	EMC GLOBAL ZRT.	n.a.
30	NÓGRÁDI VEGYIPARI KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ ZRT.	3 148
31	ZSIVA ÁLLVÁNY KFT.	3 148
32	MEFFERT HUNGÁRIA FESTÉKGYÁRTÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.	3 119
33	BUGYI FERENC SZÁLLíTMÁNYOZÓ KFT.	n.a.
34	BAUTAX HUNGARY KFT.	n.a.
35	PROFILPLAST MŰANYAGTERMÉKGYÁRTÓ KFT.	n.a.
36	AFT-HUNGARY KFT.	n.a.
37	VGŰ SALGÓTARJÁNI HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI ÉS VÁROSÜZEMELTETÉSI NONPROFIT KFT.	2 707
38	REINING TRANSPORT LOGISZTIKAI ÉS SZÁLLíTMÁNYOZÁSI KFT.	n.a.
39	ALUFLEX TERMELŐ ÉS KERESKEDELMI KFT.	2 438
40	SILVER 2009 ÉPÍTŐ ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.	2 323
41	REGY METAL IPARI KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.	n.a.
42	HOLHÓS ÉS TÁRSA KAPUTECHNIKA KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.	2 239
43	R-CARNET SERVICE KFT.	2 140
44	BÁTONY-METÁLL IPARI ÉS KERESKEDELMI KFT.	2 120
45	NATURELAND EGÉSZSÉGCENTRUM GYÓGYTERMÉK FORGALMAZÓ ZRT.	2 086
46	ELIN METAL KFT.	n.a.
47	ALUKOV HUNGÁRIA KFT.	n.a.
48	CAFÉ FREI CENTRAL EUROPE KFT.	n.a.
49	AGRO-DIAMOND MEZŐGAZDASÁGI, KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.	n.a.
50	SALGÓ VAGYON SALGÓTARJÁNI ÖNKORMÁNYZATI VAGYONKEZELŐ ÉS TÁVHŐSZOLGÁLTATÓ KFT.	n.a.

Nógrád vármegye TOP50 vállalat elemzése

A tanulmány készítője Dr. Trautmann László

dékán, BCE Közgazdaságtudományi Kar

A TOP 50 vállalat árbevételének elemzése

Nógrád vármegyében az 50 legmagasabb árbevételű vállalat összesen 436 milliárd Ft-os árbevételt generált 2024-ben, a listába való bekerülés alsó határa pedig 1,67 milliárd Ft volt. Ezen vállalati körön belül az árbevétel nominális értéken 4,5%-kal nőtt 2023-ról 2024-re, a 2024-es inflációs adattal korrigálva azonban **a reálárbevétel kevesebb, mint 1%-os növekedést** mutat. Az 50 vállalat közül 39 ért el pozitív üzemi eredményt, a TOP50 vállalatok összesen több, mint 10 milliárdos plusszal zárták a 2024-es esztendőt.

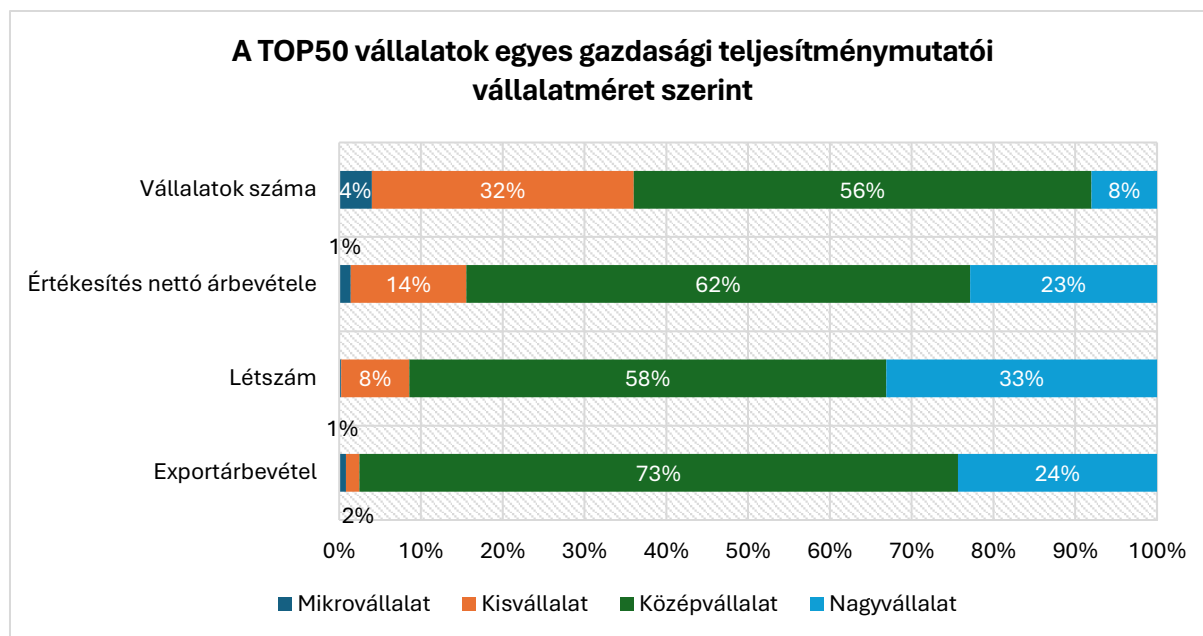
A TOP50 10 legjobb vállalatának mindegyike meghaladta a 10 milliárd Ft-os árbevételt, amely vállalatok a TOP50 összárbevételének kétharmadát realizálták. A TOP10 közül is magasan kiemelkedik az első helyen végzett **Flex Films Europa Kft., amely közel 94 milliárdos árbevételével egyedül felel a TOP50-ek árbevételének közel 22%-áért**. Az exportárbevétel terén még erősebb koncentráció figyelhető meg, a TOP10 vállalatra esik az exportból származó árbevétel háromnegyede, míg a Flex Films Europa Kft. egymaga 39%-ot realizált.

A TOP50 vállalat exportárbevétel és a méret szerinti elemzése

A TOP50 több, mint fele, 28 vállalat végzett exporttevékenységet, melyek közül **10 vállalat esetében az exportárbevétel a teljes árbevétel több, mint 90%-át teszi ki**, és további négy vállalat esetében haladta meg ez az arány az 50%-ot. Az exporttevékenységben kiemelkedő, 10 milliárd Ft-ot meghaladó exportárbevételt generáló vállalatok elsősorban a gépjármű iparban tevékenykednek, a műanyag csomagolóeszköz gyártásával foglalkozó Flex Films Europa Kft. mellett.

A TOP50 listára felkerülő vállalatok többsége, 28 vállalat a középvállalat kategóriába tartozik, míg további 16 kisvállalat. A mikro- és nagyvállalati kategóriát rendre kettő és négy vállalat képviseli csupán. A 28 vállalat számszaki súlyát meghaladó mértékben járul hozzá a TOP50 vállalatok különböző teljesítménymutatóihoz, az árbevétel 62%-a, a foglalkoztatottak 58%-a, az exportárbevételnek pedig a 73%-a esik ezen középvállalatokra.

A középvállalatok mellett természetesen a nagyvállalatok súlya meghatározó, amelyek alacsony számosságuk ellenére az árbevétel 23%-át, a foglalkoztatottak 33%-át, az exportárbevételnek pedig a 24%-át tudhatják magukénak. **A középvállalatok meglehetősen erős dominanciája a nagyvállalatok felett tekinthető vármegyei sajátosságnak**, hiszen a legtöbb vármegyében a nagyvállalatok nagyobb részt hasítanak el a legkiemelkedőbb vállalatok teljesítményéből.

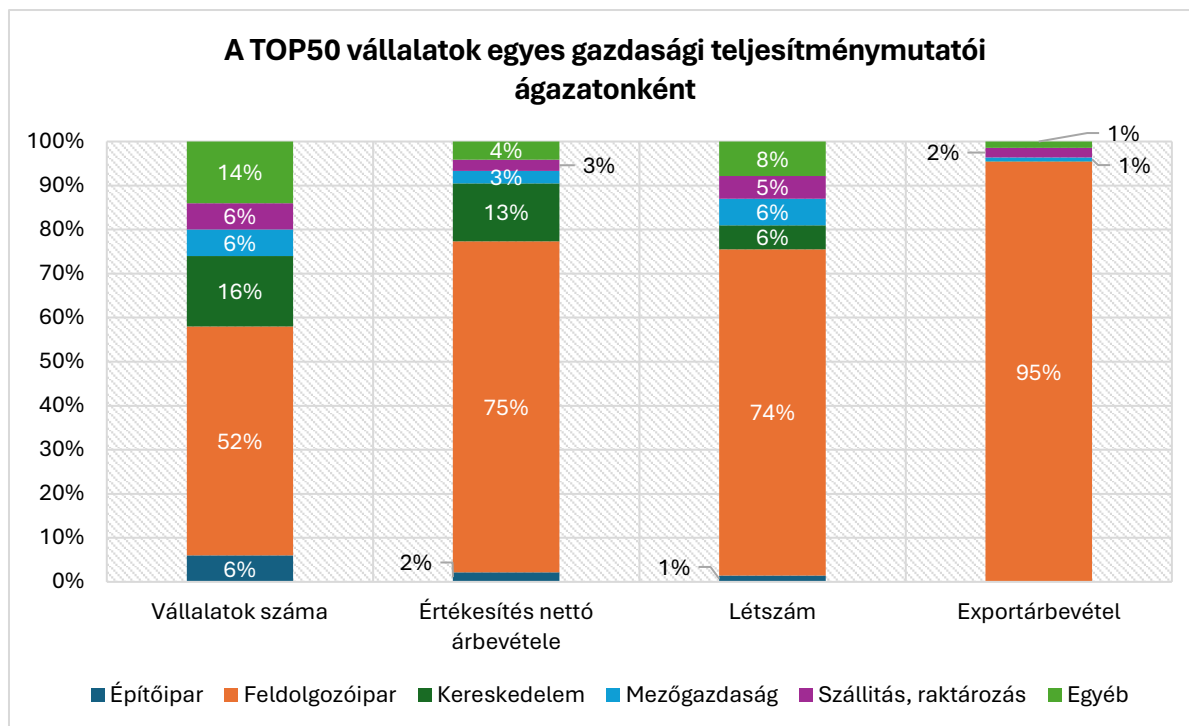

A TOP50 vállalat ágazati szerkezete

Az ágazati megoszlást tekintve a TOP50 vállalatok többsége, 26 vállalat a **feldolgozóiparban** tevékenykedik, míg a kereskedelmi ágazatot nyolc vállalat képviseli. További három-három vállalat került fel a listára az építőiparból, a mezőgazdaságból, és a szállítás, raktározás ágazatból.

A feldolgozóipar dominanciája még szembetűnőbb az egyes teljesítménymutatók mentén, hiszen az árbevétel és a foglalkoztatottak háromnegyede, az exportárbevételnek pedig nem kevesebb, mint 95%- koncentrálnak ebben az ágazatban. A feldolgozóiparon belül kiemelkedő szerepe van egyes gépjárműipari szektoroknak, valamint a műanyag csomagolóeszköz gyártásának és a fémmegmunkálásnak. Míg az előbbi kettő mindhárom teljesítménymutató esetében jelentős súllyal rendelkezik, addig a fémmegmunkálás az értékesítési árbevétel, és főként az alkalmazottak létszáma terén meghatározó szektor.

A **kereskedelmi szektor** ugyan az exporttevékenységhez alig járul hozzá, a teljes árbevétel terén a TOP50-ek összárbevételének 13%-át adja. Emögött elsősorban olyan nagykereskedelmi tevékenységek állnak, mint a fémáru-, szerelvény, fűtési berendezés nagykereskedelme, a vegyes termékkörű nagykereskedeleme, valamint az ital nagykereskedelme.

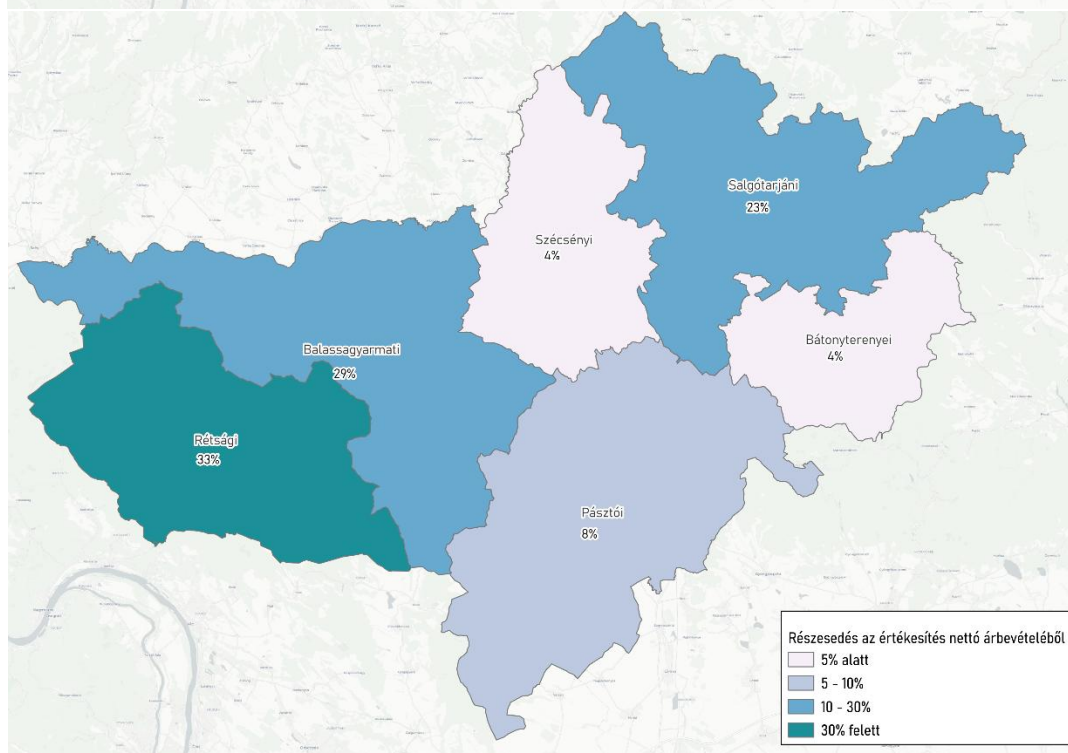
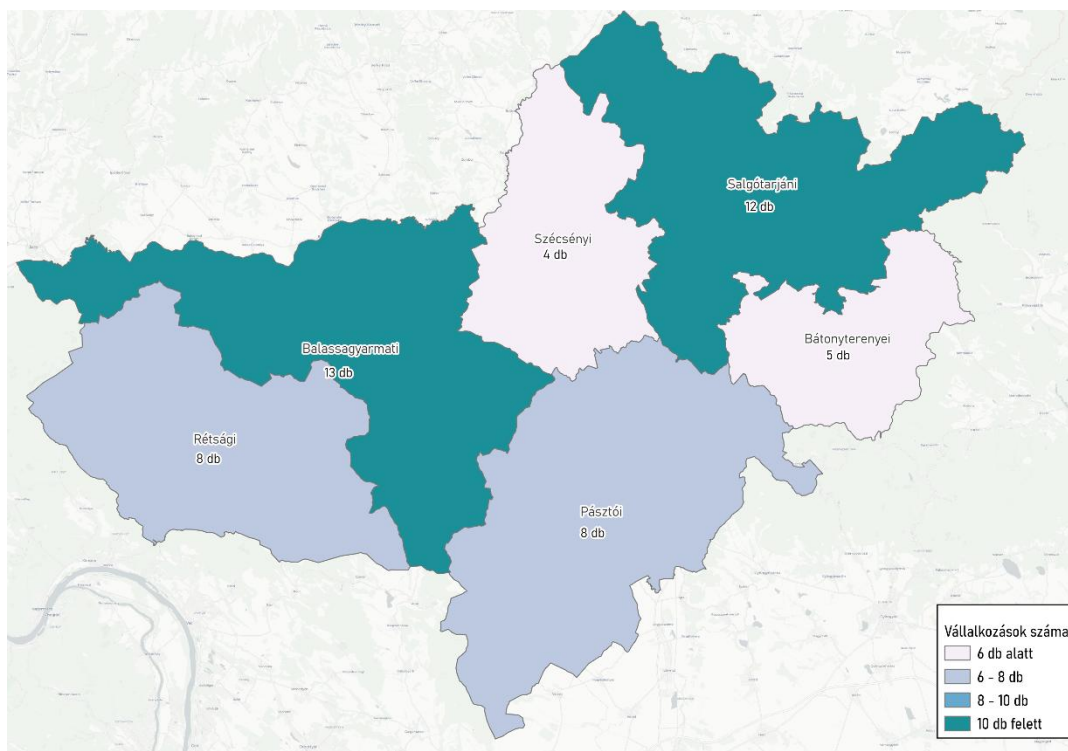

A TOP50 vállalat területi megoszlása

A 2024-es árbevételen alapuló listára mind a hat vármegyei járásból került fel vállalat. A vállalatok számosságát tekintve a **Balassagyarmati és a Salgótarjáni járás súlya a legnagyobb**, amely járásokat rendre 13 és 12 vállalat képviseli a listán. A 13 Balassagyarmati járásban bejegyzett vállalat az értékesítési árbevétel és az alkalmazottak 29-29%-át adja, míg az exportárbevételnek a 33%-át. Ezzel szemben a Salgótarjáni járásban székhellyel rendelkező 12 vállalatra az értékesítési árbevétel 23%-a, az alkalmazottak csaknem 38%-a, az exportárbevételnek viszont csupán 13%-a esik.

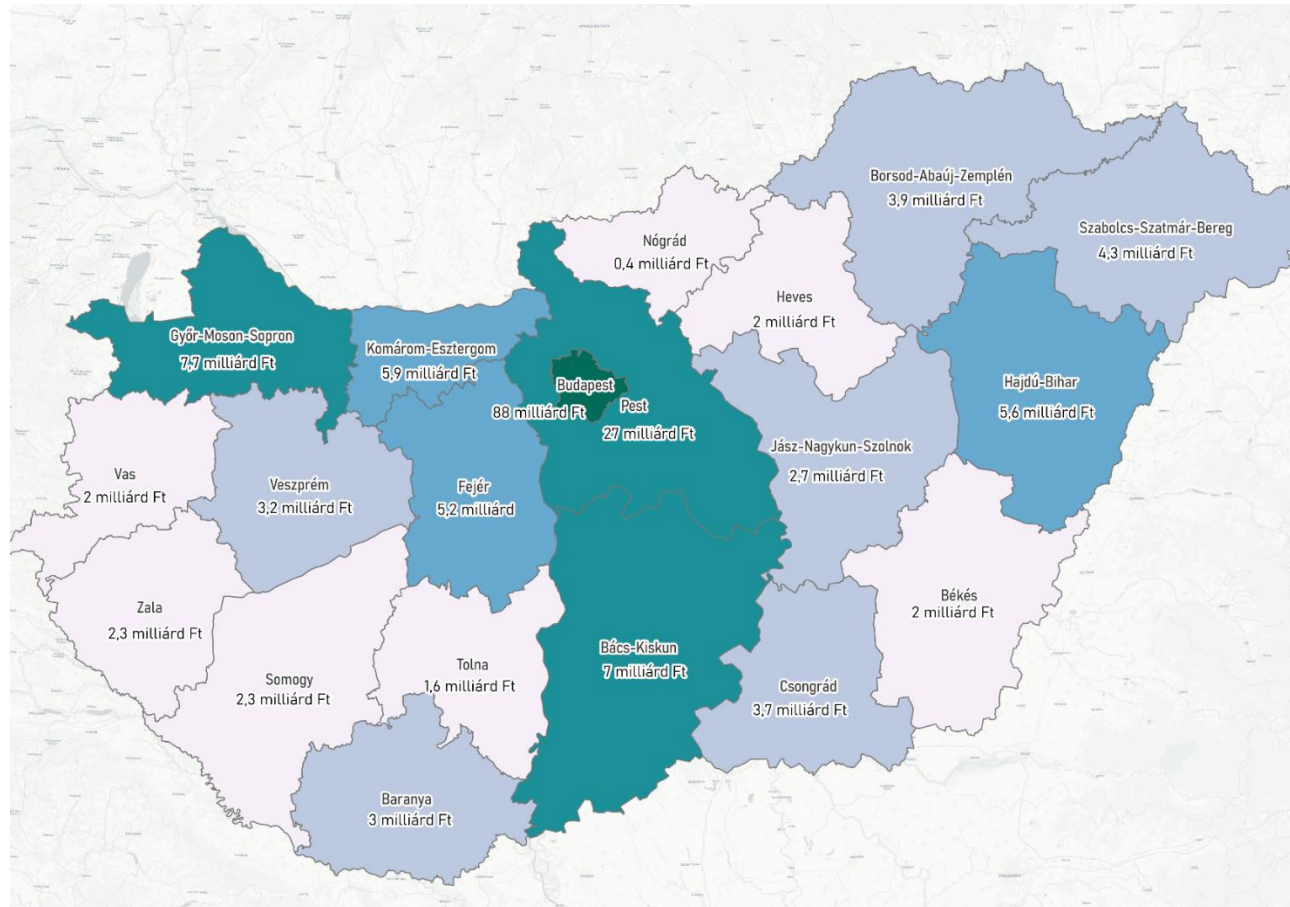
A **Rétsági járásból** nyolc vállalat került be a TOP50 vállalatok közé, ez a nyolc vállalat azonban jelentős súllyal rendelkezik mind az értékesítési árbevétel, mind pedig az exportárbevétel terén. Míg az előbbi esetében 33%-ot, addig az utóbbi esetében 48%-ot tudhat magának a járás a TOP50 vállalatok körében, ami elsősorban az itt bejegyzett Flex Films Europa Kft. tevékenységének köszönhető.

A Rétsági járáshoz hasonlóan a **Pásztói járást** is nyolc vállalat reprezentálja a TOP50-es listán, azonban ezen nyolc vállalat súlya mérsékelt 10% alatti mindhárom teljesítménymutató mentén, csakúgy, mint az öt **Bátonyterenyei** és négy **Szécsényi** járásban bejegyzett TOP50-es vállalat. Ez természetesen összefügg az egyes járások ágazati jellegzetességeivel: míg a nagyobb súlyú járások vállalatai nagyrészt a feldolgozóiparban tevékenykednek, az alacsonyabb súllyal rendelkező járások vállalatai kisebb arányban működnek ebben az ágazatban, ami mint láttuk feljebb, erősen dominálja a TOP50-ek teljesítményét.

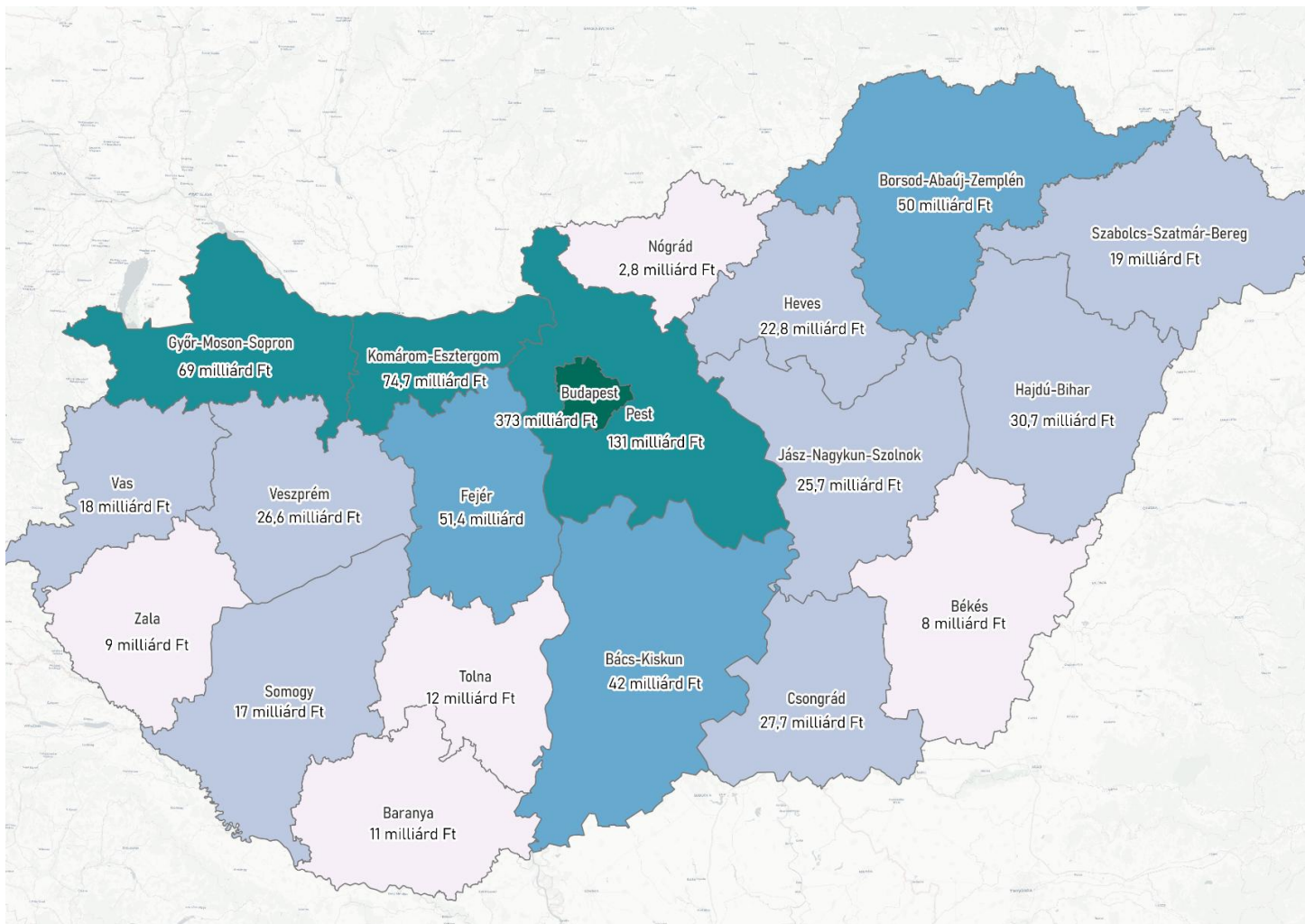
A vármegyei TOP100 cégek összehasonlítása

Az 1. ábra a magyar vármegyékben működő TOP100 vállalat közül a legkisebb árbevételű cég árbevételi küszöbértékét mutatja be, vagyis azt, hogy mekkora bevétel szükséges ahhoz, hogy egy vállalat bekerüljön a megyei élmezőnybe.

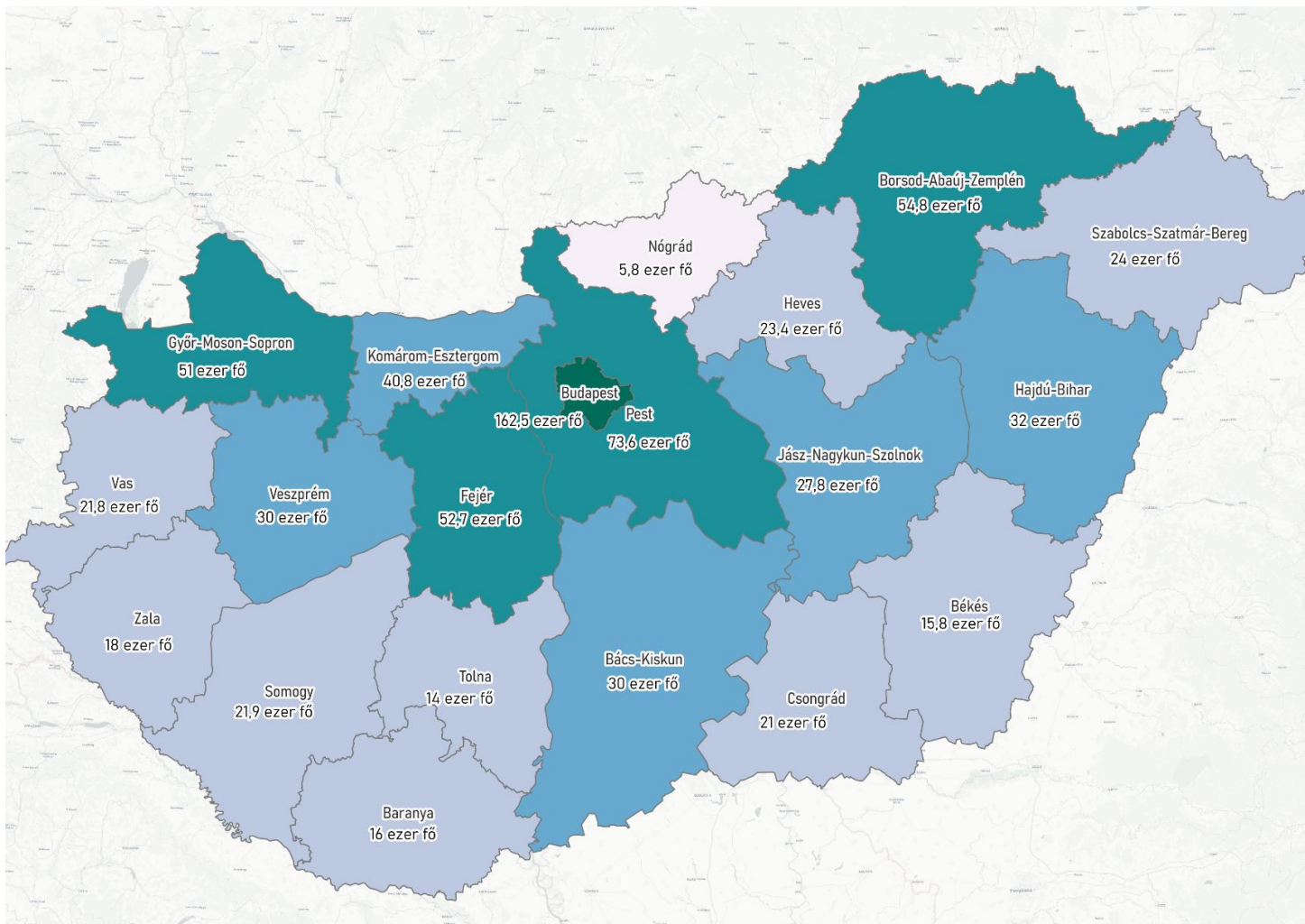
1. ábra: A vármegyék TOP100 cégeinek minimum árbevétele

A 2. ábra a magyar vármegyék TOP100 vállalatának átlagos árbevételét szemlélteti, bemutatva a területi különbségeket a vállalati méret és gazdasági súly tekintetében.

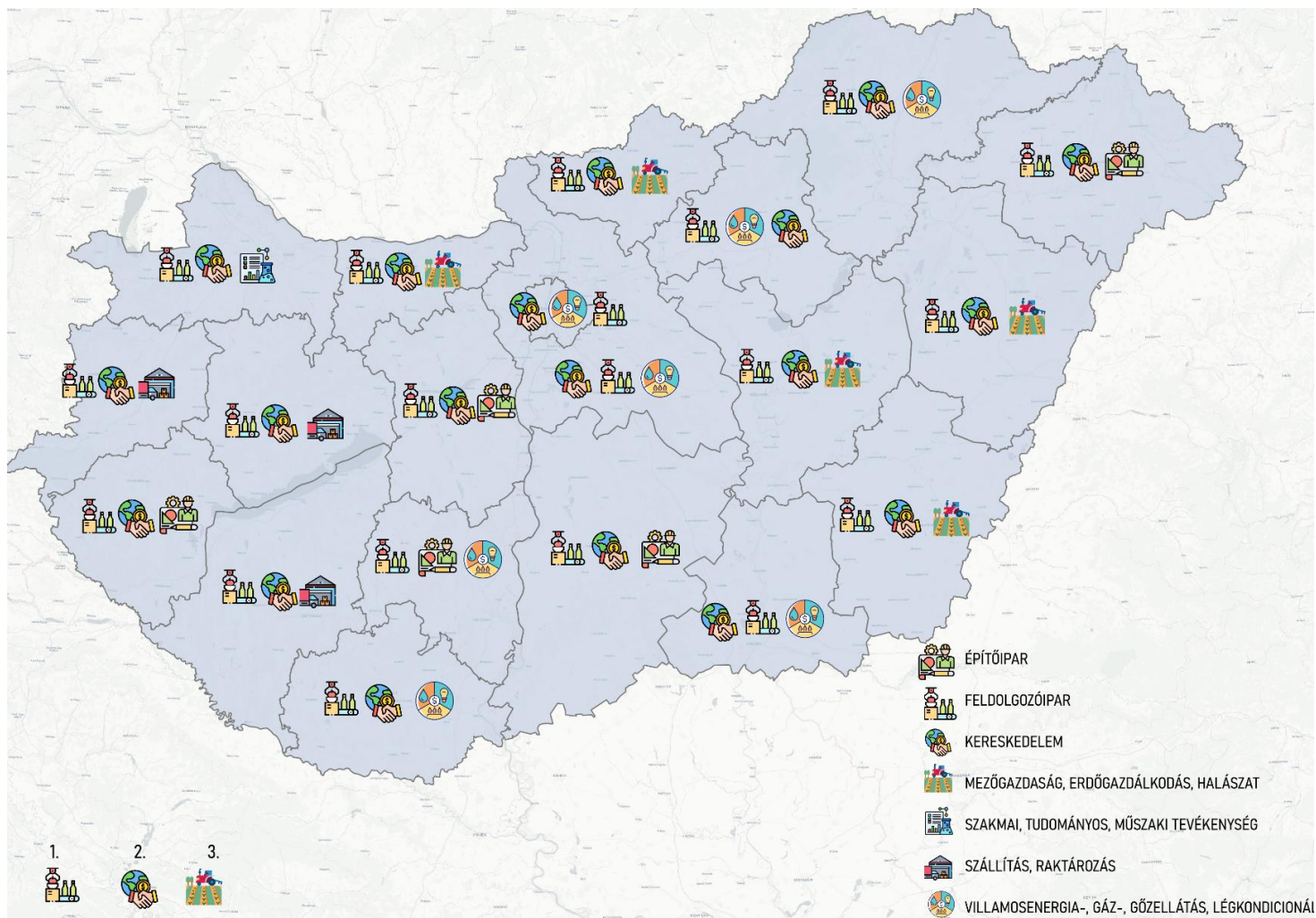
2. ábra: A vármegyék TOP100 cégeinek átlagos árbevétele

A 3. ábra a magyar vármegyék TOP100 vállalatainak összesített foglalkoztatotti létszámát ábrázolja, bemutatva, hogy mely térségekben összpontosul a legnagyobb vállalati munkaerő.

3. ábra: A vármegyék TOP100 cégeinek teljes létszáma

A 4. ábra a vármegyék TOP100 vállalatának három legmeghatározóbb gazdasági ágazatát mutatja be, rávilágítva a térségek gazdasági specializációjára és szerkezetére.

4. ábra: A vármegyék TOP100 cégeinek első három ágazata